

lin kunnan aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelma

Nimi	lin kunnan aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelma
Tiivistelmä	lin kunnan aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelma
Kunta	li
Koulu	Valtarin koulu
Hyväksymispäivämäärä	30.10.2024
Pdf luotu	17.10.2025

SISÄLTÖ

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta.	1
1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma.	1
1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet.	2
1.3. Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen.	3
1.4. Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut.	3
2. Opetuksen järjestämisen lähtökohdat.	7
2.1. Aikuisten perusopetuksen kohderyhmät.	7
2.2. Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet.	7
2.3. Koulutuksen laajuus ja rakenne.	8
2.4. Arvoperusta.	9
2.5. Oppimiskäsitys.	10
2.6. Paikallisesti päätettävät asiat.	11
3. Aikuisten perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet.	13
3.1. Aikuisten perusopetuksen tehtävä.	13
3.2. Opetuksen valtakunnalliset tavoitteet.	13
3.3. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen.	14
3.3.1. Laaja-alaiset osaamiset.	15
3.4. Paikallisesti päätettävät asiat.	19
4. Oppimaan oppimisen ja yhteiskuntaan integroitumisen toimintakulttuuri. .	21
4.1. Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen.	21
4.2. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet.	21
4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat.	23
4.3.1. Oppimisympäristöt.	23
4.3.2. Työtavat.	24
4.4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.	25
4.5. Paikallisesti päätettävät asiat.	27
5. Ohjaus, oppimisen ja opiskelun tuki, opiskeluhoolto ja kurinpidollisten keinojen käyttö.	29
5.1. Ohjaus.	29
5.2. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.	31
5.3. Oppimisen ja opiskelun tuki.	32
5.4. Opiskeluhoolto.	34
5.5. Kurinpidollisten keinojen käyttö.	35
5.6. Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma.	37

6. Yhteistyö ja opetuksen järjestämistapoja.	39
6.1. Yhteistyö.	39
6.2. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus.	40
6.3. Rangaistuslaitoksessa järjestettävä opetus.	40
6.4. Paikallisesti päätettävät asiat.	41
7. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi aikuisten perusopetuksessa.	43
7.1. Arvioinnin tehtävät.	43
7.1.1. Formatiivinen arviointi.	43
7.1.2. Summatiivinen arviointi.	44
7.2. Arvioinnin yleiset periaatteet.	44
7.3. Oppimisen ja osaamisen arviointi.	45
7.4. Työskentelyn arviointi.	46
7.5. Opinnoissa eteneminen.	46
7.6. Muualla hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.	46
7.7. Osaamisen osoittaminen erityisessä tutkinnossa.	47
7.8. Arviointi ja todistukset aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa. . . .	47
7.9. Arviointi ja todistukset aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa. . .	48
7.9.1. Kurssisuorituksen arviointi.	48
7.9.2. Perusopetuksen koko oppimäärän suoritus.	48
7.9.3. Päättöarviointi ja päättöarvosanan muodostaminen.	48
7.9.4. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät.	49
7.10. Poissaolojen vaikutukset arviointiin.	51
7.11. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu.	51
7.12. Paikallisesti päätettävät asiat.	51
8. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opetus.	53

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Aikuisten perusopetus on tarkoitettu kaikille niille, jotka suorittavat perusopetusta oppivelvollisuusiän jo päätyttyä. Aikuisten perusopetus sisältää kaksi vaihetta: alkuvaiheen ja päättövaiheen. Tarvittaessa alkuvaihe sisältää myös lukutaitovaiheen (tai osan siitä), mikäli opiskelijalla ei ole luku- ja kirjoitustaitoa tai taito on puutteellinen. Aikuisten perusopetuksen järjestäminen pohjautuu vahvasti opintojen henkilökohtaistamiseen sitä käsittelevässä luvussa kuvatus henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman avulla. Opiskelijan aiempi osaaminen luetaan hyväksi aikuisten perusopetuksessa.

Aikuisten perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on huolehtia koulutuksen tasa-arvosta ja laadusta sekä luoda hyvät edellytykset opiskelulle. Perusopetuksen ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (myöh. tuntijakoasetus), opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuva lukuvuosisuunnitelma.

Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta. Opetussuunnitelman perusteet ovat Opetushallituksen antama kansallinen määräys, jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma laaditaan. Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä sekä edistää yhtenäistä aikuisten perusopetusta maan kaikissa aikuislukioissa, kansanopistoissa ja muissa aikuisten perusopetusta tarjoavissa oppilaitoksissa. Tämä perusteasiakirja kattaa aikuisten perusopetuksen kokonaisuudessaan alkuvaiheesta perusopetuksen päättövaiheeseen.

Aikuisten perusopetus on opetuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tehtäviä ja tavoitteita koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Perusteasiakirja sisältää myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrättävät asiat perustuvat.

Aikuisten perusopetus on osa aikuiskoulutusjärjestelmää ja tämän vuoksi aikuisten perusopetuksessa käytetään käsitettä opiskelija oppilaan sijaan. Opiskelijalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, opintojen ohjausta sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa aikuisten perusopetuksen ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä opetuksen kansallisten tavoitteiden ja sisältöjen että paikallisesti tärkeinä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmaisussa ja toteuttamisessa.

Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa ja oppilaitosten työtä.

Opetussuunnitelma liittyy aikuisten perusopetuksen kunnan muuhun toimintaan aikuisten perusopetuksessa olevien opiskelijoiden oppimisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetussuunnitelman perusteet ohjaavat opetuksen järjestäjiä kehittämään oppilaitoksiaan kasvuyhteisöinä ja opiskelijoille mielekkäinä ja kannustavina oppimisympäristöinä niin, että

asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa mahdollisimman hyvin. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelma liittyy oppilaitosten toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan saman kohderyhmän oppimisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta sekä sen toteutumisen arvioinnista ja kehittämisestä. Opetussuunnitelmassa päätetään opetuksen ja oppimisen arvioinnin, opiskelun ohjauksen, tuen ja opiskeluhoollon sekä yhteistyön ja erityisissä tilanteissa toteutettavan opetuksen järjestämisestä ja toteuttamisesta. Opetussuunnitelmassa täydennetään ja painotetaan paikallisesta näkökulmasta aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman valtakunnallisissa perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja. Opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman ottaen huomioon paikalliset olosuhteet, erityispiirteet ja mahdollisuudet, opiskelijoiden tarpeet sekä oppilaitoksen oman itsearvioinnin ja kehittämistyön tulokset.

Paikallisen opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä, vahvistaa koulutuksellista jatkumoa ja luoda hyvä perusta toisen asteen koulutukseen siirtymiselle. Koska aikuisten perusopetusta järjestetään useimmiten aikuislukioissa ja kansanopistoissa, jotka järjestävät myös muuta koulutusta ja opetusta, opetussuunnitelman laadinnassa huolehditaan koko oppilaitoksen tavoitteiden ja käytäntöjen yhdenmukaisuudesta tai keskinäisestä yhteensopivuudesta. Sama periaate koskee mahdollista laajempaa opetuksen järjestäjäverkkoa.

Opetuksen järjestäjä voi hankkia lukutaitovaiheen opetusta kunnalta, kuntayhtymältä tai yksityiseltä perusopetuksen järjestäjältä sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä. Tällaisessa hankinnassa opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että hankittava opetus on opetussuunnitelman perusteiden mukaista opetusta. Mikäli järjestäjä päättää hankkia tämän osuuden aikuisten perusopetuksesta toiselta järjestäjältä, järjestäjän tulee kuvata tämä hankintamenettely omassa opetussuunnitelmassaan sekä sisällyttää siihen lukutaitovaiheen opetussuunnitelma sellaisessa muodossa kuin se toisen järjestäjän toimesta tullaan toteuttamaan.

Opetuksen järjestäjä hyväksyy aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä ja ruotsinkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten. Paikallinen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän oppilaitoksille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman oppilaitoksen yhteisiä ja/tai oppilaitoskohtaisia osioita. Opetuksen järjestäjät voivat myös sopia järjestäjärajat ylittävstä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista. Opetuksen järjestäjän opiskeluhoollon suunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman.

Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman tulee luoda realistinen ja motivoiva koulutuspolun osa siihen osallistuville opiskelijoille. Erityistä huomiota kiinnitetään sellaisten opiskelijoiden opiskeluedellytyksiin, joiden osaamistaso on heikko, joiden peruskouluopinnot ovat huomattavan vajavaiset tai ne puuttuvat kokonaan. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman laadintatyössä osallistutaan paikallisen koulutustarjonnan kehittämiseen rakentamalla mielekästä koulutusjatkumoa sekä varmistamalla opiskelijoiden sujuva siirtyminen jatkokoulutukseen tai työelämään. Paikallisen opetussuunnitelman laadinnassa tehdään paikallisesti tai alueellisesti yhteistyötä muiden samojen opiskelijaryhmien kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Näitä ovat muut oppilaitokset, työ- ja elinkeinotoimistot, erilaiset koulutus- ja kulttuuripalveluiden tarjoajat sekä opiskeluhoollon ja alle 18-vuotiaita koskevan kodin ja koulun yhteistyön osalta hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimikunnat.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opetuksen järjestäjän koulutusta koskevat muut suunnitelmat ja päätökset sekä mahdollinen opetuksen järjestäjän kestävä kehityksen tai kulttuurikasvatuksen ohjelma. Lisäksi otetaan huomioon yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma.

Opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelmaan perustuvan lukuvuosisuunnitelman. Opiskelijalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada opetussuunnitelman mukaista perusopetusta. Tämän oikeuden turvaamiseksi jokainen opiskelijoiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on huolehtia opetustoimen henkilöstön osallistumismahdollisuuksista sekä eri ryhmien välisestä moniammatillisesta yhteistyöstä opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa ja toimeenpanossa. Opiskelijoille tulee varata mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman laadintaan. Oppilaitoksen eri henkilöstöryhmien ja opiskelijoiden osallistumismahdollisuuksista opetussuunnitelman valmisteluun huolehditaan riippumatta siitä, laaditaanko opetussuunnitelma oppilaitoskohtaisena, oppilaitosten yhteisenä vai alueellisena opetussuunnitelmana. Alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajat voivat tarvittaessa osallistua opetussuunnitelmatyöhön ja oppilaitoksen toiminnan suunnitteluun, erityisesti toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön kehittämisessä.

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa mahdollisuuden suorittaa näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaista opetusta rangaistuslaitoksessa, siitä tulee päättää opetussuunnitelmassa. Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa tuntijakoasetuksen määräämstä tuntijaosta voidaan poiketa.

1.3. Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän arvioimaan antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistumaan ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arvioinnin keskeiseksi tarkoitukseksi laki määrittelee koulutuksen kehittämisen ja oppimisen edellytysten parantamisen. Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Valtaosa aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman toteutumisen arvioinnista on opetuksen järjestäjän ja oppilaitosten itsearviointia. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia. Siinä voidaan hyödyntää myös kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia. Myös perusopetuksen valtakunnalliset laatukriteerit tukevat itsearviointia ja sen pohjalta tehtävää omaa kehittämistyötä. Opetuksen järjestäjä päättää laatukriteereiden käytöstä.

Valtakunnalliset muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät aina vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien itsearviointiin ja omaan kehittämistyöhön perustuen.

1.4. Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Paikallinen opetussuunnitelma ja sitä tarkentava lukuvuosisuunnitelma sekä muut suunnitelmat laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla edellä kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien päätösten delegoinnista oppilaitoksille ja oppilaitoskohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta.

Tässä alaluvussa määrätään ne paikallisesti päätettävät opetussuunnitelmaratkaisut sekä opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat, joita ei käsitellä muissa luvuissa. Tässä määriteltyjen asioiden lisäksi opetussuunnitelman perusteiden kussakin pääluvussa määrätään tarkemmin, mitä opetussuunnitelmassa tulee kyseisessä luvussa kuvatun kokonaisuuden osalta päättää ja kuvata.

Opetuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelman laatimiseen sekä seurantaan ja arviointiin liittyvistä ratkaisuista ja toimintatavoista:

- mitkä ovat opetuksen järjestämisen lähtökohtien ja paikallisen toimintaympäristön erityispiirteet ja miten ne otetaan huomioon opetussuunnitelman valmistelussa
- mikä on paikallisen opetussuunnitelman laatimistapa (oppilaitoskohtainen, oppilaitosten yhteinen, kuntakohtainen, seudullinen tai muu ratkaisu)
- millä kielillä annettavaa opetusta varten opetussuunnitelma laaditaan
- miten aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon saman oppilaitoksen muut opetussuunnitelmat
- mikä on opetussuunnitelman rakenne ja missä muodossa se julkaistaan
- miten henkilöstö ja opiskelijat osallistuvat opetussuunnitelman valmisteluun ja kehittämiseen
- mitkä muut tahot ovat mukana opetussuunnitelman laadinnassa ja toteutuksessa
- miten huolehditaan opiskeluhuoltoon sekä alle 18-vuotiaiden osalta kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuukien laatimisesta yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa
- miten kotoutumista edistävä yhteistyö rakennetaan osaksi opetussuunnitelmaa ja sen laadintaprosessia
- miten opetussuunnitelman toteutumista seurataan sekä miten opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut:

- mikä on perusopetuksen alkuvaiheen ja siihen mahdollisesti sisältyvän lukutaitovaiheen sekä päättövaiheen opetustarjonta
- mikäli järjestäjä päättää hankkia lukutaitovaiheen opetusta toiselta aikuisten perusopetuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjältä, järjestäjän tulee kuvata tämä hankintamenettely omassa opetussuunnitelmassaan sekä sisällyttää siihen lukutaitovaiheen opetussuunnitelma sellaisessa muodossa kuin se toisen järjestäjän toimesta tullaan toteuttamaan
- pakollisina opetettavat oppiaineet, niiden oppimäärät sekä kurssien nimet ja koodit
- valinnaisina tarjottavat oppiaineet, niiden oppimäärät sekä kurssien nimet ja koodit
- mikä on opetuksen järjestäjän kieliohjelma aikuisten perusopetuksessa
- mitkä ovat ne opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat, joiden toteuttamiseen paikallisessa opetussuunnitelmassa sitoudutaan (esimerkiksi kestävä kehityksen ohjelma, tasa-arvosuunnitelma, tietostrategia, kulttuurikasvatussuunnitelma)
- mitkä ovat muut paikallisesti tärkeät näkökohdat ja ratkaisut.

Rangaistuslaitoksessa järjestettävän opetuksen osalta paikallista päätöksentekoa ohjaavat näkökohdat sisältyvät lukuun Yhteistyö ja opetuksen järjestämistapoja.

Opetussuunnitelmaan voidaan sisällyttää yhdenvertaisuuslain edellyttämä suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Suunnitelma voidaan laatia myös erillisenä.

Opetussuunnitelmaan voidaan myös sisällyttää naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukainen tasa-arvosuunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia myös erillisenä. Tasa-arvosuunnitelma laaditaan lähtökohtaisesti vuosittain, mutta sen voi tehdä myös kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi.

lin kunnan aikuisten perusopetuksen arvoperusta rakentuu perusopetuksen opetussuunnitelmaan pohjautuviin arvioihin ja lin kuntastrategiaan kirjatuille pysyville arvoille. Opetussuunnitelma laaditaan suomen kielellä annettavaa opetusta varten. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon perusopetuksen opetussuunnitelma siten, että opetussuunnitelmat tukevat toisiaan.

Aikuisten perusopetusta lissä järjestetään perusopetuksen pienryhmässä, jossa opiskelijat suorittavat opintoja omatahtisesti ja yksilöllisesti. Ryhmässä opiskellaan perusopetuksen päättövaiheen opintoja. Paikallisen opetussuunnitelman laatimistapa on kuntakohtainen ja se julkaistaan sähköisenä kunnan kotisivuilla.

Opetussuunnitelman laadinta ja toteutus on toteutettu työryhmän toimesta. Opetuksen henkilöstöä ja opiskelijoita kuullaan opetussuunnitelman tekemisen eri vaiheissa. Välillisesti opetussuunnitelman laadinnassa ja toteutuksessa ovat mukana muita yhteistyökumppaneita. Suunnittelussa on huomioitu hyvinvointialueen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa sekä kunnan oman monialaisen opiskeluhoitoryhmän suunnitelmat ja tavoitteet.

Aikuisten perusopetuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä TE-palvelujen kanssa. Yhteistyötaho sovitaan lukuvuodeksi kerrallaan mahdollisuuksien ja opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti. Opiskeluhoitoa sekä alle 18-vuotiaiden osalta kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuuksien laatimisessa on mukana opiskeluhoitoon henkilöstöä.

Aikuisten perusopetuksen tavoitteena on tukea perusopetuksen jälkeistä oppimista, hyvinvointia ja kestävää arkea, jossa korostuu opiskelijan rooli aktiivisena toimijana. Tämä näkyy toimintakulttuurissa sekä kestävä kehityksen että hyvinvoinnin näkökulmasta. Keskiössä ovat vuorovaikutus ja kohtaaminen, opiskelijan osallisuus, yhteisöllisyys sekä kestävä luontosuhteen rakentaminen jokaiselle opiskelijalle. Lisäksi opiskelussa tuetaan tarpeellisten taitojen ja tietojen omaksumista. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa, monipuoliset oppimisympäristöt sekä joustavat, oppimista tukevat työtavat ja opetusjärjestelyt luovat edellytykset kestävä arjen rakentamiselle.

lissä annettava aikuisten perusopetus noudattaa valtioneuvoston antaman asetuksen (135/2017) oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetuksen tuntijakoa (7 §). Pääsääntöisesti opiskelijat suorittavat päättövaiheen opetuskokonaisuuksia. Opetustarjonta noudattaa valtioneuvoston antamaa ohjeistusta.

Pakollisina opetettavat oppiaineet, niiden oppimäärät sekä kurssien nimet ja koodit noudattavat aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2017 nimiä ja koodeja. Nimet ja koodit ilmenevät opetussuunnitelman luvuista 8–9. Valinnaisina tarjottavat oppiaineet, niiden oppimäärät sekä kurssien nimet ja koodit esitellään opetussuunnitelman luvuissa 8-9.

lin aikuisten perusopetuksen kieliohjelma on seuraava:

- A-kieli: englanti
- B1-kieli: ruotsi sekä
- Opiskelijat voivat hyödyntää lin kunnassa tarjottavien B3-kielitarjontaa: saksa, ranska ja venäjä.

Aikuisten opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat, joiden toteuttamiseen paikallisessa opetussuunnitelmassa sitoudutaan mm.

- lin kuntastategia, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat sekä koulujen TVT-toimintasuunnitelmat.
- Toiminnassa sitoudutaan noudattamaan myös kunnan yleisiä toimintasuunnitelmia ja –ohjeita.

Oppilaiden, koulun ja henkilöstön turvallista ja hyvinvoivaa arkea kuvataan ja käsitellään lin kunnassa seuraavissa asiakirjoissa:

- Tasa-arvosuunnitelma (kuntakohtainen)
- Yhdenvertaisuussuunnitelma (kuntakohtainen)
- Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä (kuntakohtainen)

- Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa (kuntakohtainen, koulukohtainen)
- Lukuvuosisuunnitelma (koulukohtainen)
- Turvallisuussuunnitelma (koulukohtainen)
- Pelastussuunnitelma (koulukohtainen)
- Kasvatuskeskustelua ja kurinpitoa koskeva suunnitelma (koulukohtainen)
- Järjestyssäännöt (koulukohtainen)

2. Opetuksen järjestämisen lähtökohdat

2.1. Aikuisten perusopetuksen kohderyhmät

Aikuisten perusopetus on tarkoitettu niille oppivelvollisuusiän ylittäneille, jotka eivät ole suorittaneet perusopetuksen oppimäärää tai joilla on tarve täydentää perusopetuksen tutkintoaan tai korottaa oppiaineiden arvosanoja. Kohderyhmässä on opiskelutaustaltaan ja valmiuksiltaan erityyppisiä opiskelijoita.

Aikuisten perusopetuksen kohderyhmiä ovat

- perusopetuksen loppuvaiheessa Suomeen tulleet nuoret, jotka eivät ole ehtineet saada perusopetuksen päättötodistusta valmiiksi oppivelvollisuusikäisinä tai joiden valmiudet ovat jääneet heikoiksi perusopetuksen aikana
- 17-25 -vuotiaat maahanmuuttajataustaiset, jotka eivät voi osallistua oppivelvollisuusikäisille järjestettävään opetukseen ikänsä takia, mutta tarvitsevat perusopetuksen päättötodistusta ja opiskelualmiuksia jatkaakseen opintoja toisella asteella
- muut maahanmuuttajataustaiset aikuiset, jotka heikon peruskoulutuksensa takia tarvitsevat erityisesti perusopetuksen alkuvaiheen opetusta, kuten luku- ja kirjoitustaitoa sekä matemaattisia valmiuksia tai jotka tarvitsevat päättötodistusta päästäkseen jatko-opintoihin
- vangit, joilta puuttuu perusopetuksen päättötodistus tai joilla ei ole tarvittavia opiskelualmiuksia jatkaakseen opintoja toiselle asteelle
- aikuiset romanit, joilla on vain vähän peruskouluopintoja tai peruskoulun päättötodistus puuttuu
- muut aikuiset, jotka ovat keskeyttäneet peruskoulun oppivelvollisuusikäisinä
- aikuiset, jotka opiskelevat yhtä tai useampaa oppiainetta aineopiskelijana ja/tai haluavat korottaa perusopetuksen arvosanoja.

2.2. Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Kunta päättää perusopetuksen järjestämisestä muille kuin oppivelvollisille. Perusopetuslaissa säädetään, miltä osin perusopetuslakia tulee noudattaa aikuisten perusopetusta järjestettäessä ja mihin etuuksiin opiskelija on oikeutettu. Seuraavassa tekstissä käytetään sanaa "oppilas", jos teksti on suora lainaus lainsäädännöstä.

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Opiskeluhuollon järjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki.

Yhdenvertaisuuden edistämistä ohjaa yhdenvertaisuuslaki ja sukupuolten tasa-arvon edistämistä tasa-arvolaki.

Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon opetushenkilöstön kelpoisuuteen liittyvät säännökset sekä muun muassa turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset sekä henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset ja tekijänoikeussäännökset.

Perustuslakia ja perusopetuslakia täydentävät kansainväliset ihmisoikeussopimukset. YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus muodostaa historiallisen ja eettisen perustulokinnan ihmisoikeuksien merkittävydestä. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Näistä keskeisiä ovat Lapsen oikeuksien sopimus, Taloudellisia,

sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli ns. TSS-sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus sekä Vammaisten oikeuksien sopimus. Saamelaisten oikeuksien turvaamiseksi otetaan lisäksi huomioon YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista.

2.3. Koulutuksen laajuus ja rakenne

Aikuisten perusopetuksessa opiskelija voi

- suorittaa perusopetuksen oppimäärän
- suorittaa aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen tai sen osia
- suorittaa alkuvaiheeseen sisältyvän lukutaitovaiheen tai sen osia
- suorittaa perusopetuksen oppiaineita tai niiden osia kursseina
- korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja.

Aikuisten perusopetuksen lähtökohtana on näkemys siitä, että aikuisopiskelija rakentaa osaamistaan aikaisemmin oppimilleen tiedoille ja taidoille, elämäkokemukselleen ja mahdollisille rinnakkaisille opinnoille. Näin ollen opetustarjonnassa on hyvä olla valinnaisuutta ja vaihtoehtoja, jotka mahdollistavat opiskelun erilaisissa elämäntilanteissa.

Opiskelijan henkilökohtainen opintopolku rakennetaan joustavasti ja yksilöllisesti ottaen huomioon aikaisempi koulutus ja mahdollisesti opintoja korvaava työkokemus. Opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suoritettut opinnot tai muutoin hankittu osaaminen tulee tunnistaa ja tunnustaa. Opiskelijan lähtötaso on määriteltävä ja opetuksen järjestäjän ja opiskelijan on yhdessä laadittava opiskelijalle henkilökohtainen opiskelusuunnitelma sitä käsittelevän luvun mukaisesti.

Opiskelijalla on oikeus sisällyttää henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaansa osia muiden opetuksen ja/tai koulutuksen järjestäjien koulutustarjonnasta opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Aikuisten perusopetuksen eri vaiheiden opinnot muodostuvat valtioneuvoston antaman asetuksen (422/2012, muutettu asetuksella 135/2017) mukaan eri oppiaineiden ja aineryhmien pakollisista ja valinnaisista kursseista.

Asetuksessa määrätyt eri vaiheiden vähimmäiskurssimäärät määrittelevät ne pakollisten ja valinnaisten kurssien määrät, jotka opetuksen järjestäjän tulee vähintään tarjota.

Alkuvaiheen pakollisten kurssien määrän tulee olla 34 ja valinnaisten vähintään 10. Opiskelija valitsee vähintään 38 kurssia, mikäli hän suorittaa alkuvaiheen opinnot. Mikäli oppilaitos tarjoaa alkuvaiheeseen sisältyvää lukutaitovaihetta, on siihen kuuluvien pakollisten kurssien määrä 23 kurssia ja valinnaisten vähintään 6 kurssia. Näistä kursseista opiskelija valitsee vähintään 27 kurssia, mikäli hän suorittaa lukutaitovaiheen opinnot. Opiskelijan suorittama kurssimäärä määräytyy hänen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaan.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen ja siihen mahdollisesti sisältyvän lukutaitovaiheen opintoja valitaan joustavasti siten, että ne antavat opiskelijalle sellaiset tiedot ja taidot, että hänellä on mahdollisuus jatkaa opintojaan aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma voidaan laatia myös siten, että opiskelija suorittaa samanaikaisesti eri vaiheiden kursseja. Jos opiskelijan on tarkoituksenmukaista suorittaa vain lukutaito- ja/tai alkuvaiheen opintoja, hänet voidaan ohjata tämän jälkeen muuhun soveltuvaan koulutukseen.

Aikuisten perusopetuksen oppimäärä on vähintään 46 päättövaiheen kurssia. Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa aikuisten perusopetuksen oppimäärä sisältää kuitenkin vähintään 30 päättövaiheen kurssia, mutta opetuksen järjestäjän harkintaan jää, mikä vähimmäislaajuus on opiskelijan edun mukaista. Päättövaiheen pakollisten kurssien määrän

tulee olla 39 ja valinnaisten vähintään 10. Opiskelija valitsee vähintään 46 kurssia, mikäli hän suorittaa päättövaiheen.

Lukutaitovaiheen sekä alku- ja päättövaiheen kattava oppimäärä on laajuudeltaan yhteensä enintään nelivuotinen. Päätoimisesti opiskellen opinnot tulee suorittaa kuitenkin enintään viidessä vuodessa.

Aikuisten perusopetuksessa kurssin kesto on 28 tuntia. Opetusta voidaan järjestää osaksi tai kokonaan etäopetuksena. Lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohden käyttää vähintään 40 minuuttia.

2.4. Arvoperusta

Opiskelijan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Aikuisella opiskelijalla on oikeus kehittyä omista lähtökohdistaan opiskelijana, yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Opintojen tulee antaa aineksia opiskelijan identiteetin, maailmankatsomuksen ja -kuvan sekä ihmiskäsityksen jatkuvaan kehittämiseen. Opiskelu antaa aineksia ja mahdollisuuksia yhteisten arvojen pohdintaan sekä valmiuksia arvioida niiden toteutumista. Opiskelijan valmiudet toimia aktiivisena kansalaisena sekä oman opiskeluyhteisönsä, perheensä ja lähipiirinsä aikuisena autonomisena jäsenenä paranevat opiskelun avulla.

Jokaisella opiskelijalla on oikeus hyvään ja tavoitteelliseen opetukseen. Opintojen tulee olla mielekkäitä sekä opiskelijan tavoitteiden että opetuksen järjestäjän näkökulmasta. Aiemmin opittujen tietojen ja taitojen huomioiminen ja yksilölliset opiskeluratkaisut tukevat aikuisen hyvää opintopolkua. Kannustava ja arvostava ilmapiiri ja aikuisopiskelijan elämäntilanteen huomioon ottavat opiskelu- ja arviointitavat ovat hyvän, vuorovaikutteisen ja turvallisen oppimisympäristön perusta. Perusopetus antaa tiedolliset ja taidolliset valmiudet jatko-opintoihin ja tukee myönteistä asennetta elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Opiskelusta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteuttamatta jättämistä.

Arvojen pohdinnan merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat opiskelijoiden arvomaailmaa. Arvokeskustelut opiskelijoiden kanssa ohjaavat heitä tunnistamaan ja nimeämään omia ja kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä kriittisesti.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Aikuisten perusopetus tukee opiskelijan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistynyt ihminen tahtoo hyvää ja pyrkii toimimaan oikein. Hän osaa arvioida eri lähteistä saatavan tiedon luotettavuutta ja käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesääteelyyn sekä vastuunottoon omasta kehittämisestä ja hyvinvoinnista.

Aikuisten perusopetus ylläpitää ja vahvistaa elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä ohjaa niiden puolustamiseen. Se edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat aikuisten perusopetuksen kehittämistä. Aikuisten perusopetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista,

alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on opiskelijoita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen väylänä.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Aikuisten perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus vahvistaa opiskelijan integroitumista tai kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä hänen oman kulttuuri-identiteettinsä rakentumista. Opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden arvostamista, edistää vuorovaikutusta kulttuurien välillä ja sisällä sekä luo täten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisiaan aikuisten perusopetuksessa sekä tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja erilaisiin katsomuksiin. Asioita opitaan tarkastelemaan toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Opiskelu yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja hyvälle yhteistyölle. Opiskelu vahvistaa taitoja toimia kulttuurisesti moninaisessa yhteiskunnassa omaa kulttuuriperintöä unohtamatta. Aikuisten perusopetus ohjaa opiskelijoita tunnistamaan eri kulttuureiden yhteisiä hyvää elämää kannattelevia arvoja ja periaatteita. Se rakentaa perustaa ihmisoikeuksia kunnioittavalle maailmankansalaisuudelle ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta monitahoisten keskinäisriippuvuuksien maailmassa.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Aikuisten perusopetus edistää kestäväää elämäntapaa ja ekososiaalista sivistystä kaikessa toiminnassaan ja opetuksessaan. Kestävän elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamispohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys lisää ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta ja ohjaa toimimaan kestävästi.

Ihmisellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka parhaalla mahdollisella tavalla varmistaa ihmisen ja luonnon kestävään tulevaisuuden. Opetuksessa tunnistetaan kestävä kehityksen välttämättömyys, pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja tämän pyrkimyksen kanssa sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja sekä vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

2.5. Oppimiskäsitys

Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan opiskelija on aktiivinen toimija opinnoissaan. Hän suunnittelee opiskeluaan, asettaa sille tavoitteita ja arvioi toimintaansa. Samalla hänen taitonsa valita tuloksellisia opiskelumenetelmiä kehittyvät. Opiskelun avulla hän kehittää taitojaan tavoitteiden asettamisessa, tuloksellisten opiskelumenetelmien valinnassa sekä aiemmin opitun ja uuden tiedon yhteensovittamisessa. Ajattelutaitojen monipuolinen harjoittaminen sekä kielen, kehon ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla opiskelija oppii reflektoida oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan.

Koska oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten opiskelijoiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa, opiskelijan tahto toimia vuorovaikutuksessa ja halu kehittää yhdessä toimimisen ja oppimisen taitoja on olennaisia. Yhdessä oppiminen edistää opiskelijoiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun

taitoja. Se antaa mahdollisuuden harjoitella rakentavaa ja avointa keskustelua, perustella omia kantoja ja arvioida niitä kriittisesti. Se lisää herkkyyttä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Kielitaito on keskeinen oppimisprosessin resurssi: opiskelija käyttää kielitietoisuuttaan sekä eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena. Aikuisella opiskelijalla on elämäntilanteesta riippuen myös monia muita rooleja, joissa hän voi kartuttaa ja harjoitella opintoihin sisältyviä tietoja ja taitoja. Opiskelijoita ohjataan myös arvioimaan toimintansa seurauksia ja vaikutuksia muihin ihmisiin ja ympäristöön.

Aikuisopiskelijan aiemmat tiedot, taidot ja opiskelukokemukset vaikuttavat oppimistilanteisiin ja opiskelijan käsityksiin itsestään oppijana. Taito ja tahto arvioida ja tarvittaessa muuttaa omia odotuksia, käsityksiä sekä totuttuja toimintatapoja luo edellytyksiä tulokselliselle oppimiselle. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ja realistinen ohjaus ja palaute vahvistavat opiskelijan myönteistä minäkuvaa, pystyvyyden tunnetta ja itsetuntoa sekä luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Myönteiset tunnekokemukset, opintosisältöjen merkityksellisyys, oppimisen mielekkyyden ja ilon kokemukset sekä uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista pitkäjänteisesti. Oppimiskokemukset vaikuttavat opiskelijan tapaan suhtautua opiskeluun ja hänen tavoitteisiinsa sekä valitsemiinsa opiskelutapoihin.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppiminen näkyy muutoksena ajattelu- ja toimintatavoissa kuten opiskelutekniikoiden kehittymisenä, uusina tietoina ja taitoina sekä elämän hallinnan paranemisena. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Aikuisten perusopetuksen eri oppiaineiden opetuksessa kehitetään opiskelijoiden oppimaan oppimisen taitoja.

2.6. Paikallisesti päätettävät asiat

Arvokeskustelut luovat perustan opetussuunnitelman laadinnalle sekä yhteiselle opetustyölle. Paikallisesti päätetään, miten arvokeskustelut toteutetaan. Tällöin päätetään myös, miten luodaan edellytykset henkilöstön, opiskelijoiden sekä mahdollisesti yhteistyökumppaneiden osallistumiselle keskusteluihin.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat aikuisten perusopetuksen perusteissa kuvattua arvoperustaa ja oppimiskäsitystä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat ja painotukset (muilta osin arvoperustan ja oppimiskäsityksen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)*
- miten arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista opetuksessa seurataan ja arvioidaan.*

Mahdolliset koulukohtaiset täydennykset kirjataan koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

lin kunnan aikuisten perusopetuksen arvoperusta rakentuu perusopetuksen opetussuunnitelmaan pohjautuviin arvioihin, hyvinvointisuunnitelmatyöhön sekä lin kuntastrategiaan kirjatulle pysyville arvoille. Hyvinvointityö nähdään osana yhteisöllistä työtä, jolloin kaikki koulun toimijat osallistuvat sen toteuttamiseen. Suunnitelmatyön pohjalla ovat hyvinvointikertomus (Meidän lin hyvinvointimalli) sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (Pohde).

Aikuisten perusopetuksen arvot pohjautuvat samoihin arvokeskustelujen tuloksiin kuin perusopetuksen opetussuunnitelman arvot. Näitä ovat tasavertaisuus, oikeudenmukaisuus, rehellisyys, suvaitsevaisuus ja avoimuus. Käytännön toteutus tapahtuu koulujen henkilöstön suunnitellessa ja toteuttaessa lukuvuosittaista koulutyötä, oppilaiden ja huoltajien kanssa käytävissä vanhempainvaiteissa ja tavoite- ja arviointikeskusteluissa, vanhempainilloissa sekä oppilaskuntien toiminnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan oman itsensä

tuntemista, antaa onnistumisen kokemuksia sekä antaa edellytykset kasvaa aktiiviseksi jäseneksi yhteiskuntaan. Aikuisten perusopetuksen kohderyhmänä ovat täysi-ikäiset opiskelijat.

lissä järjestettävää aikuisten perusopetussuunnitelman toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään lukuvuoden aikana ja sitä kehitetään yhdessä aikuisten perusopetuksessa toimivien tahojen kanssa. Toimintaa kehitetään opettajien ja opiskelijoiden antamien palautteiden ja kyselyjen pohjalta.

Aikuisten perusopetussuunnitelman kantavana toimintapilareina pidetään perusopetussuunnitelman mukaisesti lissä hyvinvointia ja kestävä kehitystä. Hyvinvointi koostuu sosiaalisesta, henkisestä ja fyysisestä ulottuvuudesta. Nämä tulevat esille ihmisen onnellisuutena, elämään tyytyväisyytenä ja mielialan positiivisuutena. Ihminen on tällöin aktiivisesti osallistuva ja toimintakykyinen. Iin kunnassa hyvinvointi läpäisee kuntalaisen elinkaaren kokonaisuudessaan ja se on yksi keskeisistä teemoista kuntastrategiassa.

Hyvinvointitaidot

Kuntastrategiassa hyvinvoinnin strategiset kärjet ja painopistealueet on todettu seuraavasti: Iin kunnan pysyvät arvot ovat: Luovuus ja idearikkaus, toisista huolehtiminen ja uudistuminen ja osaaminen. Iin kunnan visio: Ii on kasvava, viihtyisä ja elinvoimainen, luovasti uudistuva kunta – lissä on ideaa. "lissä on hyvä elää. Kunta on kuntalaisia varten. Kaikista pidetään huolta – naapureista, ympäristöstä ja yhteisestä hyvästä. Viihtyisät puitteet ja monipuolinen tekemisen tarjonta innostavat aktiiviseen elämään. Kaikkia kannustetaan hyvän elämän polulla. Ii on onnellisten asukkaiden koti." (Iin kuntastrategia 2018-2025 s. 8)

Kunnassa on laadittu Hyvinvoinnin kuntakortti, jossa esitetään hyvinvointitavoitteet lapsista vanhuksiin ulottuen vuoteen 2050. Lasten ja nuorten kohdalla tavoitteeksi on asetettu seuraavaa: Iiläisellä nuorella ja aikuisella on hyvä kasvu-ympäristö - nuori on hyvinvoiva ja hänellä on edessään valoisa tulevaisuus. Aikuisten perusopetuksen lähtökohtana ovat opiskelijan omat tiedot, taidot ja kokemukset sekä tavoitteena opiskelijan yksilöllisten oppimistaitojen tukeminen.

Hyvinvointia rakennetaan joka päivä, kaikissa kohtaamisissa. Nuoren hyvinvointia pyritään rakentamaan ja vahvistamaan korostamalla vuorovaikutusta ja kohtaamista, osallisuutta, eri ammattilaisten kesken tapahtuvaa yhteistyötä sekä oppimiseen ja motivaatioon liittyviä tekijöitä. Toiminnassa ennaltaehkäisy sekä varhainen puuttuminen on olennaista.

Hyvinvointi sekä sen edistäminen ja kehittäminen koskee kaikkia koulun toimijoita: jokainen nuorten parissa työtä tekevä aikuinen vaikuttaa heidän hyvinvointiinsa. Yhteistyö kotien kanssa on olennaista nuoren hyvinvoinnin rakentamisessa. Myös opiskelijoiden osallisuus hyvinvointityössä on tärkeää - aktiivinen toimijuus on yksi hyvinvoinnin kulmakivistä.

Kestävä kehitys

Kestävä kehitys on maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti tapahtuvaa jatkuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Tämä tarkoittaa myös, että ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon päätöksenteossa ja toiminnassa. Kestävä kehitys koostuu ekologisesta, sosiaalisesta, taloudellisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta. Iin kuntastrategiassa kestävä kehitys on yksi läpileikkaavista teemoista. Se ohjaa arjen työtä kiinnittäen Iin ympäröivään maailmaan omalla erikoistumisellaan: Ii sitoutuu kestävään kehitykseen. Kunta toimii resurssiviisaasti paremman, puhtaamman ja eettisen yhteiskunnan nimissä. Paikalliset ratkaisut ja lähipalvelut tukevat aluetaloutta niin ruoan kuin energiantuotannossakin.

Aikuisten perusopetuksen arvopohjan ja oppimiskäsityksen toteutumista opetuksessa seurataan ja arvioidaan säännöllisesti lukuvuoden aikana.

3. Aikuisten perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

3.1. Aikuisten perusopetuksen tehtävä

Aikuisten perusopetus on osa yleissivistävää opetusjärjestelmää, osa aikuiskoulutusjärjestelmää ja osa aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusjärjestelmää. Perusopetus tarjoaa mahdollisuuden oppia perustaitoja ja laajentaa yleissivistyksen perustaa sekä antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Omien vahvuuksien löytäminen ja tulevaisuuden suunnittelu ovat keskeinen osa aikuisten perusopetusta. Perusopetus rakentaa opiskelijoiden myönteistä identiteettiä ihmisinä ja oppijoina.

Aikuisten perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta, joka edistää yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia. Sosiaalinen pääoma muodostuu ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Perusopetuksen tehtävänä on ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Perusopetus tukee opiskelijoiden yhteiskuntaan integroitumista ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kotoutumista antamalla opiskelijoille riittävät kielelliset ja yhteiskunnalliset valmiudet. Aikuisten perusopetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota opetuksen työelämäyhteyksiin, työelämätaitoihin ja työllistymistä tukevien valmiuksien kehittämiseen. Perusopetus edistää sukupuolten tasa-arvoa. Se kannustaa yhdenvertaisesti eri sukupuolia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta.

Aikuisten perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja tukea opiskelijoita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa ja säilyttämisessä. Perusopetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Aikuisten perusopetuksessa otetaan joustavasti huomioon yhteiskunnalliset muutokset ja ajankohtaiset asiat. Globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti.

3.2. Opetuksen valtakunnalliset tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa. Ne ohjaavat myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Valtioneuvoston asetuksen 2 §:ssä ilmaistaan perusopetuksen yleistavoite. Sen mukaan opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Asetuksen mukaan opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävä kehityksen edistäminen.

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Asetuksen 3 §:n mukaan opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpileikkaavaa ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Asetuksessa todetaan, että opetettavien asioiden tulee perustua tieteelliseen tietoon.

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Asetuksen 4 § sisältää tavoitteita ja periaatteita, joiden mukaisesti opetus ja kasvatus sekä opiskeluhoito tulee järjestää. Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Asetuksessa korostuu vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Kasvua ja oppimista edistävän toimintakulttuurin sekä toimivan opiskeluhoitoon merkitys nostetaan vahvasti näkyviin.

Aikuisten perusopetuksen erityiset tavoitteet

Aikuisille annettavan perusopetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijan osaaminen, elämäkokemukset, olosuhteet, ikä sekä kieli- ja kulttuuritausta huomioon ottaen tarjota mahdollisuus saavuttaa perusopetuksen tiedot ja taidot sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja jatko-opintovalmiuksia.

Valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) säädetyt tavoitteet ohjaavat tarkastelemaan opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonalakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistävälle laaja-alaiselle osaamiselle ja monialaisille oppimiskokonaisuuksille.

3.3. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Opiskelussa ja työssä onnistuminen sekä vastuulliseksi kansalaiseksi kehittyminen edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista. Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös taitoa käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten opiskelijat käyttävät tietojään ja taitojaan, vaikuttavat opiskelijoiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle ja kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalaan sisältyviä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään, että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Opiskelijalle annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Seuraavassa kuvataan seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta ja perustellaan niiden merkitys. Osaamiskokonaisuuksilla on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti tukea jokaisen opiskelijan kehittymistä yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan ja kestävästä elämäntavasta edellyttämää osaamista. Opiskelijoita rohkaistaan tunnistamaan oma erityislaatuunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

3.3.1. Laaja-alaiset osaamiset

[
]

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimaan oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajattelun ja oppimisen kannalta on merkityksellistä, miten opiskelijat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Opiskelijat rakentavat uusia tietoja ja taitoja ja soveltavat ne yhteen aiemmin oppimansa kanssa. Aikuisopiskelijan ajatteluun ja oppimiseen vaikuttavat myös hänen elämäkokemuksensa ja asenteensa. Poisoppiminenkin voi olla tarpeen. Olennaista on, miten opiskelija osaa tehdä havaintoja, hakea, arvioida, muokata, tuottaa sekä jakaa tietoa ja ideoita. Opiskelijoita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti pääättelemällä ja intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opiskelijoita rohkaistaan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Hankittua tietoa käytetään ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että opiskelijat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti sekä voivat rohkaistua yleisesti hyväksytyjen ennakkokäsitysten ja tulkintakehysten ylittämiseen. Toiminnalliset työtavat kuten draama, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja pelillisuus edistävät oppimisen iloa sekä vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet eettiseen ja systeemiseen ajatteluun kehittyvät, kun opetuksessa käsitellään asioiden vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmotetaan kokonaisuuksia. Opiskelijoita kannustetaan hankkiutumaan myös koulun ulkopuolella vuorovaikutus- ja asiointitilanteisiin, joissa he voivat oppia sekä uusia asioita että näissä tilanteissa tarvittavaa kieltä.

Aikuisopiskelijoita rohkaistaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Heidä ohjataan näkemään asioita uusilla tavoilla ja hakemaan tietoa sekä tarkastelemaan ajattelutapojaan uusista näkökulmista. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa. Heidä innostetaan etsimään vastauksia ja kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä pohtimaan omaa sisäistä tietoaan. Opiskelijoita rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja ymmärrystä. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisenkin tiedon kohtaamiseen ja sen käsittelyyn. Oppivan yhteisön jäsenenä opiskelijat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Jokaista opiskelijaa autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun opiskelijoita ohjataan asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Opiskelijoita tuetaan rakentamaan hyvä tiedollinen perusta ja kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Opiskelijat elävät oppimisyhteisössä ja maailmassa, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle

perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja sekä keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Aikuisten perusopetuksessa vahvistetaan opiskelijoiden kykyä tunnistaa ja arvostaa ympäristön kulttuurisia merkityksiä sekä rakentaa omaa kulttuuri-identiteettiä ja myönteistä ympäristösuhdetta. Opiskelijat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Heitä ohjataan näkemään kulttuurien, kielten ja katsomusten moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnissa ja arjessa sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä opiskelijat oppivat havaitsemaan, vertailemaan ja arvioimaan eri kulttuureissa vaikuttavia aineettomia rakenteita kuten hierarkioita, roolimalleja ja valtaa. Opiskelijoita rohkaistaan toimijuuteen ja osallisuuteen suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaaleissa yhteisöissä. Opiskelijoita kannustetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Opiskelijat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta sekä tutustua kulttuuriperintöön ja kulttuuriympäristöihin.

Opiskeluun sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien tuntemista ja puolustamista sekä luottamusta siihen, että ihmisoikeudet kuuluvat jokaiselle.

Kouluyhteisössä opiskelijat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselleen. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan opiskelijoiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi opetuskielillä sekä ohjataan myös oman äidinkielen käyttöön. Opiskelijoita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Tärkeätä on myös oppia tuntemaan ja käyttämään monipuolisesti kuvia, matemaattisia symboleita ja muita merkkejä. Opiskelijoita rohkaistaan käyttämään oppimisen tukena mielikuvitustaan, kekseliäisyyttään ja huumorintajuaan. Opiskelijoita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Arjen taidot (L3)

Arjen taidoilla tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia edistäviä taitoja, toimimista teknologisoituneissa ympäristöissä sekä oman talouden hallintaa ja kuluttamista. Aikuisten perusopetuksessa tutustutaan yhteiskunnallisiin palveluihin ja niiden käyttöön.

Opiskelijoita kannustetaan huolehtimaan itsestään ja toisistaan sekä harjoittelemaan arjen taitoja, myös oppimalla muilta ja jakamalla omaa osaamista. Ajanhallinta on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääätelyä. Opiskelijat oppivat tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen. Opiskelijat, joilta perusopetuksen suorittaminen on jäänyt kesken, voivat olla vaarassa syrjäytyä ja tarvitsevat siten tukea arjen hallinnan ja itsesäätelyn oppimiseen.

Opiskelijoita ohjataan toimimaan opiskeluyhteisössä vastuullisesti ja turvallisesti, ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät tekijät sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Aikuisten perusopetuksen opiskelijoilla on monia rooleja. Aikuisten perusopetuksen opiskelijoita pyritään tukemaan myös vanhemmuudessa sekä opettamaan heille taitoja esimerkiksi mahdollisten perhe-elämän ja kotoutumiseen liittyvien ristiriitojen ratkaisemisessa. Oman ja muiden kotoutumisprosessin eri vaiheiden tiedostaminen ja taito tarkastella omaa tilannetta sen pohjalta edistää opiskelijan hyvinvointia.

Opiskelijat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja opiskellaan sen toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Opetuksessa harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan arjen eri tilanteissa tarvittavien teknisten laitteiden ja järjestelmien käyttöä. Opiskelijoita

ohjataan pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä teknologian vastuullista ja järkevää käyttöä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Opiskelijoita kannustetaan käyttämään monipuolisesti hyväkseen teknologian tuomia etuja ja mahdollisuuksia myös vapaa-ajalla ja omaehtoisessa opiskelussa.

Aikuisopiskelijoita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään suunnitella ja hoitaa omaa talouttaan. Opiskelijoita ohjataan mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien vastuidensa ja oikeuksiensa tuntemiseen kuluttajina. Opiskelijoita ohjataan kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat opiskelijoita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien ja niiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Opiskelijat tarvitsevat monilukutaitoa osataksaan tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon kuuluu monia lukutaitoja, joita kehitetään opetuksessa. Opiskelijoiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Opiskelijoiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa opiskelijat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan opiskelijoille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä ja heidän vapaa-ajan tekstejään sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin opiskelijat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä sekä käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on välttämätön osa yleissivistystä ja arjen taitoja. Se on sekä tärkeä kansalaistaito itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Aikuisten perusopetuksessa huolehditaan siitä, että jokaisella opiskelijalla on mahdollisuudet tv-osaamisen kehittämiseen oman lähtötasonsa mukaisesti. Tv:tä käytetään suunnitelmallisesti opintojen eri vaiheissa, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella: 1) Vahvistetaan opiskelijoiden ymmärrystä tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteista ja keskeisistä käsitteistä sekä käytännön tv-taitoja omien tuotosten laadinnassa. 2) Opastetaan opiskelijoita käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Kehitetään opiskelijoiden valmiuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hallinnassa ja kannustetaan tv:tä hyödyntävään tutkivaan ja luovaan työskentelyyn. 4) Ohjataan opiskelijoita käyttämään tv:tä tarkoituksenmukaisesti vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeitä on opiskelijoiden osaamistason huomioon ottaminen, opiskelijoiden kiinnostuksen ja aktiivisuuden herättäminen sekä mahdollisuus luovuuteen ja itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä

tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Lisäksi syvennetään opiskelijoiden tietämystä tvt:n erilaisista sovelluksista ja käyttötarkoituksista sekä sen muuttuvasta merkityksestä arjessa ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan tvt:n käyttömahdollisuuksia opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa. Tvt:n vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia tvt:n käyttöön kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä omassa arjessa ja globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat erityisesti teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Opiskelijoiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät heidän jatkokouluttautumistaan ja työllistymistään. Työelämätaidot ovat myös keskeinen osa kotoutumisprosessia. Opiskelijoita tuetaan realistisen ja ajantasaisen kuvan saamisesta työelämästä ja omista mahdollisuuksistaan siinä. Opiskelijoiden on tärkeää ymmärtää työn merkitys elämässä ja oma vastuunsa yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Opetuksen tehtävä on myös saada opiskelijat oivaltamaan yritteliäisyyden ja yrittäjämäisen toimintatavan merkitys sekä yrittäjyyden mahdollisuudet omassa työllistymisessä. Opiskelu järjestetään niin, että opiskelijat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa sekä ymmärtää opiskelussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Opiskelussa harjaannutaan työskentelemään yksin ja yhdessä yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa harjoitellaan työprosessien suunnittelua, ajankäyttöä, ongelmanratkaisutaitoja ja uusien hypoteesien ja vaihtoehtojen keksimistä. Opiskelussa harjoitellaan myös vuorovaikutusta ja kartutetaan työelämässä tarvittavaa peruskielitaitoa.

Opiskelijoita ohjataan tutustumaan Suomen talous- ja elinkeinoelämään, yrityksiin ja yrittäjiin sekä vapaaehtoistyöhön erityisesti omalla lähialueella. Perusopetuksen aikana opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus saada kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä myös koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja niiden hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Opiskelijoita tuetaan verkostoitumisessa.

Opiskelussa harjoitellaan työelämätaitoja, jotka helpottavat opiskelijan siirtymistä työelämään ja menestymistä siinä. Työelämä tietouden ja työnhakutaitojen lisäksi opiskelija saa tietoa ja ohjausta jatkosuunnitelmien tueksi, kuten tietoa aiemman koulutuksensa ja työkokemuksensa soveltuvuudesta suomalaiseen työelämään tai siitä, millaista ammatillista tai yleissivistävää koulutusta hän tarvitsee. Opiskelijoita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan ja tekemään sekä perusopetukseen liittyvät että jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisiä sukupuolirooleja ja muita roolimalleja kriittisesti tarkastellen ja niiden vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Aikuisten perusopetuksessa vahvistetaan jokaisen opiskelijan osallisuutta sekä kannustetaan heitä aktiiviseen kansalaisuuteen. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä sitoutumista yhteisiin päätöksiin harjoitellaan osana opiskelua.

Opiskelijoiden oikeutta olla aloitteellinen ja osallistua päätöksentekoon kunnioitetaan. Opiskelijat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun mahdollisuuksiensa mukaan. Samalla he saavat kokemuksia sopimusten ja sääntöjen sekä

luottamuksen tärkeydestä. Opiskelu edistää opiskelijan taitoa osallistua päätöksentekoon sekä toimia vastuullisesti omassa elämässä ja laajemmin opiskeluyhteisössä ja yhteiskunnassa.

Opiskelijoita kannustetaan seuraamaan yhteiskunnallista keskustelua sekä pohtimaan ajankohtaisten ongelmien ratkaisuvaihtoehtoja yhdenvertaisuuden, tasa-arvon, oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävä elämäntavan näkökulmista. Osallistumalla sekä oppilaitoksessa että sen ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan opiskelijat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamiskeinoista ja -kanavista. Opiskelijat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja mediavälitteisen viestinnän merkitystä ja käyttämään niiden mahdollisuuksia eettisesti kestävällä tavalla. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Aikuisten perusopetuksessa opiskelijoita kannustetaan käyttämään demokraattisia oikeuksiaan ja vapauksiaan vastuullisina ja aktiivisina kuntalaisina ja kansalaisina.

Perusopetuksen aikana opiskelijat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojensa, elämäntapojensa ja tekojensa merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Ympäristön suojelun merkitys avautuu luonnontieteellisen tiedon lisäksi omakohtaisten luontokokemusten kautta. Opiskelijat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja niiden muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

3.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa keskustellaan, mitä perusopetuksen tehtävä sekä valtioneuvoston asetuksessa määritellyt opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet merkitsevät paikallisesti. Pohditaan myös, mitä nämä tavoitteet, niistä johdettu laaja-alainen osaaminen ja oppiainekohtaiset tavoitteet edellyttävät opetuksen järjestämiseltä, johtamiselta ja koulutyöltä.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat paikalliset aikuisten perusopetuksen tehtävää mahdollisesti täydentävät ja käytännön toteuttamista ilmentävät näkökohdat (muilta osin tehtäväkuvauksessa perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan; tehtävää voidaan konkretisoida ja toteuttaa myös käyttäen opetussuunnitelmaa täydentäviä suunnitelmia ja ohjelmia kuten kestävä kehityksen ohjelma tai kulttuurikasvatussuunnitelma)
- mitkä ovat opetussuunnitelman perusteissa määritellyn laaja-alaisen osaamisen mahdolliset paikalliset painotukset ja miten painottuminen ilmenee (muilta osin laaja-alaisen osaamisen kuvaamisessa voidaan käyttää perusteiden tekstiä sellaisenaan)
- mitkä ovat ne järjestelyt ja toimenpiteet, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja toteutumista seurataan.

Opetuksen järjestämisessä ja opetuksen toteutumisessa otetaan huomioon perusopetuksen painotusten lisäksi lin kunnan opetussuunnitelmaa täydentävät asiakirjat ja suunnitelmat, jotka on kuvattu edellisissä luvuissa. Keskeiset paikalliset painotukset ovat hyvinvointitaidot ja kestävä kehitys. Nämä ovat esitelty edellisessä luvussa. Keskeiset paikalliset painotukset huomioidaan opetuksen suunnittelussa, opetuksen toteutuksessa, opiskelijan ohjauksessa ja koulun arjessa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan mm. käyttämällä hyväksi eri aineiden opettajien asiantuntijuutta ja opettajien kouluttautumisella. Lisäksi huolehditaan opettajien ja muun henkilöstön välisestä tiedon jakamisesta, opinto-ohjaajien osallistumisesta opetustyöhön sekä huomioimalla riittävä resurssointi ryhmän opetukseen ja opinto-ohjaukseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä seurataan jatkuvalla seurannalla lukuvuoden aikana yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Seuranta toteutetaan

vuorovaikutuksella henkilöstön välillä, opettajainkokouksilla sekä mahdollisilla muilla perusopetukseen liittyvällä toimenpiteillä henkilöstön kesken.

4. Oppimaan oppimisen ja yhteiskuntaan integroitumisen toimintakulttuuri

4.1. Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Toimintakulttuuri sisältää kaikki yhteisön toimintatavat, käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin työn laatu perustuu. Toimintakulttuuri tulee esille yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla. Oppilaitoksen toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia.

Aikuisten perusopetuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka muodostuu

- *työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta*
- *johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista*
- *yhteisön osaamisesta ja sen kehittämisestä*
- *pedagogiikasta ja ammatillisuudesta*
- *vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.*

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Esimerkiksi oppilaitoksen vuorovaikutus- ja kielenkäyttömallit sekä sukupuoliroolit välittyvät opiskelijoille. Opiskeluyhteisön jäsenet omaksuvat ja ylläpitävät toimintakulttuuriin sisältyviä arvoja ja asenteita osin tiedostamattaankin. Aikuisopiskelijoilla on myös omat, olemassa olevat asenteet ja kulttuuriset käytänteet, joista osa rakentaa tavoiteltavaa toimintakulttuuria, mutta osa voi olla ristiriidassa tavoitteiden kanssa. Toimintakulttuurin merkitysten pohdinta sekä sen ei-toivottujen vaikutusten tunnistaminen ja korjaaminen tavoitteiden suuntaisiksi ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa tarpeen mukaan. Kehittämisen perusedellytys on avoin, vuorovaikutteinen, luottamusta rakentava ja kaikkia yhteisön jäseniä osallistava keskustelukulttuuri. Toimintakulttuuria myös arvioidaan sekä oppilaitoksen henkilökunnan että opiskelijoiden kanssa, mikä antaa suuntaa oppilaitoksen toiminnalle. Toimintakulttuurilla ohjataan niin työyhteisöä kuin opiskelijoitakin yhteisöllisyyteen. Yhdessä tekemisen kulttuuri korostuu aikuisten perusopetuksessa.

4.2. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Aikuisten perusopetuksessa toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet tukevat oppilaitoksia toimintansa suuntaamisessa ja kehittämisessä. Ne velvoittavat opetuksen järjestäjää luomaan edellytykset periaatteiden toteutumiselle.

Oppiva ja kannustava yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Aikuisten perusopetusta tarjoava oppilaitos toimii oppivana sekä kaikkia jäseniään tasa-arvoisesti oppimiseen kannustavana ja oppimista tukevana yhteisönä. Oppivan yhteisön kehittymisen edellytys ja keskeisin työväline on dialogi. Tavoitteiden pohdiskelu ja oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät oppimista. Sitä vie eteenpäin myös yhteistyökumppaneilta sekä kehittämistyöstä, tutkimuksesta ja arvioinnista saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen johtamisen merkitys korostuu. Johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisilta oppimiseen. Aikuisten perusopetuksen opettajilta ja ohjaustyötä tekevilta edellytetään erityistä taitoa kannustaa ja motivoida oppijoita kohtaamaan oppimiseen, aiempaan opiskelutaustaan ja oppimiskokemuksiin sekä opiskelukieleen liittyvät haasteet. Jokaista kannustetaan löytämään omat voimavaransa ja vahvuutensa. Oppimaan oppimisen ohjauksella on tärkeä merkitys aikuisten perusopetuksessa.

Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, sisukkuutta opiskelussa ja työn loppuun saattamista.

Yksilöt huomioiva joustavuus

Opiskelijoiden taustojen ja elämäntilanteiden moninaisuus edellyttää perusopetukselta joustavia rakenteita ja opetusjärjestelyjä sekä yksilöllistä opintojen ohjausta. Aikuisten perusopetus voi olla jatkumoa opiskelijan aiemmalle opiskelulle oppivelvollisten perusopetuksessa, muille suoritetuille opinnoille tai suomen kielen koulutukselle. Monella maahanmuuttajataustaisella opiskelijalla on opintoja myös omasta kotimaastaan.

Opetuksen järjestämisessä ja opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten äidinkieli ja kulttuuri, uskonto tai katsomus, maahanmuuton syyt ja maassaoloaika, aikaisempi koulunkäynti sekä opetuskielen taito ja suomalaisen opiskelukulttuurin tuntemus. Opiskelijan omat opiskelutavoitteet otetaan huomioon ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma rakennetaan sen mukaan, millaisia opintoja opiskelija tarvitsee.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet sekä katsomukset ja uskonnot elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää tietoisesti sekä oman ympäristön kulttuuriperintöä että kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Se antaa näkyvyyttä Suomessa eläville erilaisille vähemmistöille. Aikuisten perusopetuksessa kotikansainvälisyys on monitahoinen voimavara. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kulttuuriympäristöjä sekä suhtautuu moninaisuuteen avoimesti ja myönteisesti. Se antaa kasvutilaa monikerroksisille identiteeteille. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärtämystä, välittämistä ja vastuullista toimintaa. Opetus tukee opiskelijan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että opiskelijan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Oppiva yhteisö keskustelee kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärtää kielen keskeisen merkityksen oppimisessa, vuorovaikutuksessa, yhteistyössä ja identiteetin rakentumisessa sekä yhteiskuntaan integroitumisessa ja kotoutumisessa. Eri kielten käyttö rinnakkain oppilaitoksen arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Myös jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa yhteisössä jokainen työntekijä, erityisesti opettaja, on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan opettajien yhteistyönä niin, että opiskelijat saavat kaikissa oppiaineissa myös tarvitsemaansa kielellistä tukea.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Kaikilla on yhteisössä oikeus turvalliseen opiskelu- ja työympäristöön. Yhteisön rakenteet ja käytännöt rakennetaan tukemaan koko yhteisön ja sen jokaisen jäsenen psyykkistä, sosiaalista ja fyysistä hyvinvointia sekä arjen turvallisuutta. Riskien ja vaaratilanteiden ennaltaehkäisy on osa turvallisuutta. Tilojen, oppimisympäristöjen, opetusvälineiden ja -tilanteiden turvallisuudesta ja esteettömyydestä huolehditaan suunnitelmallisesti.

Hyvät sosiaaliset suhteet, arvostus sekä avoin vuorovaikutus ja ympäristön viihtyisyys luovat edellytyksiä työrauhalle. Kuulluksi ja kohdatuksi tuleminen luo turvallisuutta. Yhteisössä ei hyväksytä kiusaamista, väkivaltaa, seksuaalista häirintää, syrjintää eikä rasismia, ja niitä ennaltaehkäistään aktiivisesti. Epäasialliseen käytökseen puututaan. Oppilaitoksen opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta sekä varhaista ja riittävää tukea. Oppilaitos tekee yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa opiskelijoiden hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Yhteisö kannustaa opiskelijoita osallistumiseen ja kehittää osallistumista ja vaikuttamista edistäviä rakenteita ja toimintatapoja. Kokemus kuulumisesta yhteisöön sekä siinä kuulluksi ja arvostetuksi tulemisesta lisää opiskelun merkityksellisyyttä. Oppijan tulee olla oman oppimisensa, yhteiskuntaan integroitumisensa ja kotoutumisensa subjekti.

Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan opetuksen suunnitteluun sekä oppilaitoksen mahdollisten toiminta- ja harrastusryhmien toimintaan. Opiskelijakunta tarjoaa yhden väylän opiskelijoiden osallistumiselle. Oppilaitoksen muut toimintamuodot kuten tukiopiskelijatoiminta, vapaaehtoistyö tai moninaiset kestävä kehityksen toimintamuodot täydentävät sitä. Yhteistyö eri hallintokuntien, kulttuurilaitosten, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien oppilaitosten kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille.

Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee opiskelijoita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja kehittämällä ja valikoiden luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävä kehityksen ekologiset, taloudelliset sekä sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat. Se toimii esimerkkinä vastuullisesta suhtautumisesta ympäristöön sekä rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Yhteisö luo jäsenilleen edellytyksiä hahmottaa menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välistä yhteyttä. Oppilaitosyhteisössä opiskelijat kehittävät taitoja arvioida oman elämäntapansa kestävyttä ja tarvittaessa muuttaa sitä. He saavat kokemuksia yhteistyöstä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa. Opiskelijat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijoita kohtaamaan avoimesti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat

4.3.1. Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opetus, opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta^[1] sekä vahvistaa arjen taitoja. Oppimisympäristöt kannustavat vuorovaikutukseen ja osallistumiseen sekä edistävät yhteisöllistä tiedon rakentamista ja myönteistä opiskeluilmapiiriä.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä pyritään pedagogisesti monipuolisiin ja opiskelijan tarpeisiin vastaaviin kokonaisuuksiin. Oppimisympäristöjen tulee tukea aikaisempiin kokemuksiin perustuvaa tietopohjaa ja auttaa opiskelijaa löytämään tehokkaita tapoja täydentää ja kehittää osaamistaan sekä muuttaa tarvittaessa käsityksiään tai toimintamallejaan. Oppimisympäristöjen avulla luodaan mahdollisuuksia joustaviin yksilöllisiin ja yhteisöllisiin opiskelumahdollisuuksiin, luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista.

Oppimisympäristöjä kehitettäessä otetaan huomioon tiedot ja taidot, joita aikuisopiskelijoille on karttunut työssä, perhe-elämässä ja vapaa-aikana. Tieto- ja viestintäteknologia on

olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan opiskelijoiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä parannetaan mahdollisuuksia opiskelijoiden henkilökohtaisten opintopolkujen toteuttamiseen.

Suomen kielen oppimisessa koko kohdekielinen ympäristö tukee kielitaidon kehittymistä. Aikuisen kokemuksia arjen erilaisista kielenkäyttötilanteista - sosiaaliset verkostot, harrastukset, asioimiskontaktit - hyödynnetään opiskelussa. Opiskelijaa kannustetaan koulun ulkopuolisten sekä myös erilaisten digitaalisten ja interaktiivisten oppimisympäristöjen käyttöön kielitaidon vankentamiseksi.

Tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan tilojen ja kalusteiden muunneltavuus, hyvät ergonomiset, esteettiset, esteettömät ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan opiskelijoiden käyttöön niin, että ne tukevat myös omatoimista opiskelua. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta- taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Työelämän, järjestöjen ja eri alojen asiantuntijoiden kanssa tehdään yhteistyötä tavoitteellisesti verkostoituen. Kulttuurisesti monimuotoisissa oppimisympäristöissä toimiminen tukee opiskelijoiden omaa kulttuuri-identiteettiä sekä vahvistaa osallisuutta, integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja työllistymisen mahdollisuuksia.

Oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä, jolloin ne edistävät opiskelijoiden fyysistä ja henkistä terveyttä ja hyvinvointia. Vastuullinen työskentely ja hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista ja turvallisuutta. Turvallista ja vastuullista työskentelyä harjoitellaan myös digitaalisissa oppimisympäristöissä. Olosuhteet suunnitellaan sellaisiksi, että toiminta on kestävä kehityksen tavoitteiden mukaista.

Opiskelijoita ohjataan käyttämään myös omia tieto- ja viestintäteknologisia laitteitaan oppimisen tukena.

[1] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 4 §

4.3.2. Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä opiskelijoiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen opiskelijan oppimista. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa opiskelijoille mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opetuksessa pyritään korjaamaan mahdollisia sukupuolittuneita tai stereotyyppisiä asenteita ja käytänteitä myös työtapojen valinnalla.

Aiemmin hankitun osaamisen hyödyntäminen ja käytännönläheisyys ovat olennaisia piirteitä aikuisten opetuksessa. Uusiin työ- ja opiskelumenetelmiin harjaantuminen on keskeinen osa opiskelua ja opiskelijaa rohkaistaan kokeilemaan erilaisia opiskelutapoja. Opetuksessa käytetään havainnollisia, arkielämän tilanteisiin liittyviä, kokeellisia ja elämyksellisiä työtapoja. Tiedonaloille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Taiteellista ilmaisua, luovuudenharjoituksia ja omaa tekemistä yhdistetään joustavasti opetukseen.

Eriyttämisessä kiinnitetään huomiota opiskelun laajuuteen ja syvyyteen, työskentelyn rytmiin ja etenemiseen sekä erilaisiin oppimistapoihin. Eriyttämisen lähtökohta ovat opiskelijoiden tarpeet sekä mahdollisuus itse suunnitella opiskelua, valita erilaisia työskentelytapoja ja tarvittaessa myös edetä yksilöllisesti. Opiskelijoita ohjataan löytämään itselleen parhaiten soveltuvia työskentelytapoja. Eriyttämällä voidaan tukea opiskelijan itsetuntoa ja motivaatiota. Eriyttämällä voidaan ennaltaehkäistä tuen tarpeen syntymistä.

Aikuisten perusopetuksessa opetus on kielitietoista. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimiselle. Suomen kielen ja muiden oppiaineiden opetusta voidaan järjestää osittain samanaikaisopetuksena, mikä vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja kielitaidon kehittymistä. Tällöin tulee varmistaa, että molempien oppiaineiden tai kurssien tavoitteet ja keskeiset sisällöt toteutuvat. Tässä keinoja ovat esimerkiksi opiskelijan itsenäinen työskentely, etätehtävät ja projektityöt.

Työtapojen valinnan perusteita ovat, että ne

- virittävät opiskelijan halun oppia ja ottaa vastuuta oppimisestaan sekä lisäävät opiskelijan luottamusta itseensä oppijana
- hyödyntävät aikuisen elämäkokemuksia sekä harjaannuttavat osaamista, josta on opiskelijalle hyötyä ja iloa
- tukevat opiskelijoiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa yhteisöllistä oppimista, edistävät sosiaalista joustavuutta ja kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä sekä vastuun kantamista itsestä ja toisista
- rohkaisevat opiskelijoita monipuolisiin vuorovaikutustilanteisiin opetuskielellä ja muilla kielillä sekä rikastavat heidän sanavarastoaan ja ilmaisutaitojaan
- kehittävät tiedon hankkimisen, tuottamisen ja soveltamisen sekä tiedon luotettavuuden arvioimisen taitoja
- auttavat opiskelijaa tiedostamaan ja arvioimaan omaa oppimistaan, aktivoivat työskentelemään tavoitteellisesti sekä kehittävät ja monipuolistavat opiskelijan oppimisstrategioita ja taitoja soveltaa niitä uusissa tilanteissa
- mahdollistavat tarpeellisten tietojen ja taitojen oppimisen jatko-opintoja ja työelämää varten
- harjaannuttavat osallistumiseen, vaikuttamiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

4.4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa aikuisten perusopetuksen oppimaan oppimista ja yhteiskuntaan integroitumista edistävää toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisriippuvuuksien ymmärtäminen. Opetuksen eheyttäminen kannustaa opiskelijoita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat opiskelijoita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Opiskelijat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämänsä ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista jäsentämistapaa, jossa todellisen maailman ilmiöitä ja teemoja tarkastellaan kokonaisuuksina eri oppiaineiden opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen.

Eheyttämistä voidaan toteuttaa

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- käyttämällä samanaikaisopetusta
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä ja -viikkoja, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla ja toteuttamalla eri oppiaineiden yhteistyönä monialaisia oppimiskokonaisuuksia, joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelun lähtökohtana ovat aikuisten perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet. Oppimiskokonaisuudet ilmentävät koulun

toimintaa oppivana ja kannustavana yhteisönä. Ne edistävät opiskelijoiden integroitumista yhteiskuntaan ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kotoutumista sekä vahvistavat erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

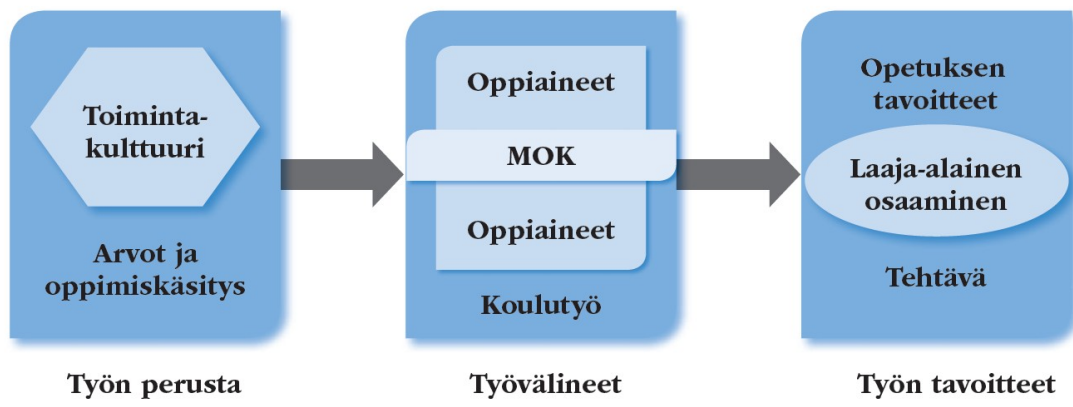
Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia olosuhteita ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota opettajille, opiskelijoille ja koulun ulkopuolisille yhteistyökumppaneille. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi, jotta opiskelijoilla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuksien sisältöön sekä työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Oppimiskokonaisuuksien teemat ja toteutustavat päätetään paikallisesti. On suotavaa, että aikuisten perusopetuksessa toteutetaan ainakin yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edellyttävät yhteistyötä oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä kokonaisuuksien toteuttamisessa. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja, joiden opiskelussa hyödynnetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä. Oppimiskokonaisuuksiin kuuluvan oppimisen arviointi on osa eri oppiaineisiin sisältyvää arviointia.

Opiskelijoiden mukanaolo suunnittelussa on välttämätöntä, sillä oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti opiskelijoiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita. Opiskelijan näkökulmasta monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteena on

- vahvistaa opiskelijoiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin opiskelijoiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia asioiden edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen yhteisvoimin
- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opiskeluun
- vahvistaa arjen osaamisen harjoittelua ja antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa opiskelijoita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet (MOK) ovat opetusta eheyttäviä ja oppiaineiden yhteistyöhön perustuvia opiskelujaksoja. Niiden tehtävänä on vahvistaa kasvua ihmisenä ja vastuullisena yhteiskunnan jäsenenä. Niiden toteuttamisen tulee ilmentää oppilaitoksen arvoja ja oppimiskäsitystä. Oppimiskokonaisuudet konkretisoivat aikuisten perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita ja tukevat laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

4.5. Paikallisesti päätettävät asiat

Toimintakulttuurin pohdinta on keskeinen osa opetussuunnitelmatyötä ja samalla toiminnan kehittämistä. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten opiskelijat ja muut toimijat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaitoskohtaisesti kuvataan ja/tai päätetään

- millaisin menettelyin opiskelijoiden ja koulun muun henkilökunnan osallistuminen koulun toimintakulttuurin arviointiin ja kehittämiseen turvataan*
- mitkä ovat toimintakulttuurin kehittämisen mahdolliset paikalliset painopisteet*
- mitkä ovat oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa ja kehittämistä ohjaavat mahdolliset paikalliset painotukset*
- millaisin keinoin tuetaan vieraskielisten opiskelijoiden opetuskielen hallintaa osana kielitietoista toimintakulttuuria.*

Jos opetukseen päätetään sisällyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia, opetussuunnitelmassa päätetään, mitkä ovat monialaisten oppimiskokonaisuuksien teemat ja toteuttamistavat sekä keskeiset koulun ulkopuoliset yhteistyökumppanit oppimiskokonaisuuksittain sekä miten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista seurataan, arvioidaan ja kehitetään. Tällöin päätetään myös, miten monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteutuksessa tarvittava yhteistyö ja työnjako toteutetaan ja miten huolehditaan siitä, että mahdollisimman monet oppiaineet osallistuvat monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja toteutukseen. Opetussuunnitelmassa voidaan myös päättää, mikä on se menettelytapa, jolla lukuvuoden aikana voidaan sopia jonkun uuden, tärkeäksi koetun monialaisen oppimiskokonaisuuden toteuttamisesta

Toimintakulttuuria tai sen kehittämistä koskevat paikalliset painotukset kirjataan oppilaitoskohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Opetussuunnitelmaan voidaan myös liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösitoumuksia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Menettelyt, joilla turvataan opiskelijoiden ja koulun muun henkilökunnan osallistumien oppilaitoksen toimintakulttuurin arviointiin ja kehittämiseen ovat lissä seuraavat:

- Opiskelijoiden osallistuminen koulun toimintakulttuurin arviointiin ja kehittämiseen turvataan riittävällä opinto- ja ryhmäohjauksella sekä avoimella toimintakulttuurilla, joka kannustaa opiskelijoita osallistumaan koulun yhteiseen toiminnan suunnitteluun.
- Koulun henkilöstön osallistuminen toimintakulttuurin arviointiin ja kehittämiseen turvataan järjestämällä riittävä määrä aikuisten perusopetukseen keskittyviä kokouksia, tiimityöskentelyä ja yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa.

Toimintakulttuurin kehittämisen painopisteet ovat

- Aikuisten perusopetuksen kehittäminen sekä koulupolun sujuvoittamisen kehittäminen
- Perusopetuksen opiskelijoiden digitaitojen vahvistaminen

Oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa ja kehittämistä ohjaavat paikalliset painotukset, joita lissä ovat hyvinvointitaidot ja kestävä kehitys.

Keinot, joilla lissä tuetaan vieraskielisten opiskelijoiden opetuskielen hallintaa osana kielitietoista toimintakulttuuria ovat:

- Tarjoamalla riittävä määrä laadukasta suomen kielen opetusta
- Huomioimalla vieraskielisyys ja kiinnittämällä huomiota kielitietoiseen opetukseen kaikissa oppiaineissa ja tukemalla eri tiedonalojen kielen kehittymistä
- Huomioimalla vieraskielisyys opiskelijan ohjauksessa
- Tarjoamalla riittävä määrä ryhmä- ja opinto-ohjausta

lin aikuisten perusopetuksessa monialaisia kokonaisuuksia toteutetaan yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Monialaisten opintojen teemat muotoutuvat lukuvuosittain koko koulutoimen teeman pohjalta. Myös muut teemat, jotka nousevat opiskelijoiden, henkilöstön tai yhteistyötahojen ideoista tai aloitteista ovat mahdollisia. Näistä päätetään erikseen lukuvuosisuunnitelmassa.

Mahdollisia monialaisten opintojen toteuttamistapoja ovat esimerkiksi

- Saman teeman opiskeleminen kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti, mahdollisuuksien ja tarpeiden mukaan myös osittain tai kokonaan samanaikaisopetuksena
- Toiminalliset aktiviteetit, kuten teemapäivät tai –viikot, erilaiset tapahtumat ja opintokäynnit sekä niistä annettujen tehtävien suorittaminen.
- Myös muut toteutustavat ovat mahdollisia.

Mahdolliset monialaiset kokonaisuudet toteutetaan yhteistyönä, johon osallistuu koko henkilökunta, eri aineiden opettajia ja opiskelijoita. Työnjako sovitaan opettajankokouksen tai johtoryhmän kokoontumisen yhteydessä, jotta mahdollisimman monet oppiaineet huomioidaan monialaisten kokonaisuuksien suunnittelussa ja toteutuksessa. Monialaisia kokonaisuuksia seurataan, arvioidaan ja kehitetään keräämällä palautetta opiskelijoilta, opettajilta ja yhteistyötahoilta.

5. Ohjaus, oppimisen ja opiskelun tuki, opiskeluhuolto ja kurinpidollisten keinojen käyttö

5.1. Ohjaus

Ohjauksen tavoitteet

Ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijoita siten, että heillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet suoriutua opinnoistaan. Opiskelijan kokonaisvaltainen ohjaus on koko oppilaitoksen yhteinen tehtävä. Ohjauksen tavoitteena on lisätä opiskelijan oppimisvalmiuksia ja oppimaan oppimisen taitoja sekä ymmärtämystä omien valintojen ja toiminnan seurauksista. Samalla opiskelijan elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidot kehittyvät. Ohjauksella tuetaan opiskelijan taitoa arvioida realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Ohjauksella lisätään myös hyvinvointia ja ehkäistään ennalta opintojen keskeyttämistä.

Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa ja tukea opiskelijaa niin, että hän osaisi tehdä itseään koskevia elämänuraa, koulutusta ja työllistymistä koskevia ratkaisuja ja valintoja. Ohjauksen avulla opiskelija saa opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Lisäksi hän saa monipuolisen kuvan koulutusmahdollisuuksista, ammateista ja työelämästä jatkosuunnitelmiansa tueksi. Opiskelijaa tulee ohjata käyttämään erilaisia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutukseen ja ammatinvalintaan liittyvät tietolähteet, osaa etsiä tietoa sekä käyttää niitä jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Ohjauksen tulee tukea kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvia ja maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita. Ohjauksessa tehdään myös konkreettinen jatko-opintosuunnitelma ja/tai urasuunnitelma, jossa otetaan huomioon opiskelijan pitkän aikavälin tavoitteet. Jos kyseessä on kotoutuja, työllistymistä ja perusopetuksen jälkeistä jatkosuunnitelmaa tukevat toimet kulkevat kotoutumisprosessin mukana koulutukseen hakeutumisesta aina mahdolliseen jälkiohjaukseen saakka.

Ohjauksen toteuttaminen

Ohjaus perustuu opiskelijan tarpeisiin ja tavoitteisiin ja sen sisällöt vaihtelevat näiden mukaisesti. Opiskelijan aikuisuuden arvostaminen on ohjauksen onnistumisen perusedellytys. Aikaisempien opintojen ja myös muualla kuin koulutuksessa hankittujen tietojen ja taitojen tunnistaminen vaativat erityistä paneutumista. Puutteelliset perustiedot ja -taidot voivat olla aikuiselle opiskelijalle sekä elämänhallintaa häiritsevä että itsetuntoon vaikuttava tekijä. Siksi opiskelumotivaation herättäminen ja sen ylläpitäminen vaativat ohjaajalta syventymistä yksilöllisesti kunkin opiskelijan tilanteeseen.

Opinnot voidaan suunnitella myös siten, että opiskelija suorittaa samanaikaisesti eri vaiheiden kursseja. Jos opiskelijan on tarkoituksenmukaista suorittaa vain lukutaito- ja/tai alkuvaiheen opintoja, hänet voidaan ohjata tämän jälkeen muuhun soveltuvaan koulutukseen.

Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan kokonaistilanne käsittelemällä opintojen lisäksi myös arjenhallintaa sekä mahdollisesti elämäntilanteeseen ja terveyteen liittyviä seikkoja. Opintojen alkuvaiheessa ohjauksen keskeisenä tehtävänä on auttaa opiskelijaa motivoitumaan ja suuntautumaan opiskeluun sekä oppijan rooliin. Orientoituminen opintoihin ja opiskeluprosessin jatkuvuuden takaaminen vaativat monipuolista ja pitkäjänteistä ohjausta ja tukea.

Ohjaustoiminta järjestetään henkilökohtaisena, pienryhmä- ja ryhmämuotoisena ohjauksena. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella opintoihin, koulutus- ja ammatinvalintoihin sekä tulevaisuuteen ja elämäntilanteeseen liittyvistä kysymyksistä. Aikuisten perusopetukseen sisältyy myös erillisiä ohjauksen kursseja, joilla vahvistetaan opiskelijoiden työelämä tietoja ja -taitoja sekä muiden ohjauksen tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan voi sisältyä myös opiskelujaksoja muissa oppilaitoksissa sekä työelämään tutustumista.

Opinto-ohjaus on opiskelua, oppimista, ammatinvalintaa ja jatkosijoittumista tukevaa toimintaa. Ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijoita siten, että heillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet suoriutua opinnoistaan. Opiskelijan kokonaisvaltainen ohjaus on koko oppilaitoksen yhteinen tehtävä. Ohjauksen tavoitteena on lisätä opiskelijan oppimisvalmiuksia ja oppimaan oppimisen taitoja sekä ymmärtämystä omien valintojen ja toiminnan seurauksista. Samalla opiskelijan elämänsuunnittelun ja –hallinnan taidot kehittyvät. Ohjauksella tuetaan opiskelijan taitoa arvioida realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Ohjauksella lisätään myös hyvinvointia ja ehkäistään ennalta opintojen keskeyttämistä. Opinto-ohjaus voi olla ryhmä-, pienryhmä- tai yksilöohjausta.

Opintojen ohjauksesta vastaa aikuisten perusopetuksen vastuuopettaja ja opinto-ohjaaja.

Ohjauksesta tiedotetaan opiskelun alkaessa, opintojen aikana, henkilökohtaisissa ohjaustilanteissa, päättö- ja nivelvaiheessa vastuuopettajan ja/tai opinto-ohjaajan tunneilla ja sähköisesti Wilman välityksellä.

Jokaiselle opiskelijalle tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS), jonka laatimisesta yhdessä opiskelijan kanssa vastaa vastuuopettaja ja/tai opinto-ohjaaja. Laadinnassa voi olla mukana myös muita opiskelijan koulunkäyntiä tukevia tahoja. Opiskelusuunnitelmakeskustelu pidetään aloituslukuvuoden syyslukukauden aikana tai mahdollisimman pian opintojen alettua. Opiskelusuunnitelmaa ja sen toteutumista seurataan ja arvioidaan yhdessä opiskelijan, vastuuopettajan, opinto-ohjaajan ja mahdollisesti muiden hänen asioitaan hoitavien tahojen kanssa; sitä on mahdollista muuttaa tarpeen mukaan lukuvuoden aikana.

Opiskelijan opinto-ohjelma määräytyy lukuvuosittain valtakunnallisen tuntijaon, kurssitarjonnan ja henkilökohtaisten valintojen mukaisesti. Aiempien opintojen hyväksilukeminen tehdään opintojen alkaessa. Opinto-ohjelman edistymistä seurataan jatkuvana seurantana vastuuopettajan ja opinto-ohjaajan toimesta.

HOPS tehdään Wilmaan. Opiskelijoilla on käytössään Wilma-tunnukset opintojensa seuraamiseen ja yhteydenpitoon.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnan lisäksi opiskelijan alkukartoitukseen voi kuulua yhteydenpito opiskelijan aikaisempien opettajien kanssa. Opettajien yhteistyön avulla tapahtuu tiedonsiirto opiskelijan luvalla opiskelijan etenemisestä, opiskelutaidoista, oppimisen haasteista sekä edellisen opiskelupaikan opetustavoista ja opetusmateriaaleista. Aikuisten perusopetuksen oppilas voi saada ryhmäkohtaista tukea tai hänellä voi olla oppilaskohtaisen tuen päätös. Opiskelijan luvalla voidaan tehdä yhteistyötä ja siirtää tietoa myös jatko-opiskelupaikkojen kanssa.

Opiskeluiden aikana tehdään yhteistyötä TE-toimiston, Kelan ja esimerkiksi kunnallisten ohjaustahojen (etsivä nuorisotyö, työpaja) kanssa sekä tarvittaessa muiden oppilaitosten ja työelämän edustajien kanssa. Yhteistyön sisällöistä sovitaan yhdessä opiskelijan ja yhteistyötahojen kanssa.

Opinto-ohjaajan tehtävänä on huolehtia jatko-opintoihin ohjauksesta ja perehdyttää opiskelija sähköisiin hakujärjestelmiin. Opintojen ohjauksen ohella ohjauksen tavoitteena on tukea uravalintaa ja yhteiskuntaan integroitumista. Opintoihin voi sisältyä työelämään tutustumista, opintokäyntejä ja koulutuskokeiluja.

5.2. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Aikuisten perusopetuksessa opiskelijalle on laadittava henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ohjaa opiskelijan tiedollista ja taidollista kehittymistä koko opintojen ajan. Suunnitelmassa jäsennetään opiskelun tavoitteet ja arvioidaan niiden saavuttamiseen kuluva aika yhdessä opiskelijan kanssa. Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman tulee perustua opiskelijan valmiuksiin, aiemmin opitun tunnistamiseen sekä opiskelun tavoitteisiin. Opiskelijan opiskeluhistoria ja elämäntilanne, erityisesti aikaisemmat opintosuoritukset ja oppimiskokemukset tulee ottaa huomioon henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa laadittaessa.

Aikuisten perusopetuksessa tulee perusopetuslain 46 §:n mukaan opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suoritettut opinnot tai muutoin hankittu osaaminen tunnistaa ja tunnustaa. Opiskelijan lähtötaso on määriteltävä ja opetuksen järjestäjän ja opiskelijan on yhdessä laadittava opiskelijalle henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa määritellään

- aikaisempi koulutus Suomessa ja/tai muualla, erityisesti aikaisemmin suoritettut perusopetuksen opinnot ja mahdollisesti opintoja korvaava työkokemus tai muu kokemus
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat kurssit ja/tai oppimäärät
- aikuisten perusopetuksen aloitusvaihe (lukutaitovaihe, muu alkuvaihe vai päättövaihe)
- suoritettavat kurssit
- mahdolliset muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot ja/tai työelämään tutustumisjaksot
- arvioitu opiskelu-aika
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
- opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tehtäessä otetaan huomioon opiskelijalle mahdollisesti aiemmin tehty henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja sen toteutuminen. Opetuksen järjestäjän osalta henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnasta vastaavat opinto-ohjaaja ja opettajat yhteistyönä. Suunnitelmaan voi sisältyä opiskelujaksoja myös muissa oppilaitoksissa kuten ammatillisessa oppilaitoksessa.

Jos opiskelija siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän perusopetuslain, lukiolain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisesti järjestämään opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa ja suoritettuja opintoja koskevat tiedot uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle.

Suunnitelman laatimisessa ja seurannassa tehdään tarpeen mukaan moniammatillista yhteistyötä. Opiskelijan taustasta riippuen hänen asioitaan saattavat hoitaa oppilaitoksen edustajien lisäksi eri viranomaiset. Yhteistyö voi olla tarpeiden ja erityisryhmien mukaan muotoutuvaa maahanmuuttajien kotoutumisprosessin tukemista, romanijärjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä, opiskelun tukemista sosiaalityöntekijöiden tai vankilahenkilökunnan kanssa tahi muiden toimijoiden ja tukiverkkojen kanssa tehtävää yhteistyötä.

Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tehtäessä on hyvä ottaa huomioon opiskelijalle mahdollisesti työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnassa tehty kotoutumissuunnitelma tai rangaistuslaitoksessa tehty rangaistusajansuunnitelma. Alkukartoituksen perusteella laadittu kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajien yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajien mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää heidän mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Aikuisten perusopetukseen kuuluvia opintoja voi suorittaa omassa oppilaitoksessa, muissa oppilaitoksissa tai muualla. Opiskelu- ja tiedonhankintataitojen jatkuva harjaannuttaminen on aktiivisen ja tavoitteellisen toiminnan edellytys. Näitä taitoja koskevat tavoitteet määritellään opiskelusuunnitelmassa oppiainekohtaisten tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden lisäksi.

Opiskelusuunnitelmaa ja sen toteutumista seurataan ja arvioidaan yhdessä opiskelijan sekä mahdollisesti muiden hänen asioitaan hoitavien tahojen kanssa. Opiskelijan tilanteen muuttuessa suunnitelma tulee saattaa ajan tasalle vastaamaan muuttunutta tilannetta. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, miten hän voi saada tukea ohjaustoimintaan osallistuvilta henkilöiltä ja mitkä ovat heidän tehtävänsä ohjauksen kokonaisuudessa.

Opiskelija voidaan katsoa eronneeksi, jos hän pätevää syytä ilmoittamatta on poissa opetuksesta ja jos on ilmeistä, että opiskelija ei suorita opintojaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

5.3. Oppimisen ja opiskelun tuki

Perusopetuslain mukaan opetus järjestetään opiskelijoiden iän ja edellytysten mukaisesti. Tämä on lähtökohta järjestettäessä myös aikuisten perusopetusta, jossa opiskelee hyvin eri-ikäisiä ja eri elämäntilanteissa olevia opiskelijoita. Opetus ja tuki järjestetään ottaen huomioon sekä kunkin opiskelijan että opetusryhmän erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Oppimisen ja opiskelun tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia.

Tuen tarpeen taustalla voi olla esimerkiksi kielellinen, matemaattinen, motorinen tai tarkkaavaisuuden häiriö. Opiskelijalla voi olla tuen tarve myös mielenterveyteen, sosiaaliseen sopeutumattomuuteen, traumaattisiin kokemuksiin tai elämäntilanteeseen liittyvien ongelmien vuoksi.

Opetuksen eriyttäminen on ensisijainen keino ottaa huomioon opiskelijoiden erilaisuus. Työskentelyssä tulee ottaa huomioon kaikkien opiskelijoiden edellytykset ja tarpeet. Näitä ovat oppimisen erilaiset lähtökohdat, opiskelijoiden kieli- ja kulttuuritausta sekä opetuskielen osaamisen taso. Opiskelijaa autetaan ymmärtämään opetuksen tavoitteet ja merkitys. Opiskelijoille annetaan onnistumista edistävää ohjausta ja tukea. Koulun toimintakulttuuria kehitetään sellaiseksi, että se edistää koulun henkilöstön ja opiskelijoiden välistä sekä opiskelijoiden keskinäistä yhteistyötä ja vertaisoppimista.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Tuen tarpeen tunnistaminen pohjautuu opiskelijan omiin, opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Opiskelija voidaan ohjata selvittämään tuen tarvettaan myös koulun ulkopuolisten tahojen avulla. Koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta opiskelijalle tarkastellaan. Tämän pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa opiskelijalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnissa ja tuen suunnittelussa hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon opiskelijalle aiemmin annettu tuki.

Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan omat voimavaransa, oppimiseen liittyvät vahvuutensa ja kehittymistarpeensa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, tavoitteenasettelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opettaja arvioi ja antaa kannustavaa palautetta opiskelijoidensa edistymisestä sekä suunnittelee opetuksen, oppimisympäristöt ja mahdolliset tukitoimet.

Tukimuotoina voivat olla opetuksen eriyttäminen, opintojen painottaminen opiskelijan tarpeiden mukaan, monipuolinen opinto-ohjaus ja opiskeluhuolto. Opiskelija ohjataan mahdollisuuksien mukaan muiden toimijoiden tukitoimien piiriin. Eri oppiaineille ominaisten opiskelustrategioiden ja monipuolisten työtapojen käyttö edistävät oppimista. Opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan tarvittavat yksilölliset tukitoimet ja tuki eri oppiaineissa. Työskentelyssä ja arvioinnissa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla opiskelija kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa.

Opiskelu voidaan järjestää perusopetuslain 628/1998 pykälän 18a tarkoittamissa tilanteissa myös toisin kuin perusopetuslaissa säädetään.

Opiskelijan siirtyessä aikuisten perusopetukseen vastuuopettaja arvioi opiskelijan tuen tarpeen yhdessä opiskelijan ja huoltajan kanssa sekä antaa tarvittaessa tukiovetusta ja konsultoi muuta opetus- ja ohjaushenkilöstöä tuen antamisessa. Vastuuopettajan vastuulla on huolehtia opiskeluun liittyvien asioiden tiedottamisesta, kuten opinnoissa etenemisestä, järjestyssäännöistä sekä opiskelijalle tarjottavista tukipalveluista. Yhteyden ja tiedottamisen välineenä toimii Wilma-järjestelmä. Lisäksi tukimahdollisuuksista kerrotaan ryhmänohjaajan tunneilla sekä henkilökohtaisissa keskusteluissa opetushenkilöstön kanssa.

Päättövaiheessa erityisopettaja arvioi opiskelijan tuen tarpeen, antaa erityisopetusta ja konsultoi opiskelijaa opettavia aineenopettajia tuen antamisesta opetuksessa. Tuen tarpeen arvioinnista vastaavat vastuuopettaja, aineenopettajat, opinto-ohjaaja sekä erityisopettaja. Tuen suunnittelu ja järjestäminen sekä käytännön toteuttaminen tehdään yhteistyössä opiskelijan, huoltajien ja em. henkilöiden kanssa. Tarvittaessa tukea voidaan järjestää myös koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opiskelijalla on oikeus opiskeluhuollon palveluihin. Huoltajia tiedotetaan tukimahdollisuuksista opiskelijaa koskeissa palaverissa.

Aikuisten perusopetuksessa opiskelijat ovat lähtötasoltaan hyvin erilaisia ja jokaisella on erilaiset edellytykset opiskelulle. Jokaisen opiskelijan lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet otetaan huomioon opetusta ja opetusjärjestelyjä suunniteltaessa. Oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien varhainen tunnistaminen on tärkeää. Tunnistaminen perustuu opiskelijan omiin sekä opettajien ja muun henkilökunnan havaintoihin. Opiskelija voi käyttää tuen tarpeen kartoittamisessa myös koulun ulkopuolisia tahoja. Eriyttäminen on ensisijainen keino huomioida opiskelijoiden erilaisia tarpeita ja ennaltaehkäistä oppimiseen liittyvien ongelmien syvenemistä. Opetussuunnitelman perusteiden mukaan muita tukimuotoja voivat olla opintojen painottaminen opiskelijan tarpeiden mukaan, monipuolinen opinto-ohjaus ja opiskeluhuolto.

Käytettävissä olevia tukitoimia ovat seuraavat:

- eriyttäminen
- joustavat ryhmittelyt
- samanaikaisopetus
- tukiovetus
- kodin ja koulun yhteistyö (alle 18-vuotiaiden osalta)
- erityisopettajan tuki
- monipuoliset ja joustavat arviointimenetelmät
- tavoitekokonaisuuksittain opiskelu
- apuvälineet yms.
- tulkittamis- ja avustajapalvelut

Tuen tarpeet ja sovitut tukitoimet kirjataan opiskelijan tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan. Opettaja vastaa yksittäisistä pedagogisista ratkaisuksista ja huolehtii, että opiskelumenetelmät ja -välineet vastaavat opiskelijoiden edellytyksiä. Rehtori tai apulaisrehtori vastaa tukimuotojen koordinoinnista, kohdentamisesta ja tehokkaasta käytöstä.

Oppimisen tuen riittävyttä seurataan lukuvuosittain esim. henkilökohtaisissa keskusteluissa opiskelijan kanssa. Oppilasta opettava opettaja arvioi säännöllisesti oppimisen tuen vaikutuksia yhdessä opiskelijan (ja huoltajan) kanssa ja ehdottaa tarvittaessa vahvempia tukitoimia, tukitoimien muuttamista tai päättämistä. Tuki annetaan opiskelijalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä.

Tuen suunnittelu ja toteuttaminen tapahtuvat opettajien ja muiden tarvittavien ammattilaisten yhteistyönä. Myös oppilaan ja huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on tiivistä. Erityisopetuksen ja moniammatillisen yhteistyön keinoin pyritään ehkäisemään ongelmien syvenemistä ja monimuotoistumista. Yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö tukee ennaltaehkäisevää työtä ja varhaista puuttumista.

Kuntakohtaisessa opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu opiskeluhuollon toimintatavat. Opiskelijahuoltosuunnitelmaan sisältyy yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon kuvaukset.

5.4. Opiskeluhuolto

Tässä luvussa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (perusopetuslaki (477/2003) 14 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022)).

Näissä perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaisia käsitteitä opiskeluhuolto, opiskelija, oppilaitos sekä opetuksen järjestäjä. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1 § (377/2022)).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakia sovelletaan opiskelijoihin, jotka opiskelevat perusopetuksen koko oppimäärää aikuisten perusopetuksen perusteiden mukaan (tutkintotavoitteiset opiskelijat). Opetuksen järjestäjällä tulee olla lain edellyttämä opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuollon järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin samoja periaatteita kuin oppivelvollisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään (Määräys 104/011/2014).

Opiskeluhuollon tarkoituksena on varmistaa opiskelijoiden yhdenvertainen mahdollisuus oppimiseen ja hyvinvointiin sekä huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista ja opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Tavoitteena on ongelmien ehkäisy ja tarvittavan tuen järjestäminen mahdollisimman varhain. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena opiskeluhuoltona.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Opiskeluhuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä.

Lisäksi opiskelijoilla on oikeus opiskeluhuoltopalveluihin, joita ovat koulu- ja opiskeluterveydenhuoltopalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §). Opiskelijalla on oikeus saada maksutta opiskeluhuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 §). Opiskeluhuoltopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa. (Terveydenhuoltolaki 15 a § (378/2022) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § (377/2022))

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022)). Järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §). Opiskeluhuoltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

(377/2022)). Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman valmistelussa (terveydenhuoltolaki 15 a § (378/2022)).

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhoollotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä oppilaitoskohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhoitosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista oppilaitoksissa seurataan ja tarkistetaan tarvittaessa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022)). Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatiminen kuvataan tarkemmin luvussa 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat ja koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma.

Aikuisten perusopetukseen osallistuvalla opiskelijalla on oikeus saada maksutta opetuksen osallistumisen edellyttämä opiskeluhoito. Opiskeluhoollon kokonaisuus muodostuu opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukaisesta opiskeluhoollosta sekä opiskeluhoollon palveluista, joita ovat kuraattori- ja tarvittaessa psykologipalvelut sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon palvelut. Yksilökohtaisesti voidaan katsoa oppilaan etu ja oppilashuollollinen työskentelyhistoria huomioiden, kuka oppilashuollon toimija oppilaan asioissa työskentelee.

Yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Opiskeluhoolltokertomukset kirjataan opiskeluhoolltorekisteriin. Rekisterinpitäjänä on koulutuksen järjestäjä. Pedagogisen toiminnan osalta kirjauksissa käytetään Primus- opiskelijahallintojärjestelmää. Tiedonsaantia ja salassapitoa koskevat säädökset ohjaavat eri ammattiryhmien työtä. Opiskeluhoolltoa toteuttavat terveydenhuollon ammattihenkilöt kirjaavat opiskelijan yksilökohtaista työtä koskevat tiedot potilasasiakirjoihin. Opiskeluhoolltoa toteuttavat kuraattorit kirjaavat opiskelijan yksilökohtaista työtä koskevat tiedot sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin.

5.5. Kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat toimintakulttuurin kehittäminen, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle.

Opiskelijalle voidaan kurinpidollisena keinona antaa kirjallinen varoitus tai opiskelija voidaan erottaa enintään yhdeksi vuodeksi.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan oppilaitosten yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään oppilaitoskohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että kurinpitokeinoja käytettäessä noudatetaan

hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää opiskelijoita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Aikuisten perusopetuksen toiminnan lähtökohtana on, että opiskelijoilla on mahdollisuus tasavertaiseen sekä turvalliseen ja terveelliseen oppimisympäristöön. Oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien sekä muiden ongelmien ehkäiseminen, tunnistaminen ja niihin puuttuminen riittävän ajoissa on välttämätöntä opintojen onnistumiseksi.

lin kunnassa on laadittu suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista koulutusta koskevien säädösten ja opetushallituksen antamien määräysten mukaisesti ja aikuisten perusopetuksen suunnitelma pohjautuu perusopetuksen ohjeistuksiin. Suunnitelman tavoitteena on turvata oppilaitoksen työrauha, sisäinen järjestys, opiskelun esteetön sujuminen sekä oppilaitosyhteisön turvallisuus ja viihtyvyys. Kurinpitokeinoja käyttäessä on noudatettava hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin.

Aikuisten perusopetuksessa kasvatustilanteet ohjaavat ensisijaisesti opiskelijan käyttäytymistä rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa. Keskusteluun osallistuu opettaja, opiskelija ja mahdollisesti rehtori ja/tai huoltaja. Kasvatustilanteissa aikuinen ohjaa opiskelijan tapaa toimia ja ohjaa häntä miettimään rikkomuksensa seurauksia. Samalla opiskelijalle opetetaan vastuullisuutta ja otetaan vanhemmat mukaan yhteisiin kasvatusasioihin. Toimintamallissa avataan kasvun rajoja keskustelun kautta. Näin opiskelijalle tulee tunne, että hänestä huolehditaan, häntä kuunnellaan ja asiat otetaan vakavasti. Kuntaan laaditussa koulurauha-asiakirjassa täsmennetään kasvatustilanteeseen liittyvät asiat tarkemmin. Kasvatustilanteiden kulku seuraa perusopetuksen mallia. Kasvatustilanteet kirjataan Wilmaan.

Jos opiskelija toimii toistuvasti sääntöjen vastaisesti ja rikkoo edelleen samasta syystä koulun järjestyssääntöjä tms., on seuraavassa keskustelussa mukana myös huoltaja. Kolmanteen kasvatustilanteeseen kutsutaan mukaan koulun oppilashuoltoryhmän henkilö. Jos sääntöjen vastainen toiminta edelleen jatkuu, annetaan opiskelijalle jälki-istuntorangaistus. Henkilökunnan perehdyttämisestä huolehtii rehtori niin, että uusi henkilö tietää kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisestä.

Aikuisten perusopetuksessa muita mahdollisia kurinpitotoimia ovat kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Vakavissa tilanteissa voidaan käyttää sakkorangaistusta poliisin toimesta. Kirjallisessa varoituksessa ja erottamisessa toimitaan hallintosäännön mukaisesti ja noudatetaan oikeusturvaperiaatetta (valitusoikeus). Perusopetuslain perusteella aikuisten perusopetuksen opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, opiskelija voidaan erottaa enintään yhdeksi vuodeksi. Oppivelvollinen aikuisten perusopetuksen opiskelija voidaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi. Oppivelvollisuuden suorittamisesta määräaikaisen erottamisen aikana säädetään oppivelvollisuuslain 8§:ssä.

lin kunnan opetustoimen järjestyssäännöt on hyväksytty, ja näitä sovelletaan myös aikuisten perusopetukseen. Järjestyssäännöissä edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä opiskeluympäristön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Opiskelijan on käyttäydyttävä muuta kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei vaaranna muiden opiskelijoiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

Kurinpitotoimia koskevasta suunnitelmasta ja järjestyssäännöistä tiedotetaan osana paikallista opetussuunnitelmaa. Aikuisten perusopetuksen henkilökunnan perehdyttäminen varmistetaan riittävällä yhteistyöllä ja mahdollistamalla opettajien koulutus. Suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen arviointia seurataan jatkuvalla seurannalla lukuvuoden aikana. Seuranta toteutetaan vuorovaikutuksella henkilöstön välillä, opettajakokouksilla sekä mahdollisilla muilla perusopetuksen liittyvillä toimenpiteillä henkilöstön kesken.

5.6. Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma

Ohjauksen, oppimisen ja opiskelun tuen, opiskeluhoollon sekä kurinpidollisten keinojen käytännöistä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat opetuksen tavoitteiden saavuttamista sekä oppimaan oppimisen ja yhteiskuntaan integroitumisen toimintakulttuuria. Oppilaitoskohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään oppilaitoskohtaisissa opetussuunnitelmissa ja/tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Ohjaus

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa seuraavat seikat:

- ohjauksen tavoitteet ja toteuttaminen
- ohjaukseen osallistuvat henkilöt sekä heidän tehtävänsä ja keskinäinen työnjakonsa
- henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnan, seurannan ja arvioinnin käytänteet
- yhteistyötahot sekä yhteistyön tavoitteet ja käytännön järjestäminen ohjaukseen liittyvissä kysymyksissä muiden oppilaitosten, viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa
- ohjauksesta tiedottaminen.

Oppimisen ja opiskelun tuki

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa seuraavat seikat:

- miten tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus ja tukitoimet järjestetään käytännössä
- mikä on henkilöstön keskinäinen yhteistyö, vastuut ja työnjako tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa ja järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa
- miten tukimahdollisuuksista tiedotetaan opiskelijoille.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatiminen

Opetuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista (alla kuvatut kohdat 1-5) kootaan ja miten oppilaitosten toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhoitopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022)).

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022)):

1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista
2. Oppilaitosyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi
3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)
4. Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
5. Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma sisältää oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ja oppivelvollisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määräytyvät kohdat. Aikuisten perusopetuksessa suunnitelman valmistelussa otetaan huomioon opiskelijaryhmän erityispiirteet kuten ikä, elämäntilanne sekä kieli- ja kulttuuritausta.

Kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetuksen järjestäjä vastaa kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma voi olla osa paikallista opetussuunnitelmaa tai erillinen suunnitelma, jolloin siitä tulee mainita opetussuunnitelmassa.

Suunnitelmassa päätetään ja kuvataan

- mitkä ovat lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpitokeinoja käytettäessä
- miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- miten suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedotetaan eri tahoille
- mitkä ovat menettelytavat suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

6. Yhteistyö ja opetuksen järjestämistapoja

6.1. Yhteistyö

Opetushallinnossa ja aikuisten perusopetusta järjestävissä oppilaitoksissa tehdään yhteistyötä aikuisten perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä opiskelijoiden oppimisen tukemiseksi ja toimivien opiskelupolkujen rakentamiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamisessa sekä koulun toiminnan suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Yhteistyö on suunnitelmallista, ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Yhteistyötä tehdään myös muiden opetuksen järjestäjien, esimerkiksi ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa koskien etenkin lukutaitovaiheen järjestämistä sekä ammatillisen koulutuksen opintojen sisällyttämiseksi opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Koulutuspolkujen siirtymävaiheissa yhteistyö on erityisen tärkeää.

Opiskelijoiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että opiskelijat saavat kokemuksia yhteistyöstä, osallistumisesta ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässään, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Opiskelijoilla on kouluyhteisön jäsenenä vastuuta opiskeluympäristöstä ja mahdollisuuksia vaikuttaa koulun toimintaan. Oppilaitoksissa luodaan toiminnalliset rakenteet, jotka edistävät opiskelijoiden aktiivista osallisuutta koulussa ja yhteiskunnassa. Opiskelijat osallistuvat opetussuunnitelman laadintaan paikallisesti päätettävällä tavalla. Opiskelijat voivat osallistua koulun toiminnan kehittämiseen ja arviointiin esimerkiksi opiskelijakuntatoiminnan kautta. Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa ja vaikutusmahdollisuuksia.

Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Aikuisten perusopetuksen järjestäjä tekee koulutukseen liittyvää yhteistyötä muiden tahojen kanssa omalla toiminta-alueellaan. Yhteistyön tarkoituksena on opiskelijan yhteiskuntaan integroitumisen ja kotoutumisen tukeminen sekä syrjäytymisen ehkäisyn varmistaminen. Yhteistyöllä varmistetaan opiskelijan kokonaisvaltainen tuki, joten siinä on tärkeä hyödyntää moniammatillisuutta.

Aikuisten perusopetuksessa oppilaitos tekee asiakohtaisesti harkiten yhteistyötä eri hallintokuntien ja muiden tahojen kanssa. Aktiivinen yhteistyö työvoimaviranomaisten kanssa on välttämätöntä erityisesti maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden koulutukseen ohjauksen ja työllistymisen tueksi. Opetuksen järjestäjän on hyödyllistä tehdä yhteistyötä myös kolmannen sektorin toimijoiden, erityisesti maahanmuuttajien ja romanien omien organisaatioiden sekä kansalaisjärjestöjen kanssa.

Oppilaitos tekee työelämäyhteistyötä, joka mahdollistaa opiskelijoiden työelämää tutustumisen sekä luo edellytyksiä heidän työllistymiselleen. Oppilaitosten keskinäistä yhteistyötä tarvitaan erityisesti opiskelijan siirtyessä oppilaitoksesta ja oppilaitosmuodosta toiseen. Eri oppilaitokset voivat tehdä keskinäistä yhteistyötä myös monipuolistaakseen opetustarjontaa ja vahvistaakseen henkilöstön osaamista.

Rangaistuslaitoksessa järjestettävän opetuksen osalta yhteistyötä tehdään rikosseuraamuslaitoksen, rikosseuraamusalueen tai vankilan kanssa (ks. erillinen luku).

lissä aikuisten perusopetuksen toteuttamisesta vastaa Valtarin koulu. Aikuisten perusopetuksen toteuttamisessa koulutuksen ja oppilaan ammatillisen orientaation hakemisessa tehdään läheistä yhteistyötä lin lukion, kunnassa järjestettävän työpajatoiminnan, paikallisten yritysten ja lähiseudun ammatillisten oppilaitosten kanssa. Oppilas on keskeisessä roolissa suunniteltaessa hänen opintopolkuaan tukevia yhteistyökumppaneita. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa kirjataan oppilaan henkilökohtaiseen suunnitelmaan.

6.2. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Aikuisten perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin luoda monipuolisia opiskelumahdollisuuksia kaikkiin oppiaineisiin ja aihealueisiin. Aikuisten perusopetuksen oppimäärän opiskelu on mahdollista järjestää myös kokonaan etäopetuksena. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen opetukseen opiskelijamäärästä, oppilaitoksen sijainnista tai opiskelijan elämäntilanteesta riippumatta.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää oppilaitoksen tarjoamaa oppimisen ja opiskelun tukea tai huolehtia opetuksesta esimerkiksi työssäkäynnin tai lastenhoidon ohessa tai joissakin poikkeustilanteissa. Etäyhteyksien avulla opetusta ja opiskelua voidaan toteuttaa monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä. Tällöin oppimisen tukena voidaan käyttää eri opettajien osaamista, opetusteknologiaa sekä koulun yhteistyökumppaneiden, työelämän ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta opiskelijoiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

lissä etäyhteyksiä käytetään aktiivisesti oppilaan opetuksen järjestämisessä. Etäopetuksenkin osalta sovitaan oppilaan opintosuunnitelmassa se, miten ja missä tilanteissa etäopetusta voidaan hyödyntää. Etäopetus tukee oppimista ja tarjoaa mahdollisuuden yksilöllisten tilanteiden huomioon. Opiskelua etäopetuksen kautta ei kuitenkaan suositella kokonaan, varsinkin sellaisessa tapauksissa, jossa oppilaalla on haasteita sosiaalisissa tilanteissa.

6.3. Rangaistuslaitoksessa järjestettävä opetus

Rangaistuslaitoksessa järjestettävällä opetuksella tarkoitetaan vankien opetusta, jota järjestetään pääasiassa vankiloissa, mutta sitä voidaan järjestää myös vankilan ulkopuolella siten kuin siitä rikosseuraamuslaitoksen viranomaisten kanssa paikallisesti sovitaan. Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä aikuisten perusopetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksesta annettuja säädöksiä ja määräyksiä. Vankien perusopetuksen tulee vastata muiden aikuisten perusopetusta. Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa oppimäärän laajuus voi poiketa aikuisten perusopetuksen 46 kurssin laajuudesta, mutta sen tulee sisältää kuitenkin vähintään 30 kurssia. Rangaistuslaitoksessa järjestettävään opetukseen vaikuttavat perusopetusta säätelevien normien lisäksi vankeuslain ja -asetuksen säännökset sekä kansainväliset rangaistuslaitoksessa järjestettävää opetusta koskevat suositukset. Opetuksessa korostuvat yhdenvertaisuus ja mahdollisuuksien tasa-arvo sekä rikosseuraamuslaitoksessa noudatettava normaalisuusperiaate. Rangaistuslaitoksessa järjestettävä opetus voi osaltaan tukea vankeuslain mukaisia tavoitteita parantaa vankien elämänhallintataitoja sekä ohjata rikoksettomaan elämään.

Vankina olevalle opiskelijalle, joka ei ole suorittanut perusopetuksen oppimäärää, pyritään tarjoamaan mahdollisuus sen suorittamiseen. Vankina olevan opiskelijan opintoja tulee ohjata ja opintomenestystä seurata. Opintojen etenemistä voidaan tehostaa hyväksilukemalla ennen

vankeusaikaa ja vankeusaikana eri koulutuksissa ja toiminnoissa opittuja tietoja, taitoja ja opintokokonaisuuksia sekä oppilaitosten, vankilahenkilökunnan ja opiskelijan keskinäisellä yhteistyöllä.

Opetustarjonnan suunnittelussa ja toteuttamisessa otetaan huomioon, että

- keskimääräinen vankilassaoloaika on muutamia kuukausia ja opiskelijoiden vaihtuvuus on suuri, joten opetustarjonnan tulee olla monipuolista ja opinnot tulee voida aloittaa joustavasti eri ajankohtina
- vangeilla on muuhun väestöön verrattuna heikompi koulutustausta ja enemmän oppimisvaikeuksia sekä päihde- ja mielenterveysongelmia, joten he tarvitsevat opiskelussa monipuolista tukea
- osa vangeista kuuluu erityisryhmiin (esimerkiksi nuoret eli alle 21-vuotiaat vangit, naisvangit, romanivangit ja vieraskieliset vangit), joiden opetusta on usein tarpeen eriyttää opetusjärjestelyin ja menetelmällisesti.

Ryhmämuotoisen opetuksen rinnalla voidaan tarjota mahdollisuus itsenäiseen opiskeluun, jota voidaan tukea esimerkiksi käyttämällä etäyhteyksiä opetuksessa. Tällöin noudatetaan rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusohjeita.

Opiskelu toimii usein myös osana vangin kuntoutumista. Erityisesti aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opinnot, joita voidaan integroida vankilan muuhun toimintaan, tukevat arjen taitojen kehittymistä sekä antavat vankina olevalle opiskelijalle tietoa ja kokemusta hänen omista oppimistaidoistaan. Vankina olevan opiskelijan perusopetuksen opintoja voidaan integroida myös ammatilliseen perusopetukseen valmentavaan opetukseen.

Koska heikoimmin koulutetuilla ja nuorilla vangeilla on muita useammin käsitys itsestään heikkona oppijana, onnistumiskokemukset opinnoissa voivat kannustaa jatkamaan keskeytyneitä perusopetuksen opintoja ja suunnittelemaan tulevia opintoja. Aikuisten perusopetuksen avulla voidaan lisätä vankien kiinnostusta ja valmiuksia hakeutua toisen asteen koulutukseen ja tukea täten elinikäisen oppimisen periaatteen toteutumista. Opintojen jatkumista vangin siirtyessä vankilasta toiseen voidaan tukea oppilaitoksen ja vankilahenkilökunnan ja opiskelijan yhteistyöllä sekä joustavilla opetusjärjestelyillä.

Aikuisten perusopetuksen opinnoista saadusta todistuksesta ei saa ilmetä, että opintoja on suoritettu vankilassa.

Tämän hetken tilanne lissä on sellainen, että rangaistulaitoksessa opiskelevia oppilaita meillä ei ole ja ihan lähitulevaisuudessa ei ole tulossakaan. Opetussuunnitelmaa tarkennetaan tarpeen mukaan siinä tilanteessa, jos rangaistuslaitoksessa opiskelevia oppilaita tulee meille.

6.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Yhteistyö

Opetuksen järjestäjä neuvottelee toistuvista yhteistyökäytännöistä tarvittavien tahojen kanssa. Tehdyt ratkaisut voidaan kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan. Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua yhteistyökäytäntöjen suunnitteluun ja -kumppaneiden valintaan.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Opetuksen järjestäjä kuvaa paikallisessa opetussuunnitelmassa, miten etäyhteyksiä hyödyntävä opetus otetaan huomioon erityisesti määriteltäessä toimintakulttuuria, oppimisympäristöjä, työtapoja, ohjausta ja yhteistyötä sekä oppiainekohtaisissa luvuissa.

Rangaistuslaitoksessa järjestettävä opetus

Mikäli oppilaitos järjestää opetusta vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa, sitä koskevat järjestelyt tulee sisällyttää paikalliseen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelmaan tai laatia erillinen opetussuunnitelma vankien opetusta varten. Opetuksen järjestäjä neuvottelee vankien opetuksen järjestämisestä rikosseuraamuslaitoksen viranomaisten kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa

- mikä oppilaitos järjestää aikuisten perusopetuksen opintoja vankilaopetuksena*
- millaisin järjestelyin vankilapetusta voidaan järjestää vankilan ulkopuolella*
- miten vankilaopetus tukee vankeuslain mukaisia vankien elämänhallintataitojen parantamistavoitteita sekä rikoksettomään elämään ohjaamistavoitteita*
- miten ja keiden kanssa vankeja tuetaan heidän opintojensa jatkumisessa vankilaopetusvaiheen päättyessä.*

7. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi aikuisten perusopetuksessa

7.1. Arvioinnin tehtävät

Perusopetuslain^[1] ja -asetuksen^[2] mukaan opiskelijan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää opiskelijoiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi)
- määrittää, missä määrin opiskelija on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen ja työskentelyyn. Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen sekä itsearvioinnin taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten opiskelija on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet. Aikuisten perusopetuksessa ei arvioida käyttäytymistä.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita. Oppilaitoksissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät oppilaitoksen arviointikulttuurissa. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista oppilaitoksissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

^[1] Perusopetuslaki (628/1998) 22 § 1 mom.

^[2] Perusopetusasetus (852/1998) 10 §

7.1.1. Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata opiskelijan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Opiskelijat harjoittelevat opettajan ohjaamina itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja osana kaikkien oppiaineiden opiskelua alkuvaiheesta saakka. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Opiskelijalle on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet jokaisen kurssin alussa. Jokaisen opiskelijan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Formatiivista arviointia tehdään aina aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyjen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

7.1.2. Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet.

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin tavoitteisiin. Kurssin päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi opiskelijan suoriutumisesta. Päättöarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä.

Opiskelijan osaamisen arvioinnissa käytetään aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, alkuvaiheen ja siihen mahdollisesti sisältyvän lukutaitovaiheen arvioinnin kohteita ja aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereitä.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina opiskelijaa opettanut opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.^[1] Summatiivinen arviointi tulee tehdä jokaisen kurssin päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä.

Opettajan tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat opiskelijan summatiiviseen arviointiin.

Opiskelijan ja alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajan tulee tietää hyvissä ajoin, mikäli alkuvaiheen opintojen tai perusopetuksen oppimäärän tavoitteet ovat opiskelijan kohdalla vaarassa jäädä saavuttamatta. Opintojen suorittamiseen tulee saada riittävästi tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

^[1] Perusopetusasetus 13 § 1 mom.

7.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu opiskelijoiden yhdenvertaiseen kohteluun. Arviointi perustuu aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisissa opetussuunnitelmissa täsmennettyihin yhteisiin tavoitteisiin. Jokaisen opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen oppimistaan, osaamistaan ja työskentelyään arvioidaan. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa opiskelijoita hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja opiskelijan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy opiskelijoiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä oppilaitoksessa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Opiskelijan ja alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajan tulee saada riittävästi tietoa opiskelijan oppimisesta, osaamisesta ja työskentelystä.^[1] Opiskelijalla ja alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu opiskelijan arviointiin.^[2]

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys oppilaitoksessa. Arviointia toteutetaan sekä kurssien aikana että perusopetuksen päättyessä. Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi. Opettaja toteuttaa arvioinnin näyttöihin perustuen.

Opiskelijoiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii tärkeänä välineenä opiskelijoiden mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opettajien yhteistyö oppilaitosyhteisössä on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

Arviointi on monipuolista

Opiskelijoiden oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan monipuolisesti.^[3] Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerätyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Opiskelijalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten opiskelijoiden arvioinnissa monipuolisten arviointimenetelmien käyttö on erityisen tärkeää.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin.

Opiskelijan osaamisen arvioinnissa käytetään alkuvaiheen ja siihen mahdollisesti sisältyvän lukutaitovaiheen arvioinnin kohteita ja aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Kriteerit eivät ole opiskelijalle asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan tason.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijoiden edellytykset

Arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan opiskelijoiden edellytysten mukaisesti. Opiskelijoiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä. Oppimisen haasteet ja opiskelijoiden opetuskielen taito otetaan huomioon arviointitilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon opiskelijan terveydentila, elämäntilanne ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytännöissä huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoihin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten opiskelijoiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon opiskelijan kielitaidon taso oppilaitoksen opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä.

^[1] Perusopetusasetus 10 § 1 mom.

^[2] Perusopetusasetus 13 § 2 mom.

^[3] Perusopetuslaki 22 § 1 mom.

7.3. Oppimisen ja osaamisen arviointi

Aikuisten perusopetuksessa arviointi kohdistuu opiskelijan oppimiseen ja osaamiseen. Oppimisen arviointi liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen. Osaamisen arviointi puolestaan kohdistuu opiskelijan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Opiskelijan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa aikuisten

perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduiksi.

7.4. Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisinä. Työskentelyn arviointi perustuu aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan aikuisten perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

7.5. Opinnoissa eteneminen

Aikuisille tarkoitetussa perusopetuksessa edetään vuosiluokattomasti. Perusopetuksen alkuvaiheessa ja siihen mahdollisesti sisältyvässä lukutaitovaiheessa opiskelija suorittaa henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaansa kuuluvia kursseja edeten kurssista toiseen. Kun opiskelija on perusopetuksen alkuvaiheessa suorittanut hyväksytysti kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat opinnot jossakin oppiaineessa tai muutoin saavuttanut tavoitteena olevan osaamisen, hän voi siirtyä joustavasti opiskelemaan näiden oppiaineiden päättövaiheen kursseja.

Opinnoissa etenemisen turvaamiseksi opetus ja arviointikäytännöt suunnitellaan siten, että opiskelijalla on riittävästi monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Opiskelijan opinnoissa etenemisen kokonaistilannetta tulee tarkastella riittävän ajoissa. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheeseen ohjaamisessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että koulutukseen hakeutuvalla on riittävät opiskelutaidot sekä sellainen opetuskielen hallinta, että hän selviytyy opinnoista.

Opiskelijalla on oikeus saada tarvitsemaansa ohjausta ja muuta tukea tilanteessa, jossa hän sairauden, oppimisen haasteiden, vaikeasta elämäntilanteesta johtuvien poissaolojen tai muun syyn vuoksi on jäänyt tai on vaarassa jäädä jälkeen opinnoissaan.

7.6. Muualla hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Opiskelijan lähtötaso on arvioitava tarkoituksenmukaisen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman määrittämiseksi. Arviointi tehdään tarvittaessa yhteistyössä muiden viranomaisten, kuten kotouttamisesta ja/tai työ- ja elinkeinohallinnosta vastaavien viranomaisten tai heidän määrittämiensä tahojen kanssa. Opiskelijan tieto- ja taitotaso eri oppiaineissa arvioidaan.

Mahdollinen osaaminen tunnistetaan ja tunnustetaan ja opiskelijan osaamista vastaavat kurssit hyväksiluetaan. Kun opiskelijalle luetaan hyväksi opintoja muista suomalaisista oppilaitoksista, pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Eri vaiheille tuntijakoasetuksessa säädetty vähimmäiskurssimäärä ei velvoita kaikkien kurssien suorittamiseen, vaan asettaa tason, joka tulee kussakin opintojen vaiheessa saavuttaa.

Opiskelijan opinnot on eri vaiheiden sisällä henkilökohtaistettava. Vaikka opiskelijan arvioitaisiin tarvitsevan esimerkiksi alkuvaiheen opetusta, hänen ei tarvitse lähtökohtaisesti suorittaa kaikkia

kyseisen vaiheen pakollisia opintoja. Tällöin opinnot henkilökohtaistetaan myös kyseisen vaiheen sisällä hyväksilukemalla opiskelijan muualla hankittu osaaminen.

7.7. Osaamisen osoittaminen erityisessä tutkinnossa

Aikuisten perusopetuksen oppimäärää vastaavaa osaamista voidaan myös todeta ja arvioida perusopetuslain ja -asetuksen mukaisessa erityisessä tutkinnossa.^[1] Tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat tutkittavassa oppiaineessa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Tutkinnossa todetusta osaamisesta annettavista todistuksista on määräykset näiden opetussuunnitelman perusteiden luvuissa 7.8 ja 7.9.

^[1] Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

7.8. Arviointi ja todistukset aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa

Arviointi on prosessi, joka kestää koko koulutuksen ajan, ja sen tavoitteena on antaa kullekin opiskelijalle henkilökohtaista ja kannustavaa palautetta. Arvioinnin avulla tuetaan opiskelijaa erityisesti niiden taitojen harjoittelussa, joissa hän eniten tarvitsee apua. Arvioinnin tulee olla jatkuvaa. Opiskelijaa ohjataan myös itsearviointiin, jotta hänelle muodostuu realistinen käsitys omasta osaamisestaan ja jotta hän pystyy vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Itsearviointi on olennainen osa suomalaista opiskelu- ja työkulttuuria.

Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisia menetelmiä, jotta opiskelija voi mahdollisimman hyvin osoittaa osaamisensa. Arviointipalautetta annetaan kirjallisesti sekä suullisesti niin, että opiskelija ymmärtää saadun palautteen. Palautteen tarkoituksena on auttaa opiskelijoita tiedostamaan oppimansa, suuntaamaan opiskelunsa olennaiseen sekä kehittämään omia työskentely-, opiskelu- ja itsearviointitaitojaan. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat oppimista.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen ja siihen mahdollisesti sisältyvän lukutaitovaiheen suoritettut kurssit arvioidaan merkinnöillä S=suoritettu tai H=hylätty. Poikkeuksena tästä on terveystieto, joka arvioidaan numeroarvosanalla, mikäli se suoritetaan alkuvaiheessa.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa käytettävät todistukset ovat

1. todistus aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opintojen suorittamisesta, joka annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut kaikki henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmansa kuuluneet alkuvaiheen opinnot
2. todistus aikuisten perusopetuksessa suoritetuista alkuvaiheen opinnoista, joka annetaan opiskelijalle tarvittaessa tai pyydettyäessä ja joka sisältää hänen siihen mennessä suorittamansa alkuvaiheen opinnot
3. erotodistus, joka annetaan opiskelijalle, joka eroaa oppilaitoksesta kesken opintojen.

Alkuvaiheen todistuksiin merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- aikuisten perusopetuksen järjestämisluvan päivämäärä
- opiskelijan nimi ja syntymäaika
- oppiaineittain opiskelijan suorittamat aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen ja/tai lukutaitovaiheen kurssit ja annettu arvio (S=suoritettu, H=hylätty)
- todistuksen antamispäivä ja rehtorin allekirjoitus
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen määräyksen OPH-559-2020 mukainen todistus.

Alkuvaiheen todistuksiin tulee liittää opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, josta tulee merkintä todistukseen. Todistuksiin voidaan liittää myös muita tarkentavia selvityksiä, joista ei tule merkintää todistukseen.

7.9. Arviointi ja todistukset aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

7.9.1. Kurssisuorituksen arviointi

Valtioneuvoston asetuksen (422/2012, muutettu valtioneuvoston asetuksella 135/2017) 7 §:ssä mainittujen oppiaineiden kaikki pakolliset ja valinnaiset kurssit arvioidaan perusopetusasetuksen (852/1998) 10 § 3 momentin mukaisesti numeroin, lukuun ottamatta oppiainetta opinto-ohjaus ja työelämätaidot. Muiden perusopetukseen soveltuvien aineiden ja aihealueiden kurssit arvioidaan opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen kohdalla on kuvattu.

Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Kurssin tavoitteiden saavuttamista on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti. Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksyttyä suoritusta, jotta se voidaan laskea oppiaineen oppimäärään.

Kurssisuorituksen arvioinnissa näitä periaatteita noudatetaan koskien myös niitä opiskelijoita, jotka on otettu opiskelijoiksi tarkoituksenaan suorittaa ainoastaan yksi tai useampi kurssi tahi korottaa sen tai niiden arvosanoja.

7.9.2. Perusopetuksen koko oppimäärän suoritus

Aikuisten perusopetuksen koko oppimäärä sisältää vähintään 46 päättövaiheen kurssia. Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa oppimäärä voi olla vähintään 30 kurssia.

Opiskelija on suorittanut aikuisten perusopetuksen koko oppimäärän, kun hän on suorittanut hyväksytysti kaikkien henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaansa kuuluneiden oppiaineiden oppimäärät. Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisista oppiaineen pakollisista ja valinnaisista kursseista. Valinnaiset kurssit ovat joko tuntijaon mukaisten oppiaineiden kursseja tai muita perusopetukseen soveltuvien aineiden ja aihealueiden kursseja.

Opiskelijan tulee opiskella vähintään yhtä kieltä A-kielen oppimäärän mukaisesti. Opiskelijan tulee suorittaa kielistä yhteensä vähintään 20 kurssia, joista äidinkieltä ja kirjallisuutta vähintään 4 kurssia. Eri kielten pakollisten kurssien määrästä säädetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opiskelijan suorittamia aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen kursseja ei oteta huomioon laskettaessa perusopetuksen oppimäärän vähimmäiskurssimäärää (46 kurssia, rangaistuslaitoksessa 30 kurssia). Poikkeuksen tästä muodostaa terveystieto, joka hyväksiluetaan mikäli opiskelija on suorittanut terveystiedon kurssin aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa.

7.9.3. Päättöarviointi ja päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten opiskelija on aikuisten perusopetuksen päättyessä saavuttanut kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteet.

Päättöarvosanojen muodostamista varten on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit.

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu opiskelijan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritelty oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

Aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi ja terveystieto. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Muiden aineiden ja perusopetukseen soveltuvien aihealueiden oppimäärät arvioidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Jos opiskelija on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen tai vieraiden kielten oppimääriä, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos opiskelija on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Oppiaineen pakollisista ja valinnaisista kursseista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Suoritettuja pakollisia ja valinnaisia kursseja yhteensä	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärän arvioinnissa ja päättöarvosanan määräytymisessä näitä periaatteita noudatetaan koskien myös niitä opiskelijoita, jotka on otettu opiskelijoiksi tarkoituksenaan suorittaa ainoastaan yhden tai useamman oppiaineen oppimäärä tahi korottaa sen tai niiden arvosanoja.

7.9.4. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa käytettävät todistukset ovat

1. erotodistus
2. päättötodistus
3. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
4. todistus erityisessä tutkinnossa suoritetusta oppimäärästä tai suoritetuista oppimääräistä.

Päättövaiheen todistuksiin merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi

- oppilaitoksen opetuskieli
- aikuisten perusopetuksen järjestämisluvan päivämäärä
- opiskelijan nimi ja syntymäaika, päättötodistukseen myös henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- opiskelijan opiskelusuunnitelmaan sisältyneet päättövaiheen opinnot eri oppiaineissa, niiden kurssimäärä sekä annetut arvosanat
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arvosana-asteikko
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen määräyksen OPH-559-2020 mukainen.

Todistukseen voidaan liittää muu todistus opiskelijan erityisestä osaamisesta. Päättötodistusta lukuun ottamatta todistuksissa voidaan numeroarvosanaa täydentää sanallisella arviolla.

Erotodistus

Erotodistus annetaan opiskelijalle, joka vaihtaa toiseen oppilaitokseen tai eroaa perusopetuksesta.^[1] Erotodistuksen liitteenä tulee olla oppilaitoksessa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos opiskelija siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen oppilaitokseen. Erotodistukseen merkitään rehtorin allekirjoitus.

Jos opiskelija saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Erotodistukseen liitetään opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan opiskelijalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opiskelusuunnitelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota "suoritettu" (S).

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin muihin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin:

- opiskelijan koko nimi ja henkilötunnus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi sanoin (välttävä – erinomainen) ja numeroin (5-10)
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään suoritettu oppimäärä lukuun ottamatta uskontoa
- uskonnon ja elämäntiedon arvosana merkitään päättötodistukseen muodossa "uskonto/elämäntiedon erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta tai mitä uskonnon oppimäärää opiskelija on opiskellut
- oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen kursseista on aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa opetettu vähintään puolet muulla kuin oppilaitoksen opetuskielillä
- tieto siitä, että "Perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä".

Mikäli alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltaja tai opiskelija pyytää kirjallisesti, ettei opiskelijan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä S "suoritettu".

Opiskelijalle voidaan hänen pyynnöstään antaa todistus hänen suorittamastaan uskonnon oppimäärästä / elämäntiedon tiedosta.

Jos opiskelija saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa.

Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Oppilaitos ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Opiskelijan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta.

Erityisessä tutkinnossa suoritetuista opinnoista annettavat todistukset

Jos opiskelija on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos opiskelija on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta. Mikäli oppiaineen oppimäärä tai perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, ei todistuksiin merkitä kurssien määrää.

[1] Perusopetusasetus 12 § 1 mom.

7.10. Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta. [1] Opiskelijan opiskelu ja siihen perustuva arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua opiskelijan terveydentilaan liittyvistä syistä. [2]

Jos opiskelija on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksyttyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn kurssiarvosanan.

[1] Perusopetuslaki 35 § 1 mom.

[2] Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

7.11. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä. Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan oppilaitokselle ja se on tehtävä kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät oppilaitoksen rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. [1]

[1] Perusopetusasetus 19 §

7.12. Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös päättöarvioinnin kriteerit siirretään aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Opetussuunnitelmassa päätetään oppiaineittain tai aineryhmittäin kursseista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä asianomaisen aineen tai aineryhmän opinnoissa etenemiselle.

Opetussuunnitelmassa määritellään opintojen mahdolliset etenemistavat.

Opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa sellaiset tiedot ja taidot, jotka mahdollistavat opinnoissa etenemisen.

Opetussuunnitelmassa tulee päättää tarkemmin itsenäisesti opiskeltavien kurssien suoritusperiaatteista.

Opetussuunnitelmassa päätetään, millä tavoin opiskelijalle annetaan mahdollisuus korottaa hyväksyttyä tai hylättyä arvosanaa.

Opetussuunnitelmassa määritellään erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

8. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opetus

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opintojen aloittaminen

Aikuisten perusopetuksen opiskelijat tulevat perusopetukseen monia eri reittejä ja eri vaiheessa. Heillä voi olla myös hyvin rajattuja opiskelutavoitteita. Tämän takia opiskelijan henkilökohtainen ohjaus aloitusvaiheessa on erittäin tärkeää. Jokaiselle opiskelijalle tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa otetaan huomioon hänen aikaisemmat opintonsa tai muulla tavoin hankitut tiedot ja taidot.

Opiskelijat ohjautuvat aikuisten perusopetukseen esimerkiksi perusopetuksen alkuvaiheesta, kesken perusopintojen toisesta koulusta, kotoutumiskoulutuksesta tai muusta suomen/ruotsin kielen koulutuksesta. Perusopetuksen osittaisesta suorituksesta Suomessa voi olla kulunut pitkä aika. Opiskelijalla voi olla myös perusopetuksen opintoja jostain toisesta maasta. Opiskelijan tieto ja taitotason arviointiin sekä osaamisen tunnistamiseen tulee opintojen alkuvaiheessa kiinnittää erityistä huomiota. Mahdollisuuksien mukaan aloitusvaiheessa tehdään yhteistyötä opiskelijan ohjauksesta vastaavien tai vastanneiden tahojen kesken.

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheeseen ohjaamisessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että koulutukseen hakeutuvalla on riittävät opiskelutaidot sekä sellainen opetuskielen hallinta, että hän selviytyy opinnoista. Siirtymävaiheessa opiskelijaa voidaan tukea myös näiden taitojen vahvistamisessa sekä tarvittaessa ohjata opiskelija opiskelemaan esimerkiksi perusopetuksen alkuvaiheen opintoja.

Oppiaineet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyviin kurseihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa. Laajaalaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus

L3 Arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

miten ja keiden kanssa opiskelijoita ohjataan aloittamaan aikuisten perusopetuksen päättövaihe ja miten heitä tuetaan siirtymävaiheessa (tarvittava yhteistyö, työnjako ja vastuut)

mitkä ovat laajaalaisen osaamisen tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa (perusteiden kuvauksia voidaan käyttää sellaisenaan) ja niiden mahdolliset paikalliset painotukset sekä miten opiskelijoiden laajaalaisen osaamisen kehittymistä tuetaan

mikä on aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opetustarjonta

yhteisinä opetettavat oppiaineet ja niiden oppimäärät sekä kurssien nimet ja koodit

miten tuntijakoasetuksen määrittämät äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakolliset kurssit (vähintään 20) jakautuvat siten, että äidinkielen ja kirjallisuuden kurssimäärä on vähintään neljä

valinnaisina opetettavat oppiaineet ja niiden oppimäärät sekä kurssien nimet ja koodit

mahdolliset muut aineet ja aihealueet

mitkä ovat kunkin oppiaineen tavoitteet, keskeiset sisällöt kurseittain eriteltyinä sekä opiskelijan oppimisen arvioinnin käytänteet

mitkä ovat kunkin oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen ja tukeen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

8.1 Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää opiskelijoiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee opiskelijoiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa opiskelijat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa opiskelijoita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää opiskelijoiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan opiskelijoita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joiden valintaan opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Tieto ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Opiskelijoiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä opiskelijan kanssa. Opiskelijoille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Opiskelijoita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon opiskelijoiden osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta opiskelijoiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia opiskelijoita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä opiskelijoita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee opiskelijan myönteistä minäkuvausta matematiikan oppijana. Opiskelijoille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa opiskelijoita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Palaute auttaa opiskelijoita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Opiskelijoilla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa opiskelijat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi opiskelijoita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä, mukaan lukien tieto ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan opiskelijoita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Opiskelijoita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt matematiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on matematiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun opiskelijan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai opiskelijan näyttöä arvioidaan.

Opiskelijan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana.

Pakollisten kurssien yleinen kuvaus

Kaikilla kursseilla: Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Rohkaistaan opiskelijoita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Vahvistetaan opiskelijoiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Tavoitteet T1 vahvistaa opiskelijan motivaatiota, positiivista minäkuvausta ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tunnistamaan, mitkä asiat ja opiskelutavat motivoivat häntä.

Opiskelija pyrkii vahvistamaan positiivista minäkuvaansa ja itseluottamusta matematiikan oppijana.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T2 kannustaa opiskelijaa ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija aloittaa työskentelyn, ylläpitää sitä ja arvioi, milloin työskentely on saatu päätökseen. Hän osallistuu omatoimisesti ryhmän toimintaan.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Vastuunottaminen opiskelusta

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T3 ohjata opiskelijaa havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija havaitsee ja ymmärtää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla, selittää ja soveltaa ymmärtämäänsä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Opittujen asioiden yhteydet

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T4 harjaannuttaa opiskelijaa täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ilmaisee matemaattista ajatteluaan täsmällisesti eri ilmaisukeinoja käyttäen.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Ilmaisu

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T5 tukea opiskelijaa loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija jäsentää ongelmia, tunnistaa niistä matemaattista informaatiota ja ratkaisee niitä sekä arvioi ja kehittää ratkaisuaan ja tarkastelee tuloksen mielekkyyttä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Matemaattisten ratkaisujen tuottaminen, arviointi ja kehittäminen

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T6 ohjata opiskelijaa arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija jäsentää ongelmia, tunnistaa niistä matemaattista informaatiota ja ratkaisee niitä sekä arvioi ja kehittää ratkaisuaan ja tarkastelee tuloksen mielekkyyttä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Matemaattisten ratkaisujen tuottaminen, arviointi ja kehittäminen

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T7 rohkaista opiskelijaa soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija tunnistaa ja käyttää matematiikkaa eri ympäristöissä ja toisissa oppiaineissa sekä muotoilee ongelmia matematiikan kielelle.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Matematiikan soveltaminen

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T8 ohjata opiskelijaa kehittämään tiedonhallinta ja analysointitaitoja sekä opastaa opiskelijaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija hankkii ja analysoi tietoa ja pohtii sen todenperäisyyttä ja merkitsevyyttä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T9 opastaa opiskelijaa soveltamaan tieto ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija soveltaa tarkoituksenmukaista teknologiaa matematiikan opiskelussa ja ongelmia ratkaistaessa.

Laajaalainen osaaminen

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Tieto ja viestintäteknologian käyttö

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T10 vahvistaa päättely ja päässälaskutaitoa sekä kannustaa opiskelijaa käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija tekee päätelmiä ja laskelmia arjen toimintojensa tueksi. Hän rohkaistuu käyttämään päässälaskutaitoaan.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Päättely ja laskutaito

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T11 ohjata opiskelijaa kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija laskee peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T12 tukea opiskelijaa laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityöihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää reaalityöiden algebrallisia, järjestys ja tarkkuusominaisuuksia sekä tutustuu puihin ja neliöjuureen.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Lukukäsite

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T13 tukea opiskelijaa laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön käsitteet ja kertoo niiden käytöstä eri tilanteissa. Hän laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän sekä muutos ja vertailuprosentin.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Prosentin käsite ja prosenttilaskenta

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

T14 ohjata opiskelijaa ymmärtämään tuntemattoman käsitteen ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää tuntemattoman ja lausekkeen käsitteet sekä ratkaisee ensimmäisen asteen ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöitä päättelemällä ja symbolisesti.

Opiskelija käyttää verrantoa.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T15 ohjata opiskelijaa ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen sekä ohjata opiskelijaa harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija laajentaa käsitystään muuttujista kahden muuttujan yhtälöihin ja piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajia.

Opiskelija tekee päätelmiä funktion ja sen kuvaajan välisestä yhteydestä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T16 tukea opiskelijaa ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija tuntee pisteen, suoran, kulman, janan ja puolisuoran käsitteet ja niihin liittyviä ominaisuuksia. Hän nimeää monikulmioita, tietää niiden ominaisuuksia ja laskee niiden piirejä.

Opiskelija ymmärtää yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteet.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Geometrian käsitteet ja niiden väliset yhteydet

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T17 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää suorakulmaisen kolmion ominaisuuksia ja hyödyntää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita.

Opiskelija tietää ympyrään liittyviä käsitteitä ja ominaisuuksia sekä osaa laskea ympyrän kehän pituuden.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuudet

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T18 kannustaa opiskelijaa kehittämään taitoaan laskea pintaaloja ja tilavuuksia

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija tietää avaruuskappaleisiin liittyviä nimityksiä ja ominaisuuksia. Hän osaa laskea tasokuvioiden pintaaloja sekä kappaleiden tilavuuksia ja vaipan pintaaloja. Hän soveltaa tietojaan käytännön tilanteisiin ja tekee pintaalaysiköiden, tilavuusyksiköiden ja vetomittojen välillä muunnoksia.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Pintaalojen ja tilavuuksien laskutaito

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T19 ohjata opiskelijaa määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija hallitsee aineistojen keräämisen, luokittelun, analysoinnin ja raportoinnin. Hän lukee ja tulkitsee diagrammeja sekä tekee ennusteita niihin perustuen.

Opiskelija laskee keskiarvon ja määrittää tyyppiä arvon sekä mediaanin ja tekee niiden perusteella päätelmiä.

Opiskelija määrittää klassisen ja tilastollisen todennäköisyyden sekä ymmärtää niiden antamaa informaatiota.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T20 ohjata opiskelijaa kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitoaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää algoritmisen ajattelun periaatteita. Hän osaa lukea, kommentoida, tulkita, testata, suunnitella ja ohjelmoida pieniä ohjelmia, joilla ratkaistaan matemaattisia ongelmia.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Algoritmisen ajattelu ja ohjelmointitaidot

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Kurssit

Luvut ja laskutoimitukset (MA1)

Luvut ja laskutoimitukset II (MA2)

Lausekkeet (MA3)

Yhtälöt (MA4)

Geometria (MA5)

Prosentit (MA6)

Funktiot ja tilastot (MA7) Geometria ja trigonometria (MA8)

8.2. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon oppimääränä voi olla evankelisluterilainen uskonto, ortodoksinen uskonto, islam tai minkä tahansa muun Suomessa rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan uskonto.

Uskonnon opetuksen tehtävänä aikuisten perusopetuksessa on antaa opiskelijalle uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opiskelijaa ohjataan perehtymään omaan uskontoperinteeseen, opiskeltavan uskonnon perusteisiin ja sen monimuotoisuuteen, uskonto ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa.

Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetuksessa annetaan monipuolista tietoa uskonnosta sekä autetaan opiskelijaa ymmärtämään siitä käytävää keskustelua. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoja eri näkökulmista sekä kriittiseen ajatteluun. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa opiskelijaa kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen kautta. Keskeistä on opittavien asioiden konkretisointi ja ymmärtäminen. Tavoitteena on kehittää dialogitaitoja, mediaaitoja ja uskonnon keskeisiin toimintoihin liittyviä tietoteknisiä taitoja. Opetuksessa kiireettömyyttä, pysähtymistä ja keskustelua korostetaan sekä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan vierailuiden ja vierailijoiden kautta. Opetuksessa toteutetaan erilaisia yhteisiä tai omia projekteja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Uskonnon opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden erilaiset taustat ja edellytykset sekä tarpeet. Opetuksen toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden opiskelijoiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja käytettävät työtavat sovitaan oppimisen edellytyksiin. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan opiskelijan opiskelutaitoja ja omaaloitteisuutta.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnon oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla opiskelijan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla opiskelijoiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiivisessa arvioinnissa opiskelijat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijoille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Opiskelijoiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa opiskelijan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun opiskelijan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai opiskelijan näyttöä arvioidaan.

Tavoitteet T1 ohjata opiskelija havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin monimuotoinen vuorovaikutus sekä uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T2 auttaa opiskelijaa syventymään opiskeltavan uskonnon juuriin, lähteisiin, oppiin ja opetukseen sekä levinneisyyteen ja vaikutukseen eri puolilla maailmaa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T3 ohjata opiskelija perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa ja Suomessa siten, että opiskelija ymmärtää uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutussuhteen, tuntee maailman suurten uskontoperinteiden erityispiirteitä ja yhdistäviä tekijöitä sekä tutustuu uskonnottomuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T4 ohjata opiskelija tuntemaan eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleita

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen tapoja ja symboleita.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T5 auttaa opiskelijaa havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja ja hahmottamaan uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä hahmottamaan uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot
Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T6 auttaa opiskelijaa arvioimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Laajaalainen osaaminen

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Uskontojen ja katsomusten merkityksen ymmärtäminen yksilöiden elämässä ja globaalisti

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T7 rohkaista opiskelijaa kohtaamaan erilaisia ihmisiä myönteisen vuorovaikutuksen hengessä jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaaajalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija kehittää valmiuksiaan rakentamaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaaajalla.

Laajaalainen osaaminen

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Kurssit

Uskonnot maailmassa (U1)

8.3. Elämäkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä aikuisten perusopetuksessa on edistää opiskelijoiden taitoa etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uudistavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten mahdollisuuksia vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös opiskelijoiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun opiskelijan oma ajattelu ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijan valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti

muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetaajuksena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskelleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee erityisesti seuraavia laajaalaisen osaamisen alueita: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2), arjen taidot (L3) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis ja keskustelu ympäristö, jossa opiskelija kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesääätelytaitojen kehittymistä. Opiskelijat elävät globalisoituneessa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa opiskelijan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja arvioida sekä rakentaa omaa identiteettiä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Opiskelijoiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa. Elämäkatsomustiedon opiskelu ja sisällöt sopivat hyvin oppiainerajat ylittäviin projekteihin ja integroitaviksi muiden oppiaineiden, kuten äidinkielen ja yhteiskuntaopin opintojen kanssa.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi elämäkatsomustiedossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä opiskelijoiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Opiskelijoiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt elämäkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on elämäkatsomustiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämäkatsomustiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Elämäkatsomustiedon arvioinnissa painotetaan sitä, että oppiaineessa edistetään opiskelijoiden kykyä etsiä hyvää elämää ja korostetaan opiskelijoiden kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan

ajatteluunsa ja toimintaansa. Elämäkatsomustiedossa tuetaan opiskelijan itsenäisen ajattelun ja argumentaation kehitystä ja avointa pohdiskelemista.

Tavoitteet T1 ohjata opiskelijaa tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Käsitteiden hallinta ja soveltaminen

Elämäkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tunnistaa joitakin katsomuksellisia käsitteitä (kuten elämäkatsomus, uskonto, uskonnottomuus).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa kuvata maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäkatsomuksen käsitteet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija ymmärtää maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäkatsomuksen käsitteet sekä tunnistaa niiden välisiä suhteita ja osaa käyttää niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija tunnistaa, ymmärtää ja osaa soveltaa katsomuksellisia käsitteitä omassa katsomuksellisessa ajattelussaan ja tuotoksissaan.

T2 vahvistaa opiskelijan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä muun muassa perehtymällä Unescon maailmanperintöohjelmaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija rakentaa yleissivistystä erilaisista kulttuureista ja katsomuksista ja Unescon maailmanperintöohjelmasta.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Tiedollinen yleissivistys

Elämäkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa nimetä vähintään yhden kulttuurin perustekijän (kuten pukeutuminen, kieli, ruoka, juhlat, elinkeino, toimeentulo, teknologia) ja yhden Unescon maailmanperintökohteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa kuvata kahta eri kulttuuria tai katsomusta sekä tunnistaa näiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Opiskelija osaa kertoa joistain Unescon maailmanperintöohjelman piirteistä ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Opiskelija osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija ymmärtää kulttuurista ja katsomuksellista moninaisuutta sekä osaa suhteuttaa omaa kulttuurista ja katsomuksellista asemaansa maailman kulttuureissa ja perinnössä. Opiskelija osaa kuvailla Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohtia ja nimetä useimmat kotimaiset ja joitain ulkomaisia maailmanperintökohteita.

T3 ohjata opiskelijaa tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tuntemaan erilaisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Tiedollinen yleissivistys ja taito soveltaa sitä arvostelukykyisesti

Elämäkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa nimetä vähintään kaksi erilaista katsomusta (kuten kristinusko, marxismi ja veganismi).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa nimetä seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin keskeisiä piirteitä. Opiskelija tietää, että katsomuksellisia kysymyksiä voi lähestyä tieteellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija tunnistaa ja osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien olennaisia piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Opiskelija osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija ymmärtää keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Opiskelija osaa selittää, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.

T4 ohjata opiskelijaa tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tutkimaan ja pohtimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Arvioinnin kohde

Ymmärtäminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa ohjatusti hankkia informaatiota uskonnoista ja uskontokritiikistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija tunnistaa, mitä uskonnollinen ajattelu on, ja tietää, mitä uskontokritiikki tarkoittaa, sekä osaa osittain itsenäisesti hakea informaatiota asiasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä ja osaa hakea informaatiota asiasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa eritellä uskonnollisen ajattelun luonnetta, ymmärtää uskontokritiikin pääpiirteitä sekä osaa itsenäisesti hakea tietoa asiasta.

T5 ohjata opiskelija tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii ymmärtämään katsomusvapauden ihmisoikeutena
sekä perehtyy

katsomusvapauden turvaamisen kansallisiin ja kansainvälisiin keinoihin

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Käsitteiden hallinta ja tiedollinen yleissivistys

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa antaa esimerkin katsomusvapaudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija tunnistaa katsomusvapauden ihmisoikeutena. Opiskelija osaa nimetä vähintään yhden keinon, jolla katsomusvapautta turvataan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja osaa antaa esimerkkejä joistakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista ja niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija selittää katsomusvapauden ihmisoikeutena ja joitakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä osaa eritellä niiden puutteita erilaisissa tilanteissa.

T6 ohjata opiskelija analysoimaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Ymmärtäminen ja arvostelukyky

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja ohjatusti nimetä jonkin siihen liittyvän perusteen (kuten se, ettei ihminen käytä lentokonetta eettisistä syistä).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja osaa nimetä jonkin siihen liittyvän yksilöllisen ja yhteisöllisen perusteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa eritellä ja arvioida erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita ja osaa verrata omia katsomuksellisia ratkaisujaan niihin.

T7 kannustaa opiskelijaa maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii hyväksymään ja ymmärtämään maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Ymmärtäminen, arvostelukyky, vuorovaikutustaidot ja toimintavalmiudet

T8 ohjata opiskelija huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tunnistamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittää eettistä ajatteluaan.

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa antaa esimerkin maailman moninaisuudesta sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa kuvata maailman monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija ymmärtää maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija ymmärtää ja osaa perustella maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Käsitteiden hallinta ja soveltaminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tunnistaa joistain teoista eettisen ulottuvuuden, kuten onko teko oikein, väärin vai ei kumpaakaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa tunnistaa eettisiä käsitteitä (kuten arvo, velvollisuus, oikeus, vapaus, vastuu, tasaarvo ja reiluus). Opiskelija osaa perustella eettisiä näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä osaa tulkita ja soveltaa sitä. Opiskelija osaa perustella eettisiä näkemyksiään johdonmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa käyttää monipuolisesti eettisiä käsitteitä sekä tulkita ja soveltaa niitä perustellusti omassa ajattelussaan.

T9 rohkaista opiskelijaa pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti sekä toimimaan vastuullisesti kestäväan tulevaisuuden hyväksi

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii pohtimaan ja ymmärtämään omien valintojen vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti.

Laajaalainen osaaminen

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Käsitteiden hallinta, arvostelukyky ja toimintavalmiudet

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tunnistaa jonkin kestävän tulevaisuuden edellytyksen. Opiskelija osaa kertoa, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden edellytyksistä. Opiskelija ymmärtää, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti (kuten kierrätyksen, kulutusvalintojen sekä harrastuneisuuden kautta).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä ja tarkastella kestävän elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Opiskelija tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa eritellä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä sekä kuvailla ja arvioida keinoja vaikuttaa tulevaisuuden ongelmiin paikallisesti ja globaalisti.

T10 ohjata opiskelija ymmärtämään ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ja perustan.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Ymmärtäminen ja arvostelukyky

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa kuvailla ihmisarvoon tai ihmisoikeuksiin liittyviä seikkoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa nimetä joitakin ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä ja kertoa ihmisoikeuksien merkityksestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa sekä perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

Kurssit

Katsomukset ja ihmisoikeudet (ET1)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssille valitaan opiskelijoiden kokemusmaailmaan pohjaavia eettisen ajattelun taitoja sekä katsomuksellista yleissivistystä ja arvostelukykä lisääviä sisältöjä. Kurssin sisältöjen avulla käydään opiskelijoiden maailmankuvan, elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentumista tukevia keskusteluja. Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin kuten holokaustiin. Kurssin sisällöiksi otetaan teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin liittyviä teemoja. Pohditaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa. Kurssin sisällöt auttavat opiskelijaa ymmärtämään Unescon suojelemaa maailman kulttuuri ja luonnonperintöä sekä kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

Liitetyt tavoitteet:

T5 ohjata opiskelija tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja

T7 kannustaa opiskelijaa maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen

T6 ohjata opiskelija analysoimaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

T9 rohkaista opiskelijaa pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti sekä toimimaan vastuullisesti kestäväan tulevaisuuden hyväksi

T8 ohjata opiskelija huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan

T2 vahvistaa opiskelijan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä muun muassa perehtymällä Unescon maailmanperintöohjelmaan

T1 ohjata opiskelijaa tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä

T10 ohjata opiskelija ymmärtämään ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta

T4 ohjata opiskelijaa tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita

T3 ohjata opiskelijaa tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa

8.4. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijan historiatietoisuutta sekä ymmärrystä omista juuristaan. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa ymmärtämään ympäröivää yhteiskuntaa ja kulttuuria. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla opiskelijaa autetaan hahmottamaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä. Historian opiskelu kehittää erityisesti opiskelijan ajattelua, monilukutaitoa sekä kulttuurien tuntemusta. Tarkoituksena on edistää opiskelijan kehittymistä omaaloitteiseksi ja erilaisuutta ymmärtäväksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi, joka kykenee suunnittelemaan tavoitteellisesti omaa tulevaisuuttaan.

Historian opetuksessa opiskelija perehtyy yhteiskunnan kehityksen päälinjoihin. Häntä ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta, moniperspektiivisyyttä ja historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Opiskelijaa ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Historian opiskelun kautta opiskelija oppii tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja ja niissä tapahtuneita muutoksia sekä ymmärtämään yhteiskunnan tapakulttuuria ja toimintatapoja. Opiskelija tutustuu lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella ja että tämä kuva voi ajan kuluessa muokkaantua.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä. Historian opetus tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen kommunikointiin sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Opiskelussa rohkaistaan tietojen hankkimiseen ja käyttämiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa myös mediaa hyödyntäen. Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa vuorovaikutuksellisia työtapoja. Opiskelijaa rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan ja tekemään johtopäätöksiä suullisesti, kirjallisesti sekä muita viestinnän muotoja käyttäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden, erityisesti suomen kielen S2opetuksen kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksessa on tarjota riittävä tuki käsitteiden ja siten tekstien ja lähteiden ymmärtämiseen. Ymmärtämistä edesautetaan keskittymällä tekstien pääkohtiin ja avaamalla kerronnassa käytettyjä käsitteitä. Ilmiöihin perehdytään elämyksellisesti esimerkiksi visualisoinnin, draaman ja keskustelun avulla sekä monipuolisia tekstejä hyödyntäen.

Historian opiskelussa opiskelijaa autetaan ymmärtämään lähteiden mahdollinen monitulkintaisuus. Vastaavasti opetuksessa pyritään ottamaan huomioon opiskelijan tiedot omasta kulttuuristaan ja kannustetaan häntä esittämään vertailuja esimerkiksi lähtömaan ja Suomen kulttuurien välillä.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi historiassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan opiskelijaa omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon opiskelijan monimuotoiset työskentelyn ja osaamisen osoittamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt historian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan historian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan. Opiskelijan työskentelyn ohjaamisella historiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Tavoitteet T1 tukea opiskelijaa vahvistamaan taitoaan hahmottaa historian käsitteitä ja aikaa sekä kronologiaa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii hahmottamaan historian käsitteitä ja aikaa sekä kronologiaa.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Käsitteiden ja kronologian hahmottaminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tunnistaa ohjatusti jonkun historian keskeisen sisällöllisen käsitteen ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan sen ajalliseen kontekstiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija tunnistaa joitakin menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy ohjatusti sijoittamaan ne ajallisiin yhteyksiinsä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija ymmärtää historian käsitteitä ja kykenee sijoittamaan opiskelemaansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.

T2 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita asioita erilaisissa historiallisissa konteksteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Historiallisen empatian hallitseminen

Historian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa kuvailla erilaisia motiiveja ihmisen toiminnalle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa antaa esimerkkejä siitä, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema, ympäristö sekä historiallinen tilanne vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija kykenee eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.

T3 rohkaista opiskelijaa arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Syy ja seuraussuhteen ymmärtäminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tunnistaa syyn historialliselle tapahtumalle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä).

T4 tukea opiskelijaa vahvistamaan taitojaan arvioida tietolähteiden luotettavuutta sekä ymmärtää niiden monitulkintaisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii arvioimaan tietolähteiden luotettavuutta sekä ymmärtää, että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Lähteiden käyttö ja erilaisten tulkintojen ymmärtäminen

Historian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija tunnistaa lähteiden luotettavuudessa eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija lukee erilaisia lähteitä, tuntee niiden tulkinnan ja luotettavuuden arvioinnin periaatteita sekä osaa soveltaa näitä arviointiperiaatteita joihinkin lähdemateriaaleihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija tulkitsee kriittisesti lähteitä ja osaa selittää, miten samoista lähteistä tai ilmiöistä voi tehdä erilaisia tulkintoja.

T5 harjaannuttaa opiskelijaa selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Historian tulkitseminen ja historiallisten tulkintojen selittäminen sekä historian käytön tunnistaminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta ja muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan. Opiskelija tunnistaa ohjatusti, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä. Opiskelija antaa esimerkin, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota. Opiskelija kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja antaa esimerkin tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä ja esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja. Opiskelija erittelee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.

T6 auttaa opiskelijaa käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä sekä muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Historian tulkitseminen ja historiallisten tulkintojen selittäminen sekä historian käytön tunnistaminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta ja muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan. Opiskelija tunnistaa ohjatusti, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä. Opiskelija antaa esimerkin, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota. Opiskelija kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja antaa esimerkin tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä ja esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja. Opiskelija erittelee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.

T7 ohjata opiskelija tunnistamaan keskeisiä ihmisen elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia sekä esittämään muutoksille syitä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tunnistamaan keskeisiä ihmisten elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia erilaisissa kulttuurisissa konteksteissa sekä esittämään syitä niille.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Syy ja seuraussuhteen sekä muutoksen ja jatkuvuuden selittäminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina jossakin kulttuurissa. Opiskelija nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija kuvailee yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään eri kulttuurisissa konteksteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa selittää tärkeitä ihmisen elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia sekä niiden syitä historiallisessa kontekstissa. Opiskelija kykenee arvioimaan eri kulttuureissa ja ihmisten ajattelussa tapahtuneiden muutosten syitä ja merkitystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa analysoida tärkeitä ihmisen elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia sekä niiden syitä historiallisessa kontekstissa. Opiskelija osaa eritellä eri kulttuureissa ja ihmisten ajattelussa tapahtuneiden muutosten syitä ja merkitystä laajemmassa kontekstissa.

T8 ohjata opiskelijaa perehtymään eri kulttuureissa ja ihmisten ajattelussa tapahtuneisiin muutoksiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tunnistamaan keskeisiä ihmisten elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia erilaisissa kulttuurisissa konteksteissa sekä esittämään syitä niille.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Syy ja seuraussuhteen sekä muutoksen ja jatkuvuuden selittäminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina jossakin kulttuurissa. Opiskelija nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija kuvailee yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään eri kulttuurisissa konteksteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa selittää tärkeitä ihmisen elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia sekä niiden syitä historiallisessa kontekstissa. Opiskelija kykenee arvioimaan eri kulttuureissa ja ihmisten ajattelussa tapahtuneiden muutosten syitä ja merkitystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa analysoida tärkeitä ihmisen elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia sekä niiden syitä historiallisessa kontekstissa. Opiskelija osaa eritellä eri kulttuureissa ja ihmisten ajattelussa tapahtuneiden muutosten syitä ja merkitystä laajemmassa kontekstissa.

T9 auttaa opiskelijaa oivaltamaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä sekä ihmisten toiminnan motiiveja historian eri viitekehyksissä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii hahmottamaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä sekä selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksiperiä erilaisissa historiallisissa konteksteissa.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Kehityksen ja ihmisen toiminnan perusteleminen

T10 ohjata opiskelijaa tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja ja arvojännitteitä ja näissä tapahtuneita muutoksia

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tunnistamaan yhteiskunnan erilaisia arvoja ja niissä tapahtuneita muutoksia.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Yhteiskunnan arvot ja niiden muutokset

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija ohjatusti tunnistaa nykyisyyteen johtanutta kehitystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija ohjatusti osoittaa, miten ihmisen toiminnan motiivi näkyy jossakin historian tapahtumassa tai ilmiössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija tunnistaa ihmisen toiminnan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa kuvailla nykyisyyteen johtanutta kehitystä ja ihmisen toiminnan tarkoitusperiä historiallisessa viitekehyksessä.

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija antaa ohjatusti esimerkin yhteiskunnan arvoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija tunnistaa yhteiskunnan arvojen muutosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa kuvailla yhteiskunnan erilaisia arvoja ja niissä tapahtuneita muutoksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa eritellä yhteiskunnan erilaisia arvoja ja syitä niissä tapahtuville muutoksille.

T11 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja selittämään suomalaista kulttuuria, identiteettiä ja yhteiskuntaa sen historiallisen kehityksen kautta sekä arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii ymmärtämään ja selittämään suomalaista kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä arvioimaan tulevaisuutta.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Suomalaisen kulttuurin, kulttuuriperinnön ja yhteiskunnan toimintatapojen ymmärrys

Historian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tunnistaa suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan ominaispiirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija antaa esimerkkejä suomalaisen kulttuurin ominaispiirteistä sekä yhteiskunnan toiminnasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa kuvailla suomalaista kulttuuriperintöä ja selittää yhteiskunnan toimintaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa analysoida suomalaista kulttuuriperintöä ja eritellä yhteiskunnan toimintaa sekä arvioida tulevaisuutta.

Kurssit

Suomen historian käännekohtat (HI1)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tuodaan esiin suomalaisen yhteiskunnan pohjoismaiset juuret. Paneudutaan kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian aikana. Perehdytään Suomen itsenäistymisprosessiin ja valtiolliseen kehitykseen. Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisen ja elinkeinorakenteen muutoksen kautta käydään läpi arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

Linkitetään sisältöjä yleisen historian viitekehykseen sopivissa yhteyksissä.

Liitetyt tavoitteet:

T7 ohjata opiskelija tunnistamaan keskeisiä ihmisen elämään ja yhteiskuntaan vaikuttaneita muutoksia sekä esittämään muutoksille syitä

T8 ohjata opiskelijaa perehtymään eri kulttuureissa ja ihmisten ajattelussa tapahtuneisiin muutoksiin

T5 harjaannuttaa opiskelijaa selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

T6 auttaa opiskelijaa käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä sekä muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

T11 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja selittämään suomalaista kulttuuria, identiteettiä ja yhteiskuntaa sen historiallisen kehityksen kautta sekä arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

T9 auttaa opiskelijaa oivaltamaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä sekä ihmisten toiminnan motiiveja historian eri viitekehyksissä

T10 ohjata opiskelija tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja ja arvojännitteitä ja näissä tapahtuneita muutoksia

T1 tukea opiskelijaa vahvistamaan taitoaan hahmottaa historian käsitteitä ja aikaa sekä kronologiaa

T3 rohkaista opiskelijaa arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

T2 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita asioita erilaisissa historiallisissa konteksteissa

T4 tukea opiskelijaa vahvistamaan taitojaan arvioida tietolähteiden luotettavuutta sekä ymmärtää niiden monitulkintaisuutta

8.5. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin oppiaineen tarkoitus on vahvistaa opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan toiminnasta, kehittää yhteiskuntataitoja ja edistää opiskelijan valmiuksia toimia vastuuntuntoisena ja aktiivisena kansalaisena. Opiskelija ohjataan arvioimaan ja ymmärtämään suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja ja toimintatapoja sekä toimimaan erilaisuutta ymmärtävänä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavana yhteiskunnan jäsenenä. Oppiaineen tehtävänä on antaa tiedollinen perusta yhteiskunnan toiminnasta ja erilaisista rakenteista sekä vahvistaa opiskelijan omia tietoja ja taitoja, joita tarvitaan yhteiskunnassa toimimisessa ja vaikuttamisessa sekä oman tulevaisuuden tavoitteellisessa suunnittelussa.

Oppisisällöissä otetaan huomioon ne käytännön tarpeet, joita opiskelijalla on eri elämäntilanteissa. Yhteiskuntataitojen kehittyminen alkaa yhteiskunnan perusrakenteiden ja palveluiden tuntemisesta. Opinnoissa edetään arkielämän tilanteista kohti laajempia taitoja ja syvempää yhteiskunnan tuntemusta. Opetuksessa harjaannutetaan opiskelijan tieto ja viestintätekniisiä taitoja sekä seurataan median välittämiä ajankohtaisia aiheita ja opetellaan arvioimaan välitettyä informaatiota kriittisen medialukutaidon hengessä.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja, jotka tukevat opiskelijan kehittymistä aktiiviseksi ja omaaloitteiseksi kansalaiseksi. Opiskelijan itseilmaisuuksia sekä vuorovaikutusta ja yhteistyötaitoja harjaannutetaan kannustamalla häntä kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään sekä perustelemaan näkemyksiään. Työmuotojen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan taitoja tulkita ympäröivää yhteiskuntaa sekä kannustaa häntä osallistumaan.

Ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on tärkeää. Opetuksessa käytetään oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi kielten ja matematiikan opiskelun sekä erilaisten projektien yhteydessä. Median tarkastelulla ja hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on rohkaista opiskelijaa näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea hänen yhteiskunnallisten taitojen kehittymistään. Oppiaineen keskeisten käsitteiden ja tekstien sekä esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa. Opiskelijaa harjaannutetaan ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa, taloutta ja kuluttamista koskevaa tietoa, joka on hyödyksi hänen omassa arjessaan sekä auttaa häntä ymmärtämään laajempia yhteiskunnallisia ilmiöitä. Opiskelijoiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa pyritään tukemaan käytännön harjoitteilla.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Oppimisen arviointi eli formatiivinen arviointi on yhteiskuntaopissa opiskelijoita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella opiskelijoita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista sekä kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen opiskelijat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta. Summatiivisessa arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijoiden monimuotoiset toiminnan ja osaamisen osoittamisen tavat.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on yhteiskuntaopin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan

osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan. Opiskelijan työskentelyn ohjaamisella yhteiskuntaopissa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Tavoitteet T1 perehdyttää opiskelija demokraattisiin arvoihin ja toimintatapoihin sekä kannustaa häntä kehittämään vaikuttamistaitojaan eettisesti kestäväällä tavalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oivaltaa demokraattisten arvojen ja toimintatapojen sekä yhteiskuntaa koskevan tiedon merkityksen yksilön ja yhteisön kannalta.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T2 antaa opiskelijalle valmiuksia seurata ajankohtaisia asioita ja tapahtumia mediasta ja muualta sekä harjaannuttaa hänen kriittistä medialukutaitoaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii seuraamaan ajankohtaisia asioita ja tapahtumia kriittisen medialukutaidon hengessä.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Yhteiskuntaa ja mediaa koskevat tiedot ja taidot

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T3 harjaannuttaa opiskelijan taitoja lukea ja ymmärtää erilaisia yhteiskunnallista tietoa sisältäviä aineistoja ja muita tekstejä, kuvia, graafeja, lomakkeita ja esitteitä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii etsimään, ymmärtämään ja tulkitsemaan eri muodoissa olevaa yhteiskunnallista informaatiota.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Yhteiskunnallisen tiedon etsiminen ja tulkinta

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T4 antaa opiskelijalle riittävät tiedot ja taidot kansalaisen oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa sekä perehdyttää hänet oikeusjärjestelmän perusteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan rakenteita, oikeusjärjestelmän periaatteita sekä kansalaisen oikeuksia ja velvollisuuksia

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Yhteiskunnan rakenteet ja toiminta, keskeiset lait sekä yksilön oikeudet ja velvollisuudet.

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T5 tutustuttaa opiskelija yhteiskunnan erilaisiin yhteisöihin ja vähemmistöryhmiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija osaa analysoida yhteiskunnan eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Erilaiset yhteisöt ja vähemmistöt yhteiskunnan osana

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T6 perehdyttää opiskelija työelämässä vaadittaviin tietoihin, taitoihin, oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä antaa hänelle välineitä suunnitella omaa tulevaisuuttaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii toimimaan työelämätaitoja ja valmiuksia omaavana kansalaisena sekä suunnittelemaan omaa tulevaisuuttaan.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T7 ohjata opiskelijaa ymmärtämään oman talouden ja kulutusvalintojen perusteita sekä julkisen talouden perusteita kestävä kehityksen periaatteiden mukaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää ja soveltaa kestävä talouden periaatteita yksilön ja kansantalouden näkökulmasta.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Arjen taidot (L3)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T8 tutustuttaa opiskelija yhteiskunnan tarjoamiin osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksiin sekä kolmannen sektorin toimintaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija omaksuu ja hyödyntää yhteiskunnallisessa toiminnassa oleellisia tietoja ja taitoja.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Osallistuminen, vaikuttaminen ja järjestötoiminnan tuntemus

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T9 perehdyttää opiskelija oikeusvaltion toimintaan, vallan käyttöön ja peruslainsäädäntöön sekä julkisiin ja yksityisiin palveluihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää ihmisoikeuksien merkityksen ja oikeusvaltion periaatteet sekä niiden kytkeytymisen suomalaiseen oikeusjärjestelmään ja vallan käyttöön.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Oikeusvaltion toiminnan, vallan käytön, peruslainsäädännön sekä palvelujen tuntemus

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T10 auttaa opiskelijaa hahmottamaan työelämää ja sen vaatimia valmiuksia kuten koulutus, työkokemus ja kielitaito sekä ohjata häntä tiedostamaan omat mahdollisuutensa, oikeutensa ja velvollisuutensa työelämässä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija hahmottaa työelämää ja sen vaatimia valmiuksia ja osaamista sekä tiedostaa omat mahdollisuutensa työelämässä.

Laajaalainen osaaminen

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Työelämän tuntemus ja oman tulevaisuuden suunnitteleminen

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T11 tarjota opiskelijalle välineitä oman talouden ja elämän suunnitteluun sekä lisätä tietämystä kuluttajan oikeuksista ja velvollisuuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii oman talouden, järkevän kuluttamisen ja elämän suunnittelun periaatteet.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Arvioinnin kohde

Oman talouden ja elämän suunnittelu sekä kuluttajana toimiminen

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Kurssit

Yhteiskuntajärjestelmä sekä julkiset palvelut (YH1)

Työelämän tuntemus ja oma talous (YH2)

8.6. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee opiskelijoiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijoita ilmiöiden ymmärtämisessä ja käsitteiden rakentumisessa. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta opiskelijoiden taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata opiskelijoita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatkoopintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään

tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on opiskelijoiden osallisuus ja vuorovaikutus. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä.

Oppimisympäristöissä käytetään tietoa ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan merkitykseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan siten, että opiskelijalle muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijoita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Itsenäisillä tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla tuetaan opiskelijoiden abstraktin ajattelun taitojen kehittymistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat opiskelijoiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi fysiikassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, taitojaan ja käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Opiskelijoiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja opiskelijoiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt fysiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on fysiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan fysiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy fysiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Opiskelijan työskentelyn ohjaamisella fysiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Pakollisten kurssien yleinen kuvaus

Sisältöjä valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja että niissä tulee esiin fysiikan luonne luonnontieteenä. Kurssin muista sisällöstä ja opiskelijoiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Tutkimusten eri vaiheissa tutustutaan tieto ja viestintäteknologian hyödyntämiseen.

Tavoitteet T1 kannustaa ja innostaa opiskelijaa fysiikan opiskeluun

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija kokee fysiikan opiskelun mielekkääksi.

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T2 ohjata opiskelijaa ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässään, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Laajaalainen osaaminen

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Fysiikan merkityksen ymmärtäminen

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T3 ohjata opiskelijaa käyttämään fysiikan osaamistaan kestävä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää fysiikan merkityksen kestävä tulevaisuuden rakentamisessa ja arvioi omia valintojaan kestävä tulevaisuuden kannalta.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Kestävä kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T4 kannustaa opiskelijaa muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä, toteuttaa kokeellisia tutkimuksia tai suunnittelee niitä ja tulkitsee tuloksia. Opiskelija työskentelee turvallisesti.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Tutkimuskysymysten muodostaminen, kokeellisten tutkimusten suunnittelu, toteuttaminen ja tulosten tulkitseminen. Turvallinen työskentely.

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T5 ohjata opiskelijaa toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia, työskentelemään turvallisesti ja tulkitsemaan tuloksia

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöstä, toteuttaa kokeellisia tutkimuksia tai suunnittelee niitä ja tulkitsee tuloksia. Opiskelija työskentelee turvallisesti.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Tutkimuskysymysten muodostaminen, kokeellisten tutkimusten suunnittelu, toteuttaminen ja tulosten tulkitseminen. Turvallinen työskentely.

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T6 ohjata opiskelijaa käyttämään tieto ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen sekä tukea opiskelijan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija käyttää tieto ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.

Laajaalainen osaaminen

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Tieto ja viestintäteknologian käyttö

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T7 ohjata opiskelijaa käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti.

Arvioinnin kohde

Käsitteiden käyttö

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T8 ohjata opiskelijaa käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija käyttää erilaisia malleja ilmiöiden tarkastelussa.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arvioinnin kohde

Mallien käyttäminen

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T9 ohjata opiskelijaa käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Tietolähteiden käyttäminen

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T10 ohjata opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T11 ohjata opiskelijaa saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatkoopintoja varten energiasta ja sähköstä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija saavuttaa riittävät tiedolliset valmiudet jatkoopintoja varten energiasta ja sähköstä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arvioinnin kohde

Tiedollisten jatkoopintovalmiuksien saavuttaminen

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T12 ohjata opiskelijaa soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.

Laajaalainen osaaminen

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

8.7. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijoiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee opiskelijoiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemialla tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijoiden käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta opiskelijoiden taitojen kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Opiskelijoiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata opiskelijoita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatkoopintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia soveltaa kemialla erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on opiskelijoiden osallisuus ja vuorovaikutus. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä. Nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä annettu asetus koskee alle 18-vuotiaita opiskelijoita, mutta samantapaista harkintaa käytetään kaikkien opiskelijoiden osalta aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa.

Oppimisympäristöissä käytetään tietoa ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian merkitykseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan siten, että opiskelijoille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijoita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Itsenäisillä tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös tukea opiskelijoiden abstraktin ajattelun taitojen kehittymistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat opiskelijoiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi kemiassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, taitojaan ja käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Opiskelijoiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja opiskelijoiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kemian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on kemian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kemian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kemian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Opiskelijan työskentelyn ohjaamisella kemiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Pakollisten kurssien yleinen kuvaus

Sisältöjä valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Tutustutaan luonnontieteellinen tutkimuksen tekemiseen, turvallisen työskentelyn periaatteisiin ja tieto ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimisessa.

Tavoitteet T1 kannustaa ja innostaa opiskelijaa kemian opiskeluun

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija kokee kemian opiskelun mielekkääksi.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T2 ohjata opiskelijaa ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Laajaalainen osaaminen

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Kemian merkityksen ymmärtäminen

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T3 ohjata opiskelijaa käyttämään kemian osaamistaan kestävä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää kemian merkityksen kestävä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioi omia valintojaan kestävä tulevaisuuden kannalta.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Kestävä kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T4 kannustaa opiskelijaa muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä, toteuttaa kokeellisia tutkimuksia tai suunnittelee niitä ja tulkitsee tuloksia.

Opiskelija työskentelee turvallisesti.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Tutkimuskysymysten muodostaminen, kokeellisten tutkimusten suunnittelu, toteuttaminen ja tulosten tulkitseminen. Turvallinen työskentely.

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T5 ohjata opiskelijaa toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia, työskentelemään turvallisesti ja tulkitsemaan tuloksia

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä, toteuttaa kokeellisia tutkimuksia tai suunnittelee niitä ja tulkitsee tuloksia.

Opiskelija työskentelee turvallisesti.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Tutkimuskysymysten muodostaminen, kokeellisten tutkimusten suunnittelu, toteuttaminen ja tulosten tulkitseminen. Turvallinen työskentely.

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T6 ohjata opiskelijaa käyttämään tieto ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen sekä tukea opiskelijan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija käyttää tieto ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.

Laajaalainen osaaminen

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Tieto ja viestintäteknologian käyttö

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T7 ohjata opiskelijaa käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija käyttää kemian käsitteitä täsmällisesti.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arvioinnin kohde

Käsitteiden käyttö

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T8 ohjata opiskelijaa käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija käyttää erilaisia malleja aineen rakenteen ja kemiallisten ilmiöiden tarkastelussa.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arvioinnin kohde

Mallien käyttäminen

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T9 ohjata opiskelijaa käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Tietolähteiden käyttäminen

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T10 ohjata opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T11 ohjata opiskelijaa ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arvioinnin kohde

Tiedollisten jatkoopintovalmiuksien saavuttaminen

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T12 ohjata opiskelijaa soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija soveltaa kemian tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.

Laajaalainen osaaminen

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Kemian päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Kurssit

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä (KE1)

8.8. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa laajennetaan aiemmin opittuja biologisia tietoja ja taitoja sekä ohjataan opiskelijaa kestäväan elämäntapaan.

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa opiskelijan luonnontuntemusta sekä ohjata ymmärtämään ekosysteemien toimintaa sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa pyritään työskentelemään myös luonnossa ja ohjataan opiskelijaa tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa pyritään käyttämään sekä maasto että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään tieto ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja tasaarvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa vahvistetaan oppimaan oppimista ja itsenäistä työskentelyä. Opetuksessa tuetaan myös ongelmanratkaisua ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää opiskelijan ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Opiskelijaa ohjataan kestäväan elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa opiskelijalla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa oppimisympäristöissä. Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon erilaisten opiskelijoiden tarpeet. Monipuolisten työtapojen kuten maasto ja laboratoriotyöskentelyn sekä sähköisten oppimisympäristöjen käytön avulla opiskelija pystyy tutustumaan luonnontieteelle luonteenomaisiin tutkimusmenetelmiin ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät opiskelijan taitoa pohtia omia arvovalintojaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata opiskelijaa omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Opiskelijan yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa opiskelijoiden vaikeudet laboratorio ja maastotyöskentelyssä. Opiskelijaa tuetaan työskentelyssä hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla opiskelijan taitoja tuen eri keinoja hyödyntäen. Maasto ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi biologiassa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana opiskelijoiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Opiskelijoille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla opiskelijoita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian summatiivisessa arvioinnissa opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä opiskelijan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja ympäristöissä. Opettaja seuraa opiskelijan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan opiskelijan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen opiskelijan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt biologian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on biologian tavoitteiden ja kriteerien

perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan biologian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy biologian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Opiskelijan työskentelyn ohjaamisella biologiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Biologiassa kussakin kriteerikuvauksessa ilmaistaan myös alemman arvosanan osaaminen.

Tavoitteet T1 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija syventää tietojaan ekosysteemin perusrakenteesta ja toiminnasta. Hän oppii vertailemaan erilaisia ekosysteemejä.

Opiskelija oppii tunnistamaan lajeja.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan ymmärtäminen

Biologian päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T2 auttaa opiskelijaa kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja. Hän oppii luokittelemaan eliöitä eri eliökuntiin ja antamaan esimerkkejä kullekin kunnalle tyypillisistä piirteistä.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Eliökunnan rakenteen sekä eliöiden rakenteen ja elintoimintojen ymmärtäminen

Biologian päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T3 ohjata opiskelijaa ymmärtämään eliöiden sopeutumista elinympäristöihin ja luonnon monimuotoisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tarkastelemaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään luonnon monimuotoisuutta.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden ymmärtäminen

Biologian päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T4 auttaa opiskelijaa ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteet.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arvioinnin kohde

Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen

Biologian päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T5 ohjata opiskelijaa arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Opiskelija ymmärtää biologian merkityksen kestävä tulevaisuuden rakentamisessa.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi

Biologian päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T6 ohjata opiskelijaa kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii biologiaan liittyviä syy ja seuraussuhteita.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arvioinnin kohde

Luonnontieteellinen ajattelutaito

Biologian päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T7 ohjata opiskelijaa tekemään pienimuotoisia tutkimuksia ja käyttämään biologista tutkimusvälineistöä ja tieto ja viestintäteknologiaa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii käyttämään biologista tutkimusvälineistöä.

Opiskelija oppii hyödyntämään tieto ja viestintäteknologiaa ja erilaisia tietolähteitä biologian opiskelussa.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Biologisen tutkimuksen tekeminen

Biologian päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T8 auttaa opiskelijaa soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii antamaan esimerkkejä siitä, kuinka biologisia tietoja ja taitoja voidaan hyödyntää omassa elämässä.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa

Biologian päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T9 ohjata opiskelijaa syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan opiskelijan luontosuhdetta ja ympäristötietoutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii kiinnostumaan luonnosta ja sen ilmiöistä.

Opiskelijan luontosuhde vahvistuu.

Laajaalainen osaaminen

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Biologian päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T10 innostaa opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija innostuu vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Laajaalainen osaaminen

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Biologian päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Kurssit

Mitä elämä on? (BI1)

8.9. Maantieto (GE)

Oppiaineen tehtävä

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa laajennetaan aiemmin opittuja maantieteellisiä tietoja ja taitoja sekä tuetaan opiskelijan maailmankuvan rakentumista. Opiskelijaa ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan opiskelijaa sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikseen.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat opiskelijaa toimimaan vastuullisesti omassa arjessa. Teknologian käyttö edistää opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa maantiedon opetuksessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden oma elämismaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa opiskelijat tekevät havaintoja ja tutkimusta. Maantiedon opetuksessa vahvistetaan opiskelijoiden valmiuksia kestävästä kehityksestä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa opiskelijoiden osallistumista ja vaikuttamistaitoja ja antaa opiskelijoille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuudesta rakentamiseen.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket lähiluonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisun ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon opiskelijoiden elämismaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa opiskelijan ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Maantiedon opetuksessa autetaan opiskelijaa hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan opiskelijan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia opiskelijoiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa opiskelijoiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Opiskelijoita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomedialla arjen tilanteissa. Opiskelijan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla opiskelijaa hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla opiskelijan taitoja tuen eri keinoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa opiskelija voi toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa hän voi edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi maantiedossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana opiskelijoiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä

auttaa opiskelijoita löytämään omat vahvuutensa. Opiskelijalle annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla opiskelijoita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon summatiivisessa arvioinnissa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä opiskelijoiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin, kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen opiskelijan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt maantiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on maantiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan maantiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy maantiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Opiskelijan työskentelyn ohjaamisella maantiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Tavoitteet T1 tukea opiskelijan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii hahmottamaan maapallon karttakuvan ja sen peruspiirteet.

Opiskelija oppii keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeinen paikannimistö

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T2 ohjata opiskelijaa tutkimaan luonnon ja kulttuurimaantieteellisiä ilmiöitä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii luonnon ja kulttuurimaantieteellisiä ilmiöitä.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Luonnon ja kulttuurimaantieteellisten ilmiöiden ymmärtäminen

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T3 kannustaa opiskelijaa pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta.

Opiskelija ymmärtää luonnonvarojen kestävä käytön merkityksen.

Laajaalainen osaaminen

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T4 ohjata opiskelijaa kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii maantieteellisiä ajattelutaitoja.

Opiskelija oppii esittämään maantieteellisiä kysymyksiä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arvioinnin kohde

Maantieteellinen ajattelutaito

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T5 ohjata opiskelijaa kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii soveltamaan karttataitoja käytännössä. Opiskelija oppii käyttämään kartan symboleja ja mittasuhteita sekä ottamaan suuntia ja mittaamaan etäisyyksiä.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Tilatajun kehittyminen

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T6 ohjata opiskelijaa harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii geomediataitoja.

Opiskelija oppii lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä.

Laajaalainen osaaminen

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Geomediataidot

Maantiedon päättöarvioinnin kriteeritaikuisten perusopetuksen päättövaiheessa T7 ohjata opiskelijaa kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii maantieteellisiä tutkimustaitoja.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arvioinnin kohde

Tutkimustaidot

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T8 harjaannuttaa opiskelijaa havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida opiskelijaa seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia erityisesti ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä.

Opiskelija oppii seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T9 tukea opiskelijaa kehittämään vuorovaikutus ja ryhmätöitäitoja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii vuorovaikutus ja ryhmätöitäitoja.

Opiskelija oppii argumentoimaan ja esittämään maantieteellistä tietoa selkeästi.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Ryhmätyöskentely ja argumentointitaidot

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T10 ohjata opiskelijaa vaalimaan luontoa ja rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Laajaalainen osaaminen

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T11 tukea opiskelijaa kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

Laajaalainen osaaminen

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

T12 ohjata opiskelijaa arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa Kurssit

Muuttuva maapallo ja kestävä tulevaisuus (GE1)

8.8. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on opiskelijoiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. TerveYTEEN, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan terveysosaamisen eri osaalueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja tasaisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät. Terveyttä tarkastellaan ihmisen elämänsä elämän eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla.

Keskeistä on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea opiskelijoiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan

turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla opiskelijat hahmottavat terveyden laajaalaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijoiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla opiskelijoita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perustelemiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, opiskelijoiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat opiskelijoiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Opiskelijoita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun opiskeluhuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osaalueita osana yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös opiskelijan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi terveystiedossa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osaalueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa opiskelijoita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten opiskelija pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt

terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Opiskelijan ohjaamisella terveystiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Oppiaineen sisältöalueinfo

Terveystiedon kurssi on pakollinen päättövaiheessa, jos terveystiedon opintoja ei ole sisältynyt opiskelijan aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opintoihin.

Tavoitteet T1 ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyden laajaalaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tarkastelemaan terveyden laajaalaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Terveyteen liittyvät käsitykset

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T2 ohjata opiskelijaa kehittämään valmiuksiaan tunne ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita ja kriisitilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii hyödyntämään tunne ja vuorovaikutustaitoja sekä erilaisia keinoja ristiriita ja kriisitilanteiden käsittelyyn.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T3 ohjata opiskelijaa kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii kehittämään itsetuntemustaan ja säätelemään käyttäytymistään ja oppimistaan.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T4 ohjata opiskelijaa pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Terveydellisen kehityksen analysointi

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T5 ohjata opiskelijaa syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tarkastelemaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T6 tukea opiskelijan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii hakemaan ja käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa sekä oppii toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen hallinta

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T7 ohjata opiskelijaa tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tunnistamaan ja ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T8 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tarkastelemaan ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T9 ohjata opiskelijaa luomaan perustaa opiskelu-, toiminta ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä käyttämään terveyspalveluja asianmukaisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii luomaan perustaa opiskelu-, toiminta ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä oppii kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T10 ohjata opiskelijaa ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tarkastelemaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistaa niiden merkitystä itselle sekä oppii muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Terveyksikäsitteiden arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Kurssit

Terve elämä (TE1)

8.11. Opintoohjaus ja työelämätaidot

Oppiaineen tehtävä

Opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineen tehtävänä on tukea opiskelijoita siten, että heillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet suoriutua opinnoistaan sekä lisätä opiskelijan oppimisvalmiuksia, oppimaan oppimisen taitoja ja ymmärtämystä omien valintojen ja toiminnan seurauksista. Samalla opiskelijan elämänsuunnittelun ja hallinnan taidot kehittyvät. Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan kokonaistilanne käsittelemällä opintojen lisäksi myös arjenhallintaa sekä mahdollisia elämäntilanteeseen ja terveyteen liittyviä seikkoja. Oppiaine tukee opiskelijan taitoa arvioida realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tehtävänä on myös lisätä hyvinvointia ja ehkäistä ennalta opintojen keskeyttämistä sekä edistää opiskelijoiden osallisuutta ja yhteiskunnallista tasa-arvoa. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan opintojen alussa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja sen osana opintoohjelma sekä jatkoopinto ja urasuunnitelma. Opiskelusuunnitelmaa seurataan ja arvioidaan yhdessä opiskelijan kanssa.

Opiskelija saa opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatkoopintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Lisäksi hän saa monipuolisen kuvan koulutusmahdollisuuksista, ammateista, yrittäjyydestä ja työelämästä jatkosuunnitelmiansa tueksi. Opiskelijaa ohjataan käyttämään erilaisia ohjaus-, neuvonta ja tietopalveluita. Opiskelija tekee jatkoopintosuunnitelman, jossa otetaan huomioon opiskelijan pitkän aikavälin tavoitteet.

Ammatillisen ohjauksen avulla opiskelija tekee itselleen sopivan urasuunnitelman. Urasuunnitelma sisältää pitkän aikavälin ammatilliset tavoitteet sekä niihin pääsemiseksi tarvittavat lähitulevaisuuden toimenpiteet. Opiskelija saa ohjauksen ja työelämään tutustumisen avulla tietoa ja palautetta ammattitaidostaan ja osaamisestaan sekä niiden soveltuvuudesta suomalaiseen työelämään.

Mahdollista ammatillista osaamista ja sen kehittymistarpeita käsitellään ohjauskeskusteluissa ja arvioidaan työelämään tutustumalla tai työelämäjaksoilla. Osaamisen selvittämisessä arvioidaan opiskelijan tietoja, taitoja ja pätevyyttä.

Työelämätaidot ovat yleisiä tietoja ja taitoja, joita tarvitaan työelämässä. Työelämätaitoja kehittämällä helpotetaan opiskelijan siirtymistä työelämään ja selviytymistä työelämässä.

Opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Oppimisympäristöinä hyödynnetään oppilaitosten ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Työtapoja käytetään monipuolisesti opiskelijoiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat henkilökohtainen ohjaus ja ryhmäohjaus.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa huomioidaan jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, kiinnostuksen kohteet, harrastukset, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö varsinkin opiskeluun kuuluvien siirtymä ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Moniammatillista ja hallinnollista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien opiskelijoiden kohdalla, esimerkiksi työvoimaviranomaisten, sosiaalitoimen sekä eri opetuksen ja/tai koulutuksen järjestäjien kanssa.

Opiskelijan oppimisen arviointi opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arviointi perustuu vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä sekä opiskelijan itsearviointiin. Opiskelijat pohtivat ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö ja vuorovaikutustaitojaan. Opiskelijoita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta-, tieto ja viestintäteknologian taitojaan koulutus ja työelämätiedon hankkimisessa. Opiskelijoita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opiskelijat oppivat löytämään tuki ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot oppilaitoksessa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

Tavoitteet T1 ohjata tunnistamaan omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Arvioinnin kohteet opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	

T2 ohjata tuntemaan keskeiset jatkokoulutukseen ja ammatinvalintaan liittyvät tietolähteet sekä etsimään tietoa ja käyttämään erilaisia ohjaus-, neuvonta ja tietopalveluita

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Arvioinnin kohteet opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	

T3 ohjata käyttämään tieto ja viestintäteknikkaa opinnoissa

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Arvioinnin kohteet opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	

T4 kannustaa ja ohjata opiskelijaa kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Arvioinnin kohteet opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	

T5 ohjata opiskelijaa asettamaan tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Arvioinnin kohteet opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	

T6 vahvistaa valmiuksia toimia erilaisissa opiskelu ja työympäristöissä ja erilaisissa ryhmissä

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Arvioinnin kohteet opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	

T7 kehittää kykyä itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen, aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Arvioinnin kohteet opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	

T8 ohjata saamaan kokemuksia erilaisista työtehtävistä ja selkeyttää jatkosuunnitelmia

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Arvioinnin kohteet opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	

T9 ohjata ymmärtämään ja hankkimaan tietoa koulutusmahdollisuuksista, ammateista, yrittäjyydestä ja työelämästä

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Arvioinnin kohteet opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	

T10 opastaa laatimaan ja päivittämään työnhaun asiakirjat

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Arvioinnin kohteet opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	

T11 opastaa tunnistamaan erilaiset työnhaun toimintatavat ja hakemaan itsenäisesti työtä

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Arvioinnin kohteet opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	

T12 ohjata käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Arvioinnin kohteet opintoohjaus ja työelämätaidot oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	

Kurssit

Jatkoopinnot ja ammatinvalinta (OT1)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Edistetään opiskelu ja tiedonhankinta sekä elämänhallintataitoja. Koulutus ja työelämätietoutta sekä tietoa yrittäjyydestä hyödynnetään omassa urasuunnittelussa. Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmään ja jatkoopintomahdollisuuksiin. Opitaan käyttämään tieto-, neuvonta ja ohjauspalveluita. Tehdään henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa.

Liitetyt tavoitteet:

T12 ohjata käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

T7 kehittää kykyä itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen, aktiivisuuteen ja omaaloitteisuuteen

T6 vahvistaa valmiuksia toimia erilaisissa opiskelu ja työympäristöissä ja erilaisissa ryhmissä

T9 ohjata ymmärtämään ja hankkimaan tietoa koulutusmahdollisuuksista, ammateista, yrittäjyydestä ja työelämästä

T3 ohjata käyttämään tieto ja viestintätekniikkaa opinnoissa

T2 ohjata tuntemaan keskeiset jatkokoulutukseen ja ammatinvalintaan liittyvät tietolähteet sekä etsimään tietoa ja käyttämään erilaisia ohjaus-, neuvonta ja tietopalveluita

T5 ohjata opiskelijaa asettamaan tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

T4 kannustaa ja ohjata opiskelijaa kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

T1 ohjata tunnistamaan omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Työelämäosaaminen (OT2)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kehitetään taitoa arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus ja viestintätaitoja. Opitaan löytämään itselle sopivia ammattialoja ja vahvistetaan valmiuksia hakea tietoja vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen. Saadaan kokemuksia erilaisista työtehtävistä, ammatillisista opinnoista ja/tai yrittäjyydestä. Tehdään henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa.

Liitetyt tavoitteet:

T11 opastaa tunnistamaan erilaiset työnhaun toimintatavat ja hakemaan itsenäisesti työtä

T10 opastaa laatimaan ja päivittämään työnhaun asiakirjat

T12 ohjata käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

T7 kehittää kykyä itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen, aktiivisuuteen ja omaaloitteisuuteen

T6 vahvistaa valmiuksia toimia erilaisissa opiskelu ja työympäristöissä ja erilaisissa ryhmissä

T9 ohjata ymmärtämään ja hankkimaan tietoa koulutusmahdollisuuksista, ammateista, yrittäjyydestä ja työelämästä

T8 ohjata saamaan kokemuksia erilaisista työtehtävistä ja selkeyttää jatkosuunnitelmia

T3 ohjata käyttämään tieto ja viestintätekniikkaa opinnoissa

T5 ohjata opiskelijaa asettamaan tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

T4 kannustaa ja ohjata opiskelijaa kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

8.12. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kieli-, vuorovaikutus ja tekstintaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista sekä tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Opiskelijoiden arjessa ja työelämässä tarvittavia kieli ja tekstintaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa kielikasvatuksesta ja auttaa opiskelijoita rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä kulttuurisesti moninaisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Opiskelijoiden taitotasolle soveltuva kirjallisuus, monimuotoiset tekstit ja kulttuurituotteet vahvistavat luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä sekä laajentavat opiskelijoiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus ja kulttuuriperinnön tuntemus yhdistävät opiskelijan kulttuuriinsa ja avartavat käsitystä muista kulttuureista.

Opiskelijoita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta opiskelijoita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta sekä kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan opiskelijoiden taitotasolle sopivien tai

tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Jokaisen kurssin sisältöön tuodaan mukaan oppiaineen kulttuurisisältöjä, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama ja teatteritaide. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostamisen tukeminen ja kulttuurintuntemuksen syventäminen. Mediakasvatuksen tehtävänä on kriittisen medialukutaidon ja aktiivisen toimijuuden omaksuminen medioituneessa yhteiskunnassa.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys opiskelijoille. Opiskelijoiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon aikuisten arjen ja työelämän tekstimaailma ja kokemukset. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo sekä tuetaan eritasoisia oppijoita. Opetuksessa tehdään yhteistyötä äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja oppiaineiden kanssa.

Äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen tehtävää täydentävät näkökulmat aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa kehitetään opiskelijoiden erittelevää luku ja kirjoitustaitoa. Opiskelijat tutustuvat erityyppisiin, myös monimuotoisiin teksteihin, jolloin myös heidän luku ja tulkintataitonsa monipuolistuvat. Samalla opiskelijat aktivoituvat sekä hakemaan erilaista tietoa että arvioimaan sitä. Lukutaidon lisäksi opiskelijat kehittävät omaa kirjoitustaitoaan niin, että he osaavat teksteissään hyödyntää kirjoitetun kielen mahdollisuuksia.

Opiskelijoiden tietoisuus omasta kielestään ja kulttuuristaan syvenee. Samalla heidän kielellinen identiteettinsä vahvistuu niin, että he pystyvät toimimaan erilaisissa ympäristöissä erilaisten ihmisten kanssa.

Äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristöön kuuluu myös oppilaitoksen ulkopuolinen kulttuuri ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös tieto ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi ja projektityöskentelyn avulla ja työtavat valitaan niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan mahdollisuuksien mukaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Kunkin opiskelijan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin. Kirjallisuudenopetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opetuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla heitä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Opiskelijoita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta sekä kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen, kuuntelemiseen ja katselemiseen. Opiskelijoita ohjataan myös vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Opiskelijat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineessa aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee opiskelijoiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa opiskelijoita löytämään omat vahvuutensa. Opiskelijalle annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Opetuksen kaikki tavoitealueet ovat opiskelijoiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille aikuisten perusopetuksen päättövaiheen kurssille yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

8.12.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (ÄI)

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää opiskelijoiden suomen kielen, moniluku sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee opiskelijoiden kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan opiskelijoita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa kulttuurisesti moninaisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Opiskelijoita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus oppimäärien opetuksen kanssa.

Pakollisten kurssien yleinen kuvaus

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän eri tavoitealueet integroituvat oppimisessa toisiinsa. Kaikilla kursseilla opiskellaan monipuolisesti eri tavoite ja sisältöalueita, vaikka kurssin näkökulmasta jokin oppimäärän osa-alue tai näkökulma painottuu. Kurseja voidaan paikallisesti yhdistää tai ryhmitellä laajemmiksi kursseiksi tai jaksoiksi.

Näissä opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu 10 suomen kieli ja kirjallisuus oppimäärän kurssia, joiden pakollisuus/valinnaisuus kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Tavoitteet T1 ohjata opiskelijaa laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija laajentaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Toiminta vuorovaikutustilanteissa

Suomen kieli ja kirjallisuus oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.

T2 kannustaa opiskelijaa monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitoaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Ryhmäviestinnän taidot

Suomen kieli ja kirjallisuus oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Opiskelija osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään. Opiskelija osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua. Opiskelija osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Opiskelija osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.

T3 ohjata opiskelijaa monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija monipuolistaa kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa viestintä ja esitystilanteissa.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Esiintymisen taidot

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa pitää lyhyen puheesityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta. Opiskelija osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puheesityksen Opiskelija osaa ilmaista itseään selkeästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa pitää valmistellun puheesityksen ja kohdentaa sen kuulijoilleen. Opiskelija osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa pitää valmistellun puheesityksen vaativastakin aiheesta. Opiskelija osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.

T4 kannustaa opiskelijaa syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan omia vuorovaikutuksellisia vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutustaitojen kehittäminen

T5 ohjata opiskelijaa kehittämään tekstien ymmärtämisessä ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

Opiskelija oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämistarpeita.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen strategiaa. Opiskelija osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Opiskelija osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Opiskelija osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia tekstinymmärtämisen strategioita. Opiskelija osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.

T6 tarjota opiskelijalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia ja mediatekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia kaunokirjallisia, asia ja mediatekstejä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito

T7 ohjata opiskelijaa kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa opiskelijaa tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana ja käsitevarantoa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia ja mediatekstejä eri muodoissaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

Opiskelija oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havaintoja asia ja mediateksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Asia ja mediatekstien erittely ja tulkinta

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla. Opiskelija osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita. Opiskelija osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Opiskelija osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia. Opiskelija osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.

T8 kannustaa opiskelijaa kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa etsiä yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Opiskelija osaa nimetä muutaman lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa käyttää tavanomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Opiskelija osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Opiskelija osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti. Opiskelija osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla. Opiskelija osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.

T9 kannustaa opiskelijaa laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä tekstejä ja kirjallisuudenlajeja kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija tutustuu itselleen uudenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu ja katselukokemuksiaan ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Opiskelija osaa käyttää erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opiskelija osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.

T10 rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Monimuotoisten tekstien tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Opiskelija osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Opiskelija osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Opiskelija osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Opiskelija osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

T11 tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa opiskelijaa valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Tekstilajien hallinta

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.

T12 ohjata opiskelijaa vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista opiskelijaa vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija vahvistaa tekstin tuottamisen prosessejaan ja tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamisen prosessien hallinta

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Opiskelija osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Opiskelija osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta. Opiskelija osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisua ja rakenteita. Opiskelija osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan.

T13 ohjata opiskelijaa edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaansa.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Opiskelija osaa käyttää yksinkertaisia virke ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Opiskelija osaa kirjoittaa käsin ja tieto ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Opiskelija osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Opiskelija osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan. Opiskelija osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Opiskelija osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

T14 harjaannuttaa opiskelijaa vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissään sekä opastaa opiskelijaa toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä

Suomen kieli ja kirjallisuus oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Opiskelija osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään. Opiskelija noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Opiskelija merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.

T15 ohjata opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa opiskelijaa tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Kielitietoisuuden kehittyminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Opiskelija osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki ja yleiskielen eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä. Opiskelija osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä. Opiskelija osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Opiskelija osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.

T16 kannustaa opiskelijaa avartamaan kirjallisuus ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia luku ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija avartaa kirjallisuuskäsitteistään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa nimetä kirjallisuuden päälajeja. Opiskelija on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa kuvailla kirjallisuuden päälajien tyypillisiä piirteitä. Opiskelija osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Opiskelija on lukenut osan lukuvuosittain sovitusta teoksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin. Opiskelija on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Opiskelija osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyyli- ja laajenemista ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita. Opiskelija tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.

T17 ohjata opiskelija tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa opiskelijaa pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa opiskelijaa aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa nimetä Suomessa puhuttavia kieliä ja jonkin suomen sukukielen. Opiskelija osaa nimetä jonkin suomen kielelle tyypillisen piirteen ja kertoa oman äidinkielen merkityksestä itselleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa kuvailla suomen kielen asemaa muiden kielten joukossa. Opiskelija osaa nimetä keskeisiä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelija osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle. Opiskelija osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin ja pohtia äidinkielen käsitettä ja merkityksiä identiteettien rakentumisen kannalta.

Kurssit

Suomen kielen ja kirjallisuuden perusteet (AI11)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssin sisällöissä keskitytään vahvistamaan tekstien tuottamisen ja tulkitsemisen perustaitoja. Kurssilla työskennellään erilaisissa viestintäympäristöissä ja samalla monipuolistetaan suullisia ja kirjallisia viestintätaitoja. Kurssin aikana opitaan oman tekstin rakentamiseen liittyvät perusasiat, harjoitellaan tekstin tuottamista vaiheittain sekä annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstien tuottamisen eri vaiheissa. Samalla paneudutaan erilaisten tekstien erittelyyn ja arviointiin sekä syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita: sisällön ennustaminen, ydinajusten tiivistäminen, päätelmien ja kysymysten teko ja tiedon suhteuttaminen muuhun tietopohjaan. Perehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja niiden luotettavuuden arviointiin. Keskeisenä sisältönä on myös yleiskielen hallinnan vahvistaminen. Tutustutaan lyhyisiin kaunokirjallisiin teksteihin oman lukukokemuksen näkökulmasta.

Liitetyt tavoitteet:

T5 ohjata opiskelijaa kehittämään tekstien ymmärtämisessä ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

T6 tarjota opiskelijalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia ja mediatekstejä

T8 kannustaa opiskelijaa kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

T13 ohjata opiskelijaa edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystä kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

T14 harjaannuttaa opiskelijaa vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissään sekä opastaa opiskelijaa toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

T1 ohjata opiskelijaa laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

T2 kannustaa opiskelijaa monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitoaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Monimuotoiset tekstit (AI21)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla vahvistetaan ja syvennetään monimuotoisten tekstien tulkinnan taitoja tutustumalla eri tekstilajeihin. Elämyksellisen lukemisen, kuuntelemisen ja katselemisen lisäksi tutustutaan erittelevään, tulkitsevaan ja kriittiseen lukutapaan. Samalla harjoitellaan erilaisia ja eri tilanteisiin sopivia ilmaisun keinoja. Harjaannutaan ottamaan kantaa ja perustelemaan ajatuksia niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Erilaisten tekstien avulla harjoitellaan lähteiden käyttöä, arviointia ja niihin viittaamista.

Liitetyt tavoitteet:

T5 ohjata opiskelijaa kehittämään tekstien ymmärtämisessä ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

T6 tarjota opiskelijalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia ja mediatekstejä

T7 ohjata opiskelijaa kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa opiskelijaa tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana ja käsitevarantoa

T8 kannustaa opiskelijaa kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

T9 kannustaa opiskelijaa laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä tekstejä ja kirjallisuudenlajeja kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

T10 rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

T11 tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa opiskelijaa valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

T12 ohjata opiskelijaa vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista opiskelijaa vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

T14 harjaannuttaa opiskelijaa vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissään sekä opastaa opiskelijaa toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

T17 ohjata opiskelijaa tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa opiskelijaa pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa opiskelijaa aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

T1 ohjata opiskelijaa laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

T2 kannustaa opiskelijaa monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitoaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Tekstien tuottaminen ja tulkitseminen (AI31)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opiskelijan lukutaitoa ja tekstien tulkitsemisen taitoja syvennetään tutkimalla erilaisia tekstejä eri muodoissaan. Tekstien tulkinnassa tarvittavien käsitteiden käyttöä lisätään. Luettuun myös eläydytään ja jaetaan lukukokemuksia muille. Tutustutaan monimuotoisiin eritteleviin, pohtiviin, kantaa ottaviin ja ohjaaviin teksteihin ja niiden keskeisiin kielellisiin piirteisiin. Tuotetaan tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Samalla perehdytään tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin sekä harjaannutaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Kurssilla harjoitellaan myös puheen ja kokonaisilmaisun erilaisia keinoja esimerkiksi valmistelluissa puheesityksissä. Harjoitellaan arvioimaan omaa vuorovaikutustaitoa ja viestintätapaa sekä havaitsemaan kehittämiskohteita tällä osaalueella.

Liitetyt tavoitteet:

T4 kannustaa opiskelijaa syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan omia vuorovaikutuksellisia vahvuuksiaan sekä kehittämisa alueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

T6 tarjota opiskelijalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia ja mediatekstejä

T7 ohjata opiskelijaa kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa opiskelijaa tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana ja käsitevarantoa

T11 tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa opiskelijaa valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

T12 ohjata opiskelijaa vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista opiskelijaa vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

T13 ohjata opiskelijaa edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tietoa ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

T14 harjaannuttaa opiskelijaa vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissään sekä opastaa opiskelijaa toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

T15 ohjata opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa opiskelijaa tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

T1 ohjata opiskelijaa laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

T2 kannustaa opiskelijaa monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitoaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Kieli ja kulttuuri (AI41)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla vahvistetaan edelleen erilaisten tekstilajien hallintaa. Kurssin aikana perehdytään erityisesti suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin ja teemoihin eri aikoina. Samalla opiskelija tutkii kirjallisuuden, kulttuuriperinnön ja taiteen yhteyttä ympäröivään yhteiskuntaan. Niin

ikään tutustutaan kielessä ja kulttuurissa tapahtuneisiin muutoksiin. Tutustumalla kotimaiseen kirjallisuuteen ja kulttuuriin, suomen kieleen ja sen sukukieliin ja toisaalta monikieliseen nykySuomeen vahvistetaan opiskelijan omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiä. Monipuolisten tekstien ja harjoitusten avulla lisätään tietoisuutta tekstien tyylistä, sävyistä ja rakenteista. Samalla opitaan huomaamaan omat mahdollisuudet viestijänä. Kirjalliset ja suulliset harjoitukset avaavat opiskelijan tietoisuutta viestinnän tehtävästä ja merkityksestä.

Liitetyt tavoitteet:

T5 ohjata opiskelijaa kehittämään tekstien ymmärtämisessä ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

T6 tarjota opiskelijalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia ja mediatekstejä

T7 ohjata opiskelijaa kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa opiskelijaa tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana ja käsitevarantoa

T9 kannustaa opiskelijaa laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä tekstejä ja kirjallisuudenlajeja kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

T10 rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

T13 ohjata opiskelijaa edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

T14 harjaannuttaa opiskelijaa vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissään sekä opastaa opiskelijaa toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

T15 ohjata opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa opiskelijaa tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

T16 kannustaa opiskelijaa avartamaan kirjallisuus ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia luku ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

T17 ohjata opiskelija tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa opiskelijaa pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa opiskelijaa aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

T1 ohjata opiskelijaa laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

T2 kannustaa opiskelijaa monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitoaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Puhe ja vuorovaikutustaidot (AI51)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla vahvistetaan opiskelijan viestintätaitoja. Harjoituksia tehdään niin yksin kuin ryhmässäkin. Tavoitteena on rohkaista opiskelijaa havainnoimaan omaa viestintäänsä ja kehittämään sitä. Ryhmäharjoituksissa kehitetään kuuntelemisen, keskustelun, mielipiteiden perustelun ja vastavuoroisen viestinnän taitoja. Samalla vahvistetaan opiskelijan kykyä toimia

ryhmässä. Yksilöllisissä esiintymistilanteissa opiskelijaa rohkaistaan olemaan yleisön edessä, nauttimaan esiintymisestä ja näkemään mahdollisuutensa monipuolisesti viestivänä aktiivisena kansalaisena. Harjaannutaan käyttämään kieltä eri tilanteiden vaatimalla tavalla ja soveltamaan puhutun kielen erilaisia tyylejä, sävyjä ja rakenteita.

Liitetyt tavoitteet:

T4 kannustaa opiskelijaa syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan omia vuorovaikutuksellisia vahvuuksiaan sekä kehittämiskohteita erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

T15 ohjata opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa opiskelijaa tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

T1 ohjata opiskelijaa laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

T2 kannustaa opiskelijaa monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitoaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

T3 ohjata opiskelijaa monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin

Median maailma (AI61)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tutustutaan median ilmiöihin ja tekstilajeihin. Tutkitaan erilaisia mediatuotteita, ja osallistutaan median tekemiseen. Harjoitellaan tekstien luotettavuuden arviointia.

Liitetyt tavoitteet:

T6 tarjota opiskelijalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia ja mediatekstejä

T7 ohjata opiskelijaa kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa opiskelijaa tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana ja käsitevarantoa

T8 kannustaa opiskelijaa kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

T9 kannustaa opiskelijaa laajentamaan kiinnostusta itselle uudentilaisiksi fiktiivisiksi teksteiksi ja kirjallisuudenlajeja kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

T10 rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

T11 tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa opiskelijaa valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

T12 ohjata opiskelijaa vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista opiskelijaa vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

T13 ohjata opiskelijaa edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tietoa ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

T14 harjaannuttaa opiskelijaa vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissään sekä opastaa opiskelijaa toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

T1 ohjata opiskelijaa laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

T3 ohjata opiskelijaa monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin

Kauno ja tietokirjallisuuden lukeminen (AI71)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla luetaan monipuolisesti sekä kauno että tietokirjallisuutta. Luettua käsitellään ja lukukokemuksia jaetaan eri tavoin. Varmennetaan kaunokirjallisuuden analyysikäsiteiden käyttöä ja eläydytään luettuun esimerkiksi draaman keinoin. Tietokirjallisuuden lukemisen yhteydessä pohditaan tekstin luotettavuutta ja tietojen käytettävyyttä.

Liitetyt tavoitteet:

T5 ohjata opiskelijaa kehittämään tekstien ymmärtämisessä ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

T6 tarjota opiskelijalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia ja mediatekstejä

T7 ohjata opiskelijaa kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa opiskelijaa tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana ja käsitevarantoa

T8 kannustaa opiskelijaa kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

T9 kannustaa opiskelijaa laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä tekstejä ja kirjallisuudenlajeja kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

T16 kannustaa opiskelijaa avartamaan kirjallisuus ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia luku ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

T17 ohjata opiskelijaa tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa opiskelijaa pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa opiskelijaa aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

Tekstien tulkinta (AI81)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla syvennetään tekstien tulkinnan taitoja tutkimalla erilaisia tekstejä eri muodoissaan ja varmennetaan tekstien tulkinnassa tarvittavien käsitteiden käyttöä. Luettuun myös eläydytään ja jaetaan lukukokemuksia muille. Tutustutaan monimuotoisiin eritteleviin, pohtiviin, kantaa ottaviin ja ohjaaviin teksteihin ja niiden keskeisiin kielellisiin ja tekstuaalisiin piirteisiin.

Liitetyt tavoitteet:

T6 tarjota opiskelijalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia ja mediatekstejä

T7 ohjata opiskelijaa kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa opiskelijaa tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana ja käsitevarantoa

T8 kannustaa opiskelijaa kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

T9 kannustaa opiskelijaa laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä tekstejä ja kirjallisuudenlajeja kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

T15 ohjata opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa opiskelijaa tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Tekstien tuottaminen (AI91)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla syvennetään erilaisten tekstien tuottamisen taitoja. Tuotetaan monimuotoisia tekstejä. Samalla perehdytään tekstien tavoitteisiin ja arviointiin sekä harjaannutaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Varmennetaan oikeinkirjoitusta. Kurssilla harjoitellaan myös puheen ja kokonaisilmaisun erilaisia keinoja esimerkiksi valmistelluissa puheesityksissä. Harjoitellaan arvioimaan omaa vuorovaikutustaitoa ja viestintätapaa sekä havaitsemaan omia kehittämiskohteita tällä osaalueella.

Liitetyt tavoitteet:

T4 kannustaa opiskelijaa syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan omia vuorovaikutuksellisia vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

T10 rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

T11 tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa opiskelijaa valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

T12 ohjata opiskelijaa vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota opiskelijalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista opiskelijaa vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

T13 ohjata opiskelijaa edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

T17 ohjata opiskelijaa tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa opiskelijaa pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa opiskelijaa aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

T3 ohjata opiskelijaa monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin Nykykulttuurin ilmiöitä ja kirjallisuutta (AI101)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tutustutaan nykykulttuuriin, sen ilmiöihin ja monimuotoisiin teksteihin. Luetaan monipuolisesti nykykirjallisuutta. Keskustellaan ja tuotetaan monimuotoisia tekstejä nykykulttuurin ilmiöiden perusteella.

Liitetyt tavoitteet:

T16 kannustaa opiskelijaa avartamaan kirjallisuus ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia luku ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

T17 ohjata opiskelija tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa opiskelijaa pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa opiskelijaa aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

8.12.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2)

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea opiskelijan kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatkoopintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla opiskelija osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osaalueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea opiskelijoiden monikielisuuden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa opiskelijoita rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osaalueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtäminen ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Opiskelijoiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään opiskelijoiden osaamia kieliä.

Opiskelija voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan ensisijaisesti seuraavat näkökulmat:

opiskelijan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin/joillakin kielitaidon osaalueella, jolloin hänen osaamisensa ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen oppimisyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja työskentelyssä tai

opiskelijan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus oppimäärän opiskeluun.

Kun opiskelija opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kieli ja kirjallisuus oppimäärän opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat opiskelijan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli opiskelijan oppimäärä on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Opiskelija voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Päättövaiheen opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opiskelijan kehittyviä luku ja kirjoitustaitoja tulee edelleen tukea. Opetuksessa otetaan huomioon opiskelijan kielitaito ja vahvuudet. Opiskelijan kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurin tuntemusta

laajennetaan ja kehitetään kielellisiä valmiuksia jatkoopintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan kotoutumisprosessia ja osallisuutta yhteiskunnassa sekä edistetään kielellisiä ja kulttuurisia taitoja erilaisissa monimediaisissa, monikielisissä ja kulttuurisissa, ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan toimimaan erilaisissa viestintäympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmaperiin.

Päättövaiheen opetuksen tehtävänä on rohkaista opiskelijoita omaaloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Opetuksessa tuetaan kehittymistä aktiivisiksi lukijoiksi ja kirjoittajiksi, jotka arvioivat ja kehittävät tekstin tulkinnan ja tuottamisen taitojaan ja hankkivat ja jakavat kokemuksia erityyppisistä teksteistä. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Opiskelijoita ohjataan hankkimaan ja hyödyntämään tietoa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista. Kehitetään yleispuhekielen ja kirjakielen normien hallintaa ja taitoa käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä.

Oppimisen arviointi

Opiskelijan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee opiskelijoiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa opiskelijoita löytämään omat vahvuutensa. Opiskelijoille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa kaikki tavoitealueet ovat opiskelijan oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö ja tekstianalyysitilanteissa. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut ko. kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen perustetekstissä on kuvattu.

Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskellut kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat pakolliset ja valinnaiset kurssit. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että opiskelija saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden edellyttämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Pakollisten kurssien yleinen kuvaus

Kaikilla suomen kielen ja kirjallisuuden kursseilla opiskellaan monipuolisesti eri sisältöalueita. Eri kursseilla painotetaan enemmän toisia sisältöjä. Opiskelijan kieli-, vuorovaikutus ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että opiskelija voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä opiskelijoiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia.

Näissä opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu 10 suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän kurssia, joiden pakollisuus/valinnaisuus kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Tavoitteet T1 auttaa opiskelijaa kehittämään vuorovaikutustaitojaan ja ilmaisukeinoja vuorovaikutustilanteissa ja vahvistamaan taitoaan työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija kehittää taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen kasvokkaisissa oppilaitoksen ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutustaidot

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osallistuu ennakoitaviin oppilaitoksen vuorovaikutustilanteisiin aktiivisesti kuuntelemalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla oppilaitoksen vuorovaikutustilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen onnistumista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittaa puhettaan tilanteen mukaan.

T2 ohjata opiskelijaa kehittämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien kuuntelu ja ymmärtämistaitoa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija syventää muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa. Opiskelija pystyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhetilanteissa.

T3 rohkaista opiskelijaa esiintymään entistä monipuolisemmin erilaisissa tilanteissa ja kehittämään esiintymistaitoja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija kehittää esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Esiintymistaidot

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakohtaisesta aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla. Opiskelija täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija valmistelee ja pitää puheenvuoron tai puheesityksen itselleen läheisestä aiheesta. Opiskelija ilmaisee itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija valmistelee ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa. Opiskelija ilmaisee itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija valmistelee ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen. Opiskelija ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T4 ohjata opiskelijaa hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa, laajentaa sana ja käsitevarantoaan, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päätelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Opiskelija tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Opiskelija ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Opiskelija ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Opiskelija selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen. Opiskelija hyödyntää tekstejä sana ja käsitevarantonsa laajentamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Opiskelija laajentaa aktiivisesti sana ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Opiskelija käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opiskelija kehittää sana ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.

T5 ohjata opiskelijaa kriittiseen tekstien tulkintaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija harjaantuu puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien kriittiseen tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkinta

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa. Opiskelija esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä muiden kanssa ja itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija lukee ja ymmärtää myös abstrakteja tekstejä. Opiskelija tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä perusteltuja mielipiteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resurssina. Opiskelija arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä. Opiskelija ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija arvioi tekstien vaikutuskeinoja. Opiskelija havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua, asenteita ja näkökulmia. Opiskelija tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin.

T6 rohkaista opiskelijaa hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä sekä vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Hän käyttää kertovia, kuvaavia ja kanta-aottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä. Opiskelija suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Hän käyttää kertovia, kuvaavia ja kanta-aottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija ottaa vastaan palautetta teksteistään. Opiskelija tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti. Opiskelija käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä.

T7 ohjata opiskelijaa vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen hallintaa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija noudattaa kirjoittamissaan teksteissä yleiskielen normeja ja hyödyntää tekstilajille tyypillistä sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Hän sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Laajaalainen osaaminen

Arjen taidot (L3)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Kirjoitetun kielen hallinta

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista. Opiskelija osaa kirjoittaa käsin ja tieto ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kielipillisistä puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksenmukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta. Opiskelija osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.

T8 auttaa opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja vakiinnuttamaan taitoaan vastaanottaa tekstiä eri tavoilla eri tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija kiinnostuu kielen ilmiöistä. Hän tunnistaa kielen rakenteita ja hyödyntää muodollista ja epämuodollista kieltä kielenkäytön resurssina sekä kielen tyylipiirteitä ja sävyjä.

Opiskelija ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Kielitietoisuuden kehittyminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Opiskelija tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Opiskelija hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa. Opiskelija tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien välisiä eroja. Opiskelija osaa hahmottaa lauseen rakenneosia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla. Opiskelija ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien vaikutuksia. Opiskelija ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä. Opiskelija hyödyntää kielenkäytössään muodollista ja epämuodollista kieltä. Opiskelija ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentumiseen tekstissä.

T9 rohkaista opiskelijaa avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija ymmärtää kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisen oppilaitoksen ja yhteiskunnan merkityksen. Hän tunnistaa kulttuurisia eroja ja samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen. Opiskelija tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytköksiä omassa elämässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelija monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija erittelee yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelija osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan. Opiskelija tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisten ryhmien muodostuminen vaikuttavat toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle. Opiskelija osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.

T10 ohjata opiskelijaa tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja kirjallisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija lukee ja tulkitsee suomenkielistä kirjallisuutta, erityisesti suomalaista nykykirjallisuutta. Hän tutustuu suomalaisen kirjallisuuden päävaiheisiin ja ymmärtää kirjallisuuden lajin ja muiden tekstien vaikutuksen teokseen.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija lukee lyhyitä, helppotajuisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä. Opiskelija erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä. Opiskelija hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä. Opiskelija tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksestaan muiden kanssa. Opiskelija on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin. Opiskelija tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä. Opiskelija tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemustaan. Opiskelija osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita. Opiskelija osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija lukee monipuolisesti suomenkielistä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla. Opiskelija tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita.

T11 auttaa opiskelijaa vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata opiskelijaa näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija vahvistaa myönteistä käsitystä itsestään kielenoppijana ja kielen käyttäjänä. Hän vertailee ja hyödyntää erilaisia oppimisen tapoja itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Arvioinnin kohde

Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi

T12 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelijan kielitaito kehittyä arkikielestä kohti tiedonalojen kieltä.

Laajaalainen osaaminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Opiskelija kehittää kielenoppimistaitojaan ja hyödyntää monipuolisesti ympäristöään kielenoppimisen resurssina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Eri tiedonalojen kielen havainnointi

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija ymmärtää kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija ymmärtää kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinnassa.

T13 rohkaista opiskelijaa kehittämään tiedonhankintataitoja sekä oman työskentelyn suunnittelua ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija käyttää tarkoituksenmukaisia tiedonhankintakeinoja tekijänoikeuksia noudattaen. Hän suunnittelee, jäsentää ja arvioi omaa työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Opiskelija noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan. Opiskelija suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Opiskelija arvioi omaa työskentelyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentää ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä. Opiskelija tuo oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija etsii ja yhdistelee monipuolisesti eri tietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden. Opiskelija edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.

Kurssit

Opiskelutaitojen vahvistaminen (S21)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla vahvistetaan eri aineiden opiskelussa tarvittavia opiskelustrategioita. Tutustutaan oppikirjatekstin rakenteeseen, harjoitellaan etsimään tekstistä ydinasiat ja referoimaan niitä suullisesti ja kirjallisesti. Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä. Tutustutaan erilaisiin koetyyppeihin ja kysymysmalleihin ja harjoitellaan vastaamaan niihin.

Liitetyt tavoitteet:

T12 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

T1 auttaa opiskelijaa kehittämään vuorovaikutustaitojaan ja ilmaisukeinoja vuorovaikutustilanteissa ja vahvistamaan taitoaan työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa

T2 ohjata opiskelijaa kehittämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien kuuntelu ja ymmärtämistaitoja

T4 ohjata opiskelijaa hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa

Luonnontieteen tekstit tutummiksi (S22)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tuetaan luonnontieteellisen alan kielen lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Syvennetään opiskelun kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja tulkintaa. Luetaan maantiedon, biologian, fysiikan ja kemian lyhyitä tekstejä ja tutustutaan niiden tiedonalojen kieleen. Laaditaan omia lyhyitä tietotekstejä kuten määritelmiä, selostuksia ja tiivistelmiä.

Liitetyt tavoitteet:

T6 rohkaista opiskelijaa hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä sekä vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä

T8 auttaa opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja vakiinnuttamaan taitoaan vastaanottaa tekstiä eri tavoilla eri tilanteissa

T7 ohjata opiskelijaa vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen hallintaa

T12 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

T2 ohjata opiskelijaa kehittämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien kuuntelu ja ymmärtämistaitoa

T4 ohjata opiskelijaa hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa Yhteiskunnallisten aineiden tekstit tutummiksi (S23)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tuetaan yhteiskunnallisen alan kielen lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Syvennetään opiskelun kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja tulkintaa. Luetaan historian ja yhteiskuntaopin tekstejä ja tutustutaan niiden tiedonalojen kieleen. Laaditaan omia lyhyitä tietotekstejä kuten lyhyitä esseevastauksia.

Liitetyt tavoitteet:

T5 ohjata opiskelijaa kriittiseen tekstien tulkintaan

T8 auttaa opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja vakiinnuttamaan taitoaan vastaanottaa tekstiä eri tavoilla eri tilanteissa

T7 ohjata opiskelijaa vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen hallintaa

T12 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

T2 ohjata opiskelijaa kehittämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien kuuntelu ja ymmärtämistaitoa

T4 ohjata opiskelijaa hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa

Median tekstejä ja kuvia (S24)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan digitaalisiin teksteihin ja arvioidaan niitä lähdekriittisesti. Pohditaan, millaiset tekstit ovat luotettavia lähteitä esimerkiksi esitelmään. Tutustutaan tekstien käyttämiseen oman tekstin pohjana ja opetellaan lainaamaan ja referoimaan muiden kirjoittamaa tekstiä. Harjoitellaan käyttämään lähteitä sekä kirjoittamaan lähdeviitteitä. Tarkastellaan erilaisia uutiskuvia ja mainoskuvia ja niiden tavoitteita.

Liitetyt tavoitteet:

T5 ohjata opiskelijaa kriittiseen tekstien tulkintaan

T8 auttaa opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja vakiinnuttamaan taitoaan vastaanottaa tekstiä eri tavoilla eri tilanteissa

T7 ohjata opiskelijaa vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen hallintaa

T12 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

T2 ohjata opiskelijaa kehittämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien kuuntelu ja ymmärtämistaitoa

T4 ohjata opiskelijaa hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa Tiedonhankintataitojen syventäminen (S25)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Vahvistetaan tieto ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Harjoitellaan graafien, karttojen, tilastojen ja simulaatioiden

lukutaitoa ja tulkintaa. Tehdään tiedonhankintaa liittyviä harjoituksia ja hyödynnetään koulun oppimisympäristöjä.

Liitetyt tavoitteet:

T8 auttaa opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja vakiinnuttamaan taitoaan vastaanottaa tekstiä eri tavoilla eri tilanteissa

T12 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

T13 rohkaista opiskelijaa kehittämään tiedonhankintataitoja sekä oman työskentelyn suunnittelua ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Uutistekstit (S26)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen uutistekstien parissa. Tarkastellaan eri medioiden uutisia ja niiden tekstilajipiirteitä. Opitaan poimimaan uutisen sisällöstä ydinasiat. Vahvistetaan uutistekstien kuuntelu ja ymmärtämistaitoa ja harjoitellaan tunnistamaan, millainen on luotettava uutislähde. Kirjoitetaan uutinen.

Liitetyt tavoitteet:

T6 rohkaista opiskelijaa hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä sekä vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä

T5 ohjata opiskelijaa kriittiseen tekstien tulkintaan

T8 auttaa opiskelijaa syventämään kielitietoisuuttaan ja vakiinnuttamaan taitoaan vastaanottaa tekstiä eri tavoilla eri tilanteissa

T12 ohjata opiskelijaa ymmärtämään, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

T11 auttaa opiskelijaa vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata opiskelijaa näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta. Mielenpitojen ilmaiseminen ja perusteleminen (S27)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista ja argumentointia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tutustutaan erilaisiin mielipideteksteihin ja opitaan niiden avulla käyttämään argumentointiin liittyviä fraaseja ja ilmauksia, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaisemista, modaalisuutta, mielipiteen vahvistamisen ja pehmentämisen keinoja sekä argumentointia. Kirjoitetaan mielipideteksti ja laaditaan oma puheesitys. Harjoitellaan prosessikirjoittamista.

Liitetyt tavoitteet:

T6 rohkaista opiskelijaa hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä sekä vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä

T5 ohjata opiskelijaa kriittiseen tekstien tulkintaan

T1 auttaa opiskelijaa kehittämään vuorovaikutustaitojaan ja ilmaisukeinoja vuorovaikutustilanteissa ja vahvistamaan taitoaan työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa

T2 ohjata opiskelijaa kehittämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien kuuntelu ja ymmärtämistaitoa

T3 rohkaista opiskelijaa esiintymään entistä monipuolisemmin erilaisissa tilanteissa ja kehittämään esiintymistaitoja

Kaunokirjalliset tekstit tutuiksi (S28)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tutustutaan kaunokirjallisuuden eri lajeihin sekä tekstien kielellisiin piirteisiin. Luetaan kaunokirjallisia tekstejä ja tutustutaan niiden tekstilajipiirteisiin. Käsitellään muutamia kaunokirjallisia tekstejä syventäen, esim. novelleja, kertomuksia ja runoja. Opiskelijaa aktivoidaan omaehtoiseen lukemiseen ja kirjaston käyttöön. Kirjoitetaan oma satu tai kertomus ja oma runo.

Liitetyt tavoitteet:

T6 rohkaista opiskelijaa hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä sekä vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä

T7 ohjata opiskelijaa vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen hallintaa

T10 ohjata opiskelijaa tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja kirjallisuuteen

T11 auttaa opiskelijaa vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata opiskelijaa näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta

T4 ohjata opiskelijaa hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa

T3 rohkaista opiskelijaa esiintymään entistä monipuolisemmin erilaisissa tilanteissa ja kehittämään esiintymistaitoja

Kulttuurinen moninaisuus moninainen kulttuuri (S29)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla tutustutaan lisää kirjallisuuteen, teatteriin, kuvataiteeseen ja/tai muihin taidemuotoihin. Tarkastellaan yhtä taideteosta monipuolisesti ja kirjoitetaan oma arvostelu siitä. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla opiskelijoiden kulttuurisia kokemuksia.

Liitetyt tavoitteet:

T10 ohjata opiskelijaa tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja kirjallisuuteen

T9 rohkaista opiskelijaa avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Ajankohtaiset ilmiöt Suomessa ja maailmalla (S210)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Kurssilla keskustellaan ja kirjoitetaan ajankohtaisista ilmiöistä kulttuurissa ja yhteiskunnassa Suomen, Euroopan ja globaalista näkökulmasta. Hyödynnetään eri medioita ja muita lähteitä. Syvennetään tekstin tuottamisen taitoja. Kurssi toteutetaan yhteistyössä yhteiskuntaopin/historian/maantieteen oppiaineiden opiskelun kanssa.

Liitetyt tavoitteet:

T10 ohjata opiskelijaa tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja kirjallisuuteen

T9 rohkaista opiskelijaa avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

T1 auttaa opiskelijaa kehittämään vuorovaikutustaitojaan ja ilmaisukeinoja vuorovaikutustilanteissa ja vahvistamaan taitoaan työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa

T3 rohkaista opiskelijaa esiintymään entistä monipuolisemmin erilaisissa tilanteissa ja kehittämään esiintymistaitoja

8.13. Toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet (TKVK)

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy erilaisissa yhteyksissä kotona, opiskelun parissa, työelämässä ja vapaaajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa opiskelijoiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä. Opiskelijoita ohjataan tekemään havaintoja erikielisiä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Opiskelijat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena. Opiskelijoita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee opiskelijoiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia opiskelijoiden käyttämiä kieliä mahdollisimman laajasti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelu aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Aikuisten perusopetuksen opiskelijoiden opintoihin kuuluu vähintään yksi Akielen oppimäärä. Näihin perusteisiin on laadittu Aoppimäärän perusteet englannille ja muulle vieraalle kielelle. Toiselle kotimaiselle kielelle on laadittu B1oppimäärän perusteet. Muihin kieliin tai oppimääriin opetuksen järjestäjä tai koulu laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää.

Kielistä käytetään seuraavia koodeja:

ru = ruotsi fi = suomi en = englannin kieli la = latinan kieli sm = saamen kieli sa = saksan kieli ra = ranskan kieli ve = venäjän kieli ia = italian kieli ea = espanjan kieli po = portugalin kieli kx = muu kieli

Kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi rub3 tarkoittaa ruotsin kielen Boppimäärän kurssia numero 3 perusopetuksessa.

Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8 kielten eri oppimäärissä

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa viestintästrategioiden käyttö viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taito tulkita tekstejä kuullun ymmärtäminen tekstin ymmärtäminen	Taito tuottaa tekstejä puhuminen kirjoittaminen
Aruotsi	A2.2	A2.2	A2.1
Asuomi	B1.1	B1.1	A2.2
Aenglanti	B1.1	B1.1	B1.1
Asaame	A2.2	A2.2	A2.1
muut Akielet	A2.2	A2.2	A2.1
B1ruotsi	A1.3	A1.3	A1.3
B1suomi	A1.3	A1.3	A1.3
B1 vieras kieli	A2.1	A2.1	A1.3
B2kielet	A1.3	A1.3	A1.2
B2saame	A1.3	A1.3	A1.2
ÄKOruotsi	B1.2	B1.2	B1.2
ÄKOsuomi	B1.2	B1.2	B1.2

8.13.1. Toinen kotimainen kieli, ruotsi B1oppimäärä (TKRUB1)

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa oppimisen ilolle ja luovuudelle.

Ruotsin kielen opetus on osa kielikasvatusta. Opiskelijoissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen, ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ruotsinkielisissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasaarvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia opiskelijoita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla opiskelijoita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Ruotsin kielen opiskelu valmistaa opiskelijoita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Tieto ja viestintäteknologia tarjoaa luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja opiskelijoiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa opiskelijan luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus pyritään järjestämään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Opiskelijoiden erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaaajan kielenkäyttöön. Tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu hakemaan osaamillaan kielillä tietoa. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa.

Ruotsin kielen opiskelu aikuisten perusopetuksessa (B1oppimäärä)

Näissä opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu 8 ruotsin B1oppimäärän kurssia, joiden pakollisuus/valinnaisuus kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opiskelija, jolla ei ole ruotsin kielessä aiempia opintoja tai muulla tavoin hankittua ruotsin taitoa, aloittaa opintonsa kurssista 1. Kaikki tavoitteet (T1T9) ovat mukana kaikilla kursseilla, mutta niiden painotus voi vaihdella.

Ruotsin kielen B1oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi luonnollista ja opiskelijalle merkityksellistä. Opiskelijoita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työväliseen avulla. Toiminnallisuuden ja yhdessä oppimisen avulla opiskelijat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan.

Ohjaus, tuki ja eriyttäminen ruotsin kielen B1oppimäärässä

Opiskelijoita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runtas viestinnällinen harjoittelu tukee opiskelijoiden kielitaidon kehittymistä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan myös muita tarjolla olevia kieliä. Opiskelijoille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville opiskelijoille.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen B1oppimäärässä aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arviointi on monipuolista, ja se antaa opiskelijoille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formattiiviseen arviointiin liittyvän opiskelijan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Opiskelijoita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Opiskelijan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta opiskelijat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on ruotsin kielen B1oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ruotsin kielen B1oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Tavoitteet T1 rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä.

Opiskelija oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektoidaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.

Opiskelija oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.

Opiskelija oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen sekä tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Ruotsin kielen B1oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan. Opiskelija osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Opiskelija osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Opiskelija osaa käyttää itselle sopivia yleisimpiä kielenoppimistapoja. Opiskelija osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Opiskelija osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Opiskelija osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Opiskelija osaa käyttää itselle sopivia monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä. Opiskelija osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

T2 rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii löytämään ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen käyttöalueiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä

Ruotsin kielen B1oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää ruotsin kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa nimetä ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

T3 järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa

T4 tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisiin. Opiskelija osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

T5 auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii käyttämään erilaisiakohteliaisuuden ilmauksia.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

T6 rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatuksia tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.

T7 tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Laajaalainen osaaminen

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Opiskelija ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

T8 ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tuntemaan suomenruotsalaista ja pohjoismaista kieliympäristöä sekä suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureja ja elämänmuotoja.

Opiskelija oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Opiskelija osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Opiskelija tietää, että ruotsia puhutaan eri tavoin Suomessa ja Ruotsissa. Opiskelija osaa kertoa suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Opiskelija osaa antaa esimerkkejä joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Opiskelija osaa kuvailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Opiskelija osaa kertoa joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Opiskelija osaa vertailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.

T9 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin.

Opiskelija oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Opiskelija osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsin kielessä ja jossakin muussa kielessä. Opiskelija osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Opiskelija osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Opiskelija osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Opiskelija osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Opiskelija tuntee ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

Kurssit

Kielitaidon alkeet: Lähtökohtia ruotsin opiskelulle (RUB1)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan ruotsin opiskeluun. Harjoitellaan itseä koskevien tietojen kertomista ja vaihtamista. Painotetaan ruotsinkielisen puheen havainnointia ja ääntämistä. Opetellaan kielenopiskelutaitoja. Tutustutaan alustavasti ruotsin kielen asemaan Suomessa. Havainnoidaan ruotsin kielen näkymistä arkipäivässä.

Liitetyt tavoitteet:

T9 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T7 tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin

T8 ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin

T1 rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella

T5 auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

T6 rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla T3 järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

T4 tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Kielitaidon alkeet: Perusviestintää arkipäivän sosiaalisissa tilanteissa (RUB2)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan toimintaa tavanomaisimmissa sosiaalisissa kohtaamistilanteissa (perhe, suku ja ystävät, vapaa-aika). Painotetaan edelleen puhumista ja ääntämistä. Opetellaan kielenopiskelutaitoja ja joidenkin kielitaidon alkuvaiheessa tarvittavien viestintästrategioiden käyttöä.

Liitetyt tavoitteet:

T9 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T7 tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin

T8 ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin

T1 rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella

T5 auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

T6 rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla

T3 järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

T4 tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä Kielitaidon alkeet: Vuorovaikutus asiointitilanteissa (RUB3)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan arkipäivän asiointitilanteita ruotsiksi, esimerkiksi kaupassa käynti, matka ja pääsylippujen osto, jne. Kiinnitetään huomiota tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön ja ruotsin kielen alueelliseen painottumiseen Suomessa.

Liitetyt tavoitteet:

T9 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T7 tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin

T8 ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin

T1 rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen

löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella

T4 tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä Kielitaidon alkeet: Selviytyminen muodollisemmista tilanteista (RUB4)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opetellaan käyttämään ruotsia työelämään liittyvissä yhteyksissä sekä erilaisissa muodollista kielenkäyttöä ja kulttuurista osaamista edellyttävissä tilanteissa. Tutustutaan myös kohteliaisiin tapoihin viestiä vaativammassa sosiaalisissa tilanteissa kuten ihmisen elinkaareen liittyvissä juhlissa ja tilaisuuksissa.

Liitetyt tavoitteet:

T9 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T7 tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

T8 ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin

T1 rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella

T5 auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

T6 rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla

T3 järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

T4 tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä Kielitaidon alkeet: Palvelu ja viranomaistilanteet (RUB5)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan toimimista vaativammassa palvelutilanteissa, kuten terveydenhoito, työnhaku, koulutus, asiointi virastoissa, jne.

Liitetyt tavoitteet:

T9 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T7 tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

T8 ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin

T1 rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen

löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella

T4 tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä Kielitaidon alkeet: Ajankohtaiset ilmiöt (RUB6)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Hankitaan tietoa ja harjoitellaan vaihtamaan ajatuksia erilaisista ajankohtaisista asioista ja ilmiöistä. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan ruotsinkielisiä vaikeustasoltaan sopivia medioita tai muita lähteitä.

Liitetyt tavoitteet:

T9 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T7 tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

T8 ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin

T1 rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella

T5 auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

T6 rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla

T3 järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

T4 tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä Kehittyvä kielitaito: Miksi Suomessa puhutaan ruotsia? (RUB7)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan kielen näkökulmasta Suomen ja Ruotsin yhteiseen historiaan, suomen ja ruotsin asemaan Suomen kansalliskielinä sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin ja kulttuuriperintöön.

Liitetyt tavoitteet:

T9 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T7 tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

T8 ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin

T1 rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen

löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella

T4 tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä Kehittyvä kielitaito: Avaimet elinikäiseen kielenopiskeluun (RUB8)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Pohditaan ja tarkastellaan opiskelijoiden jatkosuunnitelmia ja tulevaisuudessa tarvittavia taitoja ja tietoa. Lisäksi opiskelija voi laatia oman kielitaidon portfolion, jonka avulla kehittää kielitaitoaan, kartoittaa oman kielitaitonsa tasoa sekä arvioi kielenopiskelu ja vuorovaikutustaitojaan.

Vaihtoehtoisesti portfoliota voidaan ryhtyä kokoamaan aiempien kurssien kuluessa.

Liitetyt tavoitteet:

T9 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T7 tarjota opiskelijalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

T8 ohjata opiskelijaa tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä yhteisiin arvoihin

T1 rohkaista opiskelijaa asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 rohkaista opiskelijaa näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös opiskelun ulkopuolella

T5 auttaa opiskelijaa laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

T6 rohkaista opiskelijaa tulkitsemaan monentyyppisiä puhuttuja ja kirjoitettuja ruotsinkielisiä tekstejä oman edistymisen kannalta sopivimmalla vaikeustasolla

T3 järjestää opiskelijoille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

T4 tukea opiskelijaa kielellisten viestintästrategioiden käytössä

8.13.2. Englanti, Aoppimäärä (ENA)

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielen opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielen opiskelussa on runsaasti sijaa oppimisen ilolle ja luovuudelle.

Englannin kielen opetus on osa kielikasvatusta. Opiskelijoissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa englanninkielisissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasaarvoa kielivalinnoissa ja kielen opiskelussa vahvistetaan erilaisia opiskelijoita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla opiskelijoita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja

sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Englannin kielen opiskelu valmistaa opiskelijoita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Tieto ja viestintäteknologia tarjoaa luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja opiskelijoiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa opiskelijan luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus pyritään järjestämään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Opiskelijoiden erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaaajan kielenkäyttöön. Tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu hakemaan osaamillaan kielillä tietoa. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa.

Englannin kielen opiskelu aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa (Aoppimäärä)

Näissä opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu 8 englannin Aoppimäärän aikuisten perusopetuksen päättövaiheen kurssia, joiden pakollisuus/valinnaisuus kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opiskelija, jolla on englannin kielessä aiempia opintoja tai muulla tavoin hankittua englannin taitoa, voi aloittaa opintonsa itselleen sopivan tasoisesta kurssista. Kaikki tavoitteet ovat mukana kaikilla kursseilla, mutta niiden painotus voi vaihdella.

Englannin kielen Aoppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi luonnollista ja opiskelijalle merkityksellistä. Opiskelijoita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Toiminnallisuuden ja yhdessä oppimisen avulla opiskelijat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin kielen Aoppimäärässä

Opiskelijoita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee opiskelijoiden kielitaidon kehittymistä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan myös muita tarjolla olevia kieliä. Opiskelijoille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville opiskelijoille.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin kielen Aoppimäärässä aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arviointi on monipuolista, ja se antaa opiskelijoille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formativiseen arviointiin liittyvän opiskelijan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Opiskelijoita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa englannin kielen Aoppimäärälle asetetut tavoitteet.

Opiskelijan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikkoon. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta opiskelijat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen Aoppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen Aoppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on englannin kielen Aoppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen Aoppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen Aoppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Englannin kielen Aoppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.1 ja B1.2 välitasoksi B1.1/B1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikosta.

Tavoitteet T1 rohkaista opiskelijaa elinikäiseen kielenopiskeluun, asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päättyttyä.

Opiskelija oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja refleктоimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.

Opiskelija oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.

Opiskelija oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen sekä tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Englannin kielen Aoppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii löytämään englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä käyttämällä

Englannin kielen Aoppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T3 rohkaista opiskelijaa osallistumaan keskusteluihin monenlaisista tämän elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa voidaan käsitellä myös mielipiteitä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa

Englannin kielen Aoppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T4 tukea opiskelijan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii olemaan aloitteellinen vuorovaikutustilanteissa.

Opiskelija oppii käyttämään viestintästrategioita.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Englannin kielen Aoppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T5 auttaa opiskelijaa tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea opiskelijoiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä.

Opiskelija oppii käyttämään kieltä kulttuurien välisessä viestinnässä.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Englannin kielen Aoppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T6 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Opiskelija oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Englannin kielen Aoppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T7 ohjata opiskelijaa tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen englannin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.

Opiskelija oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Laajaalainen osaaminen

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Englannin kielen Aoppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T8 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuristaustansa sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkokäsitelmiä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuristaustansa sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkokäsitelmiä.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Englannin kielen Aoppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T9 edistää opiskelijan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tuntemaan englannin kielen asemaa ja variantteihin liittyviä arvoja.

Opiskelija oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen

Englannin kielen Aoppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii löytämään englannin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan englannin kieltä muihin kieliin.

Opiskelija oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Englannin kielen Aoppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä Kurssit

Kehittyvä kielitaito: Työelämässä toimiminen ja muita muodollisia tilanteita (ENA1)

Kehittyvä kielitaito: Palvelu ja viranomaistilanteet ja osallistuva kansalainen (ENA2)

Kehittyvä kielitaito: Kertomuksia minusta ja ympäristöstäni (ENA3)

Kehittyvä kielitaito: Ajankohtaiset ilmiöt (ENA4)

Kulttuurikohtaamisia (ENA5)

Globaalienglanti (ENA6)

Liikkuvuus ja kansainvälisyys (ENA7)

Avaimet elinikäiseen kieltenopiskeluun (ENA8)

8.13.3. Muu vieras kieli, Aoppimäärä (MKA1)

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa oppimisen ilolle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta. Opiskelijoissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasaarvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia opiskelijoita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla opiskelijoita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa opiskelijoita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Tieto ja viestintäteknologia tarjoaa luontevan mahdollisuuden toteuttaa kielten opetusta autenttisista tilanteista ja opiskelijoiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa opiskelijan luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea

oppimiselleen. Opetus pyritään järjestämään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Opiskelijoiden erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaaajan kielenkäyttöön. Tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu hakemaan osaamillaan kielillä tietoa. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa.

Muun vieraan kielen opiskelu aikuisten perusopetuksessa (Aoppimäärä)

Näissä opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu 8 muun vieraan kielen Aoppimäärän aikuisten perusopetuksen päättövaiheen kurssia, joiden pakollisuus/valinnaisuus kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opiskelija, jolla ei ole kyseisessä kielessä aiempia opintoja tai muulla tavoin hankittua kyseisen kielen taitoa, aloittaa opintonsa kurssista 1. Kaikki tavoitteet (T1T10) ovat mukana kaikilla kursseilla, mutta niiden painotus voi vaihdella.

Muun vieraan kielen (Aoppimäärä) opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin eieurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Muun vieraan kielen Aoppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi luonnollista ja opiskelijalle merkityksellistä. Opiskelijoita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Toiminnallisuuden ja yhdessä oppimisen avulla opiskelijat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki muun vieraan kielen Aoppimäärässä aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Opiskelijoita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee opiskelijoiden kielitaidon kehittymistä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan myös muita tarjolla olevia kieliä. Opiskelijoille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai opiskeltavaa kieltä entuudestaan osaaville opiskelijoille.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen Aoppimäärässä aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa

Arviointi on monipuolista, ja se antaa opiskelijalle mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän opiskelijan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Opiskelijoita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen Aoppimäärälle asetetut tavoitteet.

Opiskelijan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikkoon. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta opiskelijat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen Aoppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen Aoppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on vieraan kielen Aoppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Opiskelija on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun opiskelijan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen Aoppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen Aoppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen Aoppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Tavoitteet T1 rohkaista opiskelijaa elinikäiseen kielenopiskeluun, asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä.

Opiskelija oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja refleктоimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.

Opiskelija käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.

Opiskelija oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Laaja-alainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Arjen taidot (L3)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen sekä tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Muun vieraan kielen Aoppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää vieraan kielen taitoaan. Opiskelija osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Opiskelija osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää vieraan kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Opiskelija osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää vieraan kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Opiskelija osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää vieraan kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Opiskelija osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Opiskelija osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

T2 kannustaa opiskelijaa löytämään hyödyllisiä kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta. .

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Monilukutaito (L4)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Arvioinnin kohde

Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä

Muun vieraan kielen Aoppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohde kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

T3 rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa aloitteellisesti.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutustaito erilaisissa tilanteissa

Muun vieraan kielen Aoppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Opiskelija pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

T4 ohjata opiskelijaa olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteessa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisiin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään. Opiskelija käyttää tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/ mökki).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

T5 ohjata opiskelijaa kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

T6 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnessa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.

Laajaalainen osaaminen

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatuksia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

T7 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.

Opiskelija oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Laajaalainen osaaminen

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

T8 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieli ja kulttuuritaustaansa sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii arvostamaan omaa kieli ja kulttuuritaustaansa sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia.

Laajaalainen osaaminen

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

T9 edistää opiskelijan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja.

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Opiskelija oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus (L2)

Arvioinnin kohde

Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Opiskelija osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Opiskelija osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmankielenä. Opiskelija osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Opiskelija osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja.

T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia opiskeltavassa kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Opiskelija oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kieliin.

Opiskelija oppii käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Laajaalainen osaaminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Monilukutaito (L4)

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Opiskelija osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Opiskelija osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Opiskelija osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Opiskelija osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Opiskelija osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Opiskelija osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Opiskelija osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Opiskelija osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Opiskelija osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Opiskelija tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

Kurssit

Kehittyvä kielitaito: Työelämässä toimiminen ja muita muodollisia tilanteita (XA1)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opetellaan käyttämään opiskeltavaa kieltä työelämään liittyvissä yhteyksissä sekä erilaisissa muodollisempaa kielenkäyttöä edellyttävissä tilanteissa. Tutustutaan myös kohteliaisiin tapoihin viestiä vaativammassa sosiaalisissa tilanteissa kuten ihmisen elinkaareen liittyvissä juhlissa ja tilaisuuksissa.

Liitetyt tavoitteet:

T1 rohkaista opiskelijaa elinikäiseen kielenopiskeluun, asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 kannustaa opiskelijaa löytämään hyödyllisiä kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

T6 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

T5 ohjata opiskelijaa kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

T4 ohjata opiskelijaa olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

T3 rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia opiskeltavassa kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T9 edistää opiskelijan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja

T8 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuristaustaansa sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia

T7 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Kehittyvä kielitaito: Palvelu ja viranomaistilanteet ja osallistuva kansalainen (XA2)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Harjoitellaan toimimista vaativammissa palvelutilanteissa, kuten terveydenhoidossa ja viranomaisten kanssa asioimisessa. Harjoitellaan näissä yhteyksissä vaadittavaa kielitaitoa.

Liitetyt tavoitteet:

T1 rohkaista opiskelijaa elinikäiseen kielenopiskeluun, asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 kannustaa opiskelijaa löytämään hyödyllisiä kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

T6 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

T5 ohjata opiskelijaa kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

T4 ohjata opiskelijaa olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

T3 rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia opiskeltavassa kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T9 edistää opiskelijan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja

T8 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuristaustaansa sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia

T7 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Kehittyvä kielitaito: Kertomuksia minusta ja ympäristöstäni (XA3)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Käsitellään opiskelijoiden henkilöhistoriaa ja omia tarinoita. Tehdään havaintoja lähiympäristöstä ja sen ilmiöistä, kuten tapahtumista ja sattumista. Pohditaan arjesta nousevia kysymyksiä ja tilanteita. Opetuksessa painottuu suullinen vuorovaikutus.

Liitetyt tavoitteet:

T1 rohkaista opiskelijaa elinikäiseen kielenopiskeluun, asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 kannustaa opiskelijaa löytämään hyödyllisiä kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

T6 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnessa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

T5 ohjata opiskelijaa kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

T4 ohjata opiskelijaa olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

T3 rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia opiskeltavassa kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T9 edistää opiskelijan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja

T8 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieliä ja kulttuuritaustaan sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia

T7 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Kehittyvä kielitaito: Ajankohtaiset ilmiöt (XA4)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Käsitellään erilaisia ajankohtaisia asioita ja ilmiöitä, kuten yhteiskunnalliset tapahtumat ja muuttuva maailma. Opetuksessa painottuu kirjallinen vuorovaikutus. Kurssilla voidaan hyödyntää myös sopivantasoisia medioita ja muita lähteitä tiedon hakemisessa ja ilmiöistä keskustellessa.

Liitetyt tavoitteet:

T1 rohkaista opiskelijaa elinikäiseen kielenopiskeluun, asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 kannustaa opiskelijaa löytämään hyödyllisiä kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

T6 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

T5 ohjata opiskelijaa kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

T4 ohjata opiskelijaa olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

T3 rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia opiskeltavassa kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T9 edistää opiskelijan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja

T8 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuristaustaan sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia

T7 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Kulttuurikohtaamisia (XA5)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan erilaisiin kulttuuriilmiöihin ja vapaaajanviettopoihin (esimerkiksi harrastuksiin), jaetaan kokemuksia ja pohditaan niitä.

Liitetyt tavoitteet:

T1 rohkaista opiskelijaa elinikäiseen kielenopiskeluun, asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 kannustaa opiskelijaa löytämään hyödyllisiä kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

T6 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

T5 ohjata opiskelijaa kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

T4 ohjata opiskelijaa olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

T3 rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia opiskeltavassa kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T9 edistää opiskelijan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja

T8 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieliä ja kulttuuritaustaan sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia

T7 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Kieli maailmassa (XA6)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maissa, joissa sitä puhutaan. Tarkastellaan kyseisten maiden elämäntyyliä ja kulttuureja. Pohditaan opiskeltavan kieleen, sen variantteihin ja sen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä mahdollisuuksien mukaan arvoja suhteessa Suomen ja maailman monikielisyyteen.

Liitetyt tavoitteet:

T1 rohkaista opiskelijaa elinikäiseen kielenopiskeluun, asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 kannustaa opiskelijaa löytämään hyödyllisiä kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

T6 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

T5 ohjata opiskelijaa kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

T4 ohjata opiskelijaa olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

T3 rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia opiskeltavassa kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T9 edistää opiskelijan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja

T8 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieliä ja kulttuuritaustaan sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia

T7 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Liikkuvuus ja kansainvälisyys (XA7)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Opiskellaan liikkumisessa ja kansainvälisissä kontakteissa tarvittavaa kieltä ja tutustutaan niihin liittyviin toimintaympäristöihin. Harjoitellaan käyttämään opiskeltavaa kieltä erilaisissa yhteyksissä kuten yhteydenpidossa ulkomaille tai matkailussa.

Liitetyt tavoitteet:

T1 rohkaista opiskelijaa elinikäiseen kielenopiskeluun, asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 kannustaa opiskelijaa löytämään hyödyllisiä kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

T6 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

T5 ohjata opiskelijaa kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

T4 ohjata opiskelijaa olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

T3 rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia opiskeltavassa kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T9 edistää opiskelijan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja

T8 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuristaustaansa sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia

T7 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Avaimet elinikäiseen kieltenopiskeluun (XA8)

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

Tarkastellaan opiskelijoiden jatkoopintosuunnitelmia. Lisäksi opiskelija voi laatia oman kielitaidon portfolion, jonka avulla kehittää kielitaitoaan, kartoittaa oman kielitaitonsa tasoa sekä arvioi kieltenopiskelu ja vuorovaikutustaitojaan. Vaihtoehtoisesti portfoliota voidaan ryhtyä kokoamaan aiempien kurssien kuluessa.

Liitetyt tavoitteet:

T1 rohkaista opiskelijaa elinikäiseen kieltenopiskeluun, asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata opiskelijaa myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T2 kannustaa opiskelijaa löytämään hyödyllisiä kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

T6 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

T5 ohjata opiskelijaa kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

T4 ohjata opiskelijaa olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

T3 rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

T10 ohjata opiskelijaa havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia opiskeltavassa kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena

T9 edistää opiskelijan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja

T8 motivoida opiskelijaa arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuristaustaan sekä Suomen ja maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia

T7 tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

8.14. Muu perusopetukseen soveltuva aine tai aihealue sekä valinnaiset kurssit (MUU)

Aikuisten perusopetuksen opiskelijoille tarjotaan lissä vuosittain vaihtuvia valinnaisia kursseja tarpeen mukaan. Valinnaisia kursseja on oltava vähintään kymmenen. Valinnaiset kurssit voivat olla esimerkiksi taito- ja taideaineita, kielten opintoja, muihin lukuaineisiin liittyviä valinnaisia aineita, tieto- ja viestintäteknologiaa tai muita soveltuvia aineita. Valinnaisten kurssien tarjonnassa pyritään huomioimaan opiskelijoiden tarpeet ja kiinnostuksen kohteet.

Opiskelijoita kannustetaan ja rohkaistaan syventämään taitojaan esimerkiksi kielten, taide- ja taitoaineiden sekä tieto- ja viestintäteknologian opinnoilla hyödyntämällä paikkakunnan opetustarjontaa

Kaikki valinnaisaineet arvioidaan pääsääntöisesti suoritusmerkinnällä.